

AKU-FONTEIN GELE RIJDERS PLEIN ARNHEM

ONDERZOEK VAN ONTWERPRICHTINGEN
APRIL 2020

AKU-FONTEIN GELE RIJDERS PLEIN ARNHEM

ONDERZOEK VAN ONTWERPRICHTINGEN - 2 APRIL 2020

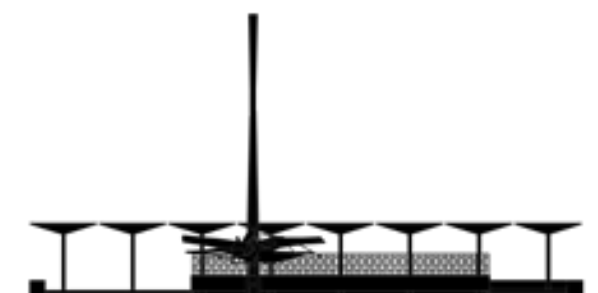
Colofon

Dit structuurwerk is in opdracht van Gemeente Arnhem gemaakt door Buro Poelmans Reesink Landschapsarchitectuur en in nauwe samenwerking met de opdrachtgever tot stand gekomen.

BURO POELMANS REESINK LANDSCHAPSARCHITECTUUR

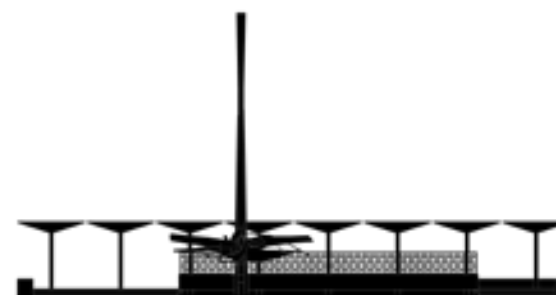
INLEIDING	6
KERNWAARDEN VAN HET MONUMENT	10
RUIMTELIJKE KENMERKEN	18
GEBRUIK	26
FIETSENSTALLING	32

1

RESTAURATIE

36

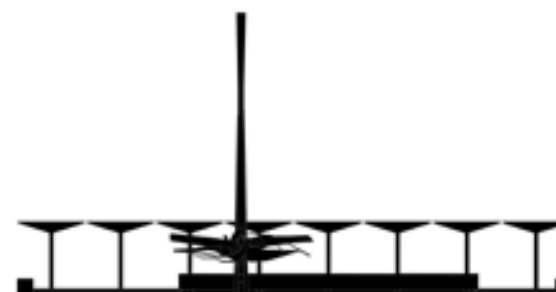

2

RESTAURATIE EN TRANSFORMATIE 40

45

FIETSENSTALLING
PERGOLA

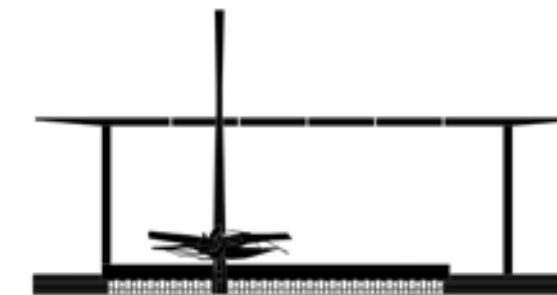
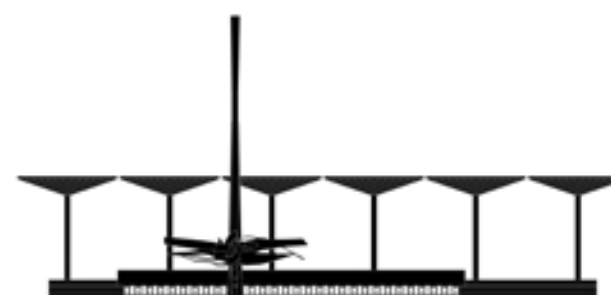

3

RESTAURATIE EN TRANSFORMATIE 52

57

FIETSENSTALLING
PERGOLA VERGROOT / DAK

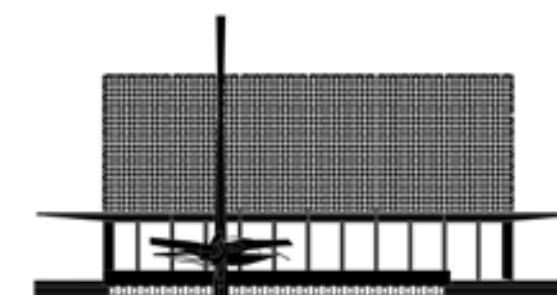

4

RESTAURATIE EN TRANSFORMATIE

61

FIETSENSTALLING
PAVIJJOEN

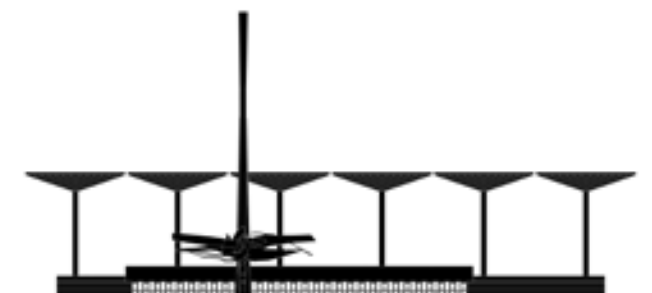

GEBRUIK EN EVENEMENTEN

65

DUURZAAMHEID

69

INLEIDING

OPGAVE

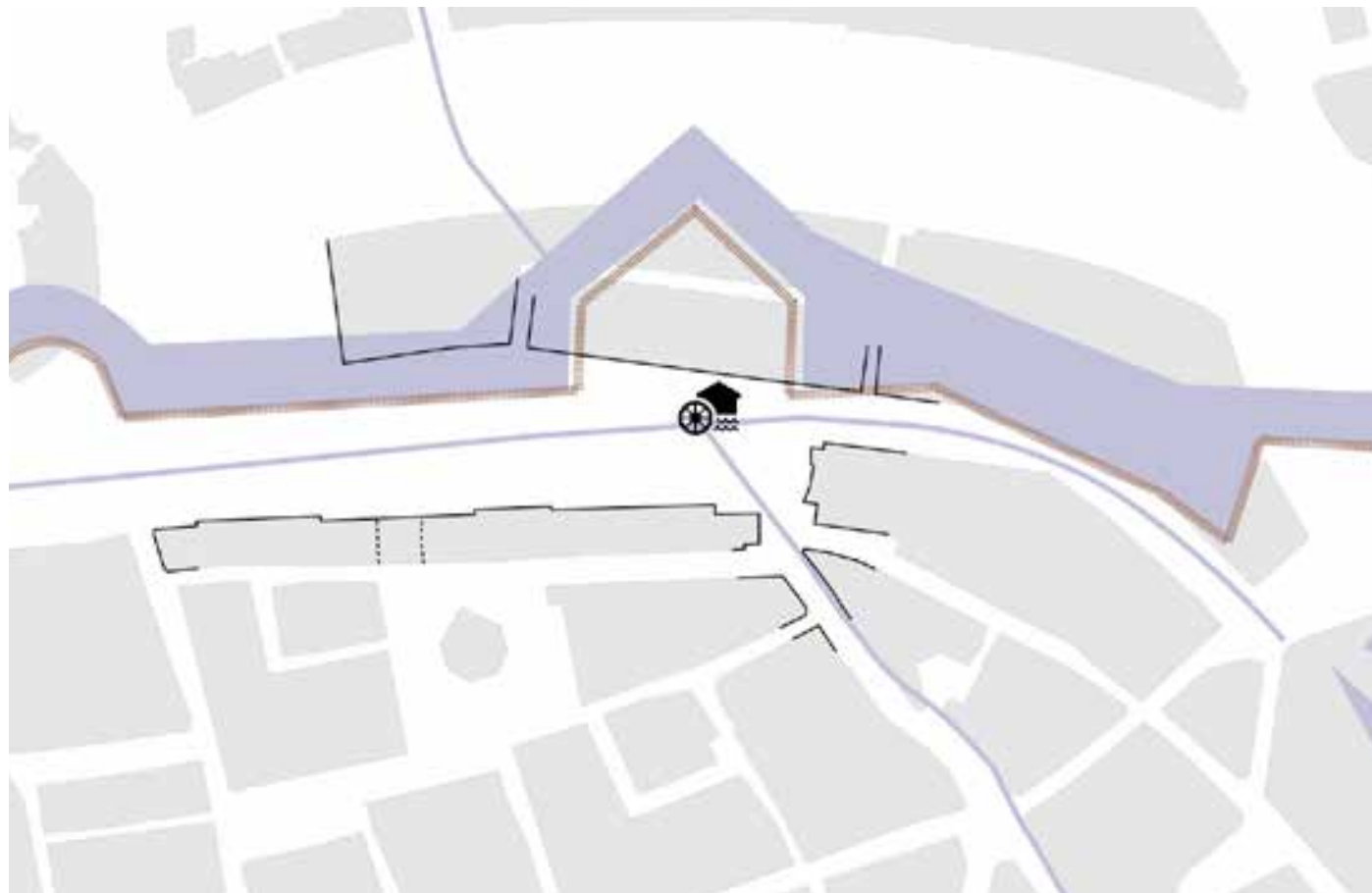
Deze studie is een vervolg op de ruimtelijke verkenning van juni 2019 waarin is onderzocht hoe de restauratie van de Aku-fontein kan worden gecombineerd met een betere verankering van het monument in de stad met als doel om beter (en nieuw) gebruik van de plek mogelijk te maken. In dit onderzoek van ontwerprichtingen wordt de mogelijkheid voor restauratie en transformatie van de Aku-fontein in een viertal varianten nader onderzocht. Van al deze 4 varianten zijn de ruimtelijke consequenties inzichtelijk gemaakt. Het betreft een onderzoek op hoofdlijnen. Na de keuze voor een variant kan in de uitwerking van het ontwerp veel detail worden toegevoegd. In de basis wordt met de keuze van een variant 'de denkrichting' (het concept op hoofdlijnen) vastgelegd zodat de kaders zijn bepaald voor de verdere uitwerking. Voorafgaand wordt stilgestaan bij de kernwaarden van het monument en worden de ruimtelijke kenmerken van de Aku-fontein benoemd en onderzocht. In hoofdstuk 1 t/m 4 worden de vier verschillende scenario's voor restauratie en mogelijke transformatie van de Aku-fontein nader toegelicht. Tot slot gaat het onderzoek in op het gebruik van de plek en de mogelijkheid van het houden van evenementen en biedt het laatste hoofdstuk een eerste quickscan van duurzaamheidsaspecten die bij de restauratie een rol spelen zodat het monument toekomstbestendig wordt.

HISTORIE VAN DE PLEK

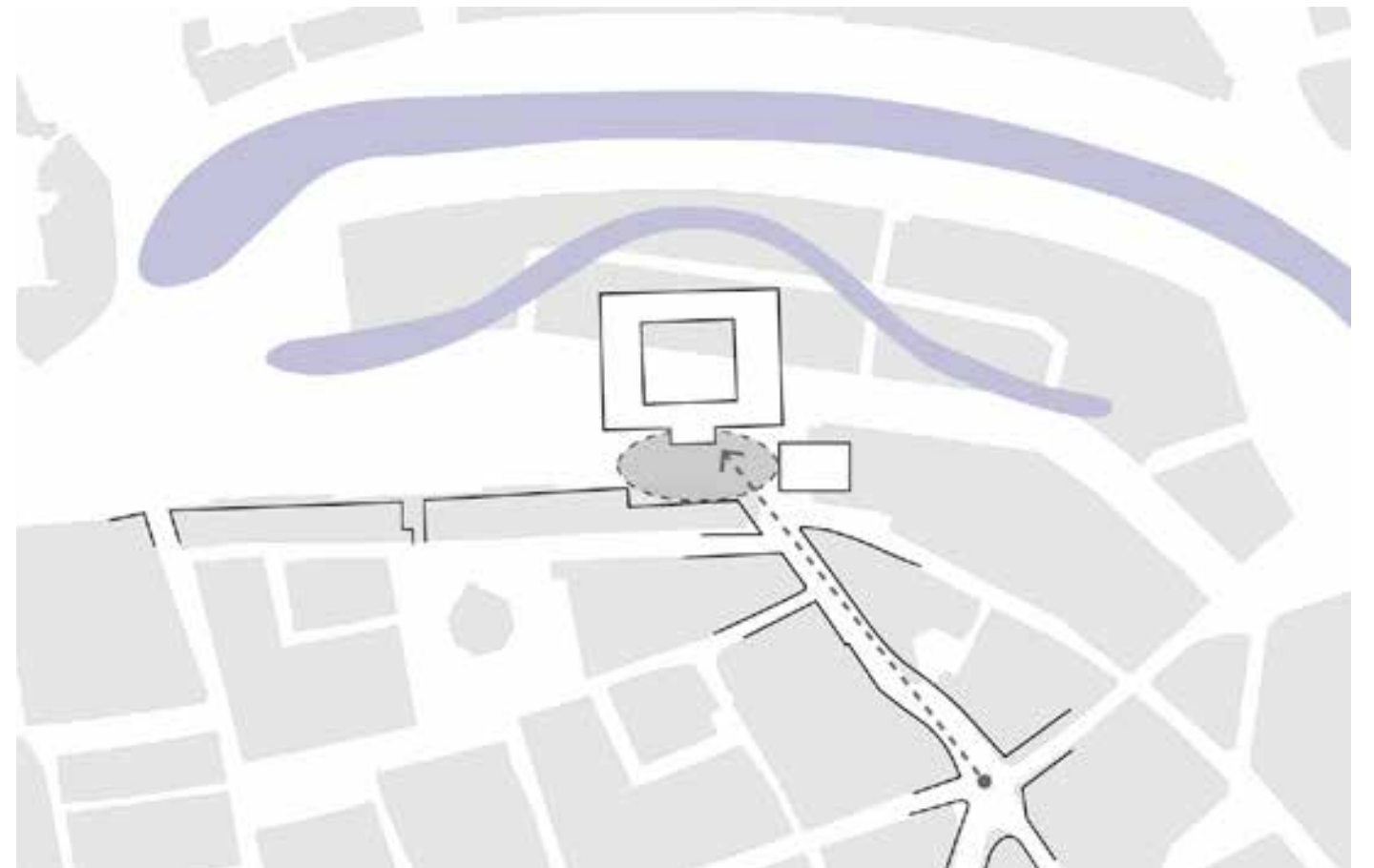
Het Gele Rijdersplein ligt aan de rand van de historische binnenstad van Arnhem in de zone van de voormalige stadsomwalling. Op de plek van het bastion De Gelderse Toren kwam de Sint Jansbeek de stad binnen. Op deze plek is bij het slechten van de stadsomwalling de kazerne van de Gele Rijders gebouwd. Deze kazerne is in de Tweede Wereldoorlog geheel verwoest.

het kazernegebouw van de Gele Rijders in het verlengde van de Bovenbeekstraat

stadsomwalling met de Sint Jansbeek ter hoogte van bastion De Gelderse Toren

kazernegebouw van de Gele Rijders op de plek van het bastion

TWEE WEDEROPBOUWPLEINEN

Arnhem kent twee complete wederopbouwpleinen: De Markt met het Provinciehuis als een bijzonder gebouw op de kop van het plein en het Gele Rijdersplein met de Rotterdamse bank als blikvanger. Dit bankgebouw op de kop van het Gele Rijdersplein heeft helaas plaatsgemaakt voor nieuwbouw. Zo zijn er in de loop van de tijd rond het Gele Rijdersplein meerdere gebouwen uit de periode van de wederopbouw getransformeerd naar nieuwbouw.

twee wederopbouwpleinen aan de rand van de binnenstad

Rotterdamse / AMRO bank Gele Rijders Plein - 1961 (Gelders Archief)

Provinciehuis Markt (Gelders Archief)

CADEAU VAN DE ALGEMENE KUNSTZIJDEN UNIE AAN DE STAD - 1961: HET VIEREN VAN DE WEDEROPBOUW

De Aku-fontein is een cadeau aan de stad van de toenmalige Aku-fabriek; het kent daardoor een sterke symboliek. Met dit cadeau werd de wederopbouw van de stad Arnhem gevierd. Het cadeau gaf blijk van de vooruitgang, er brak een nieuwe tijd aan. Inmiddels is de Aku-fontein een rijksmonument, dit geldt zowel voor de fontein, de pergola alsook de muurtjes en bestrating rondom. De Aku-fontein is een zogenaamd 'gesamtkunstwerk'; het ontwerp vormt een samenspel van diverse kunstvormen.

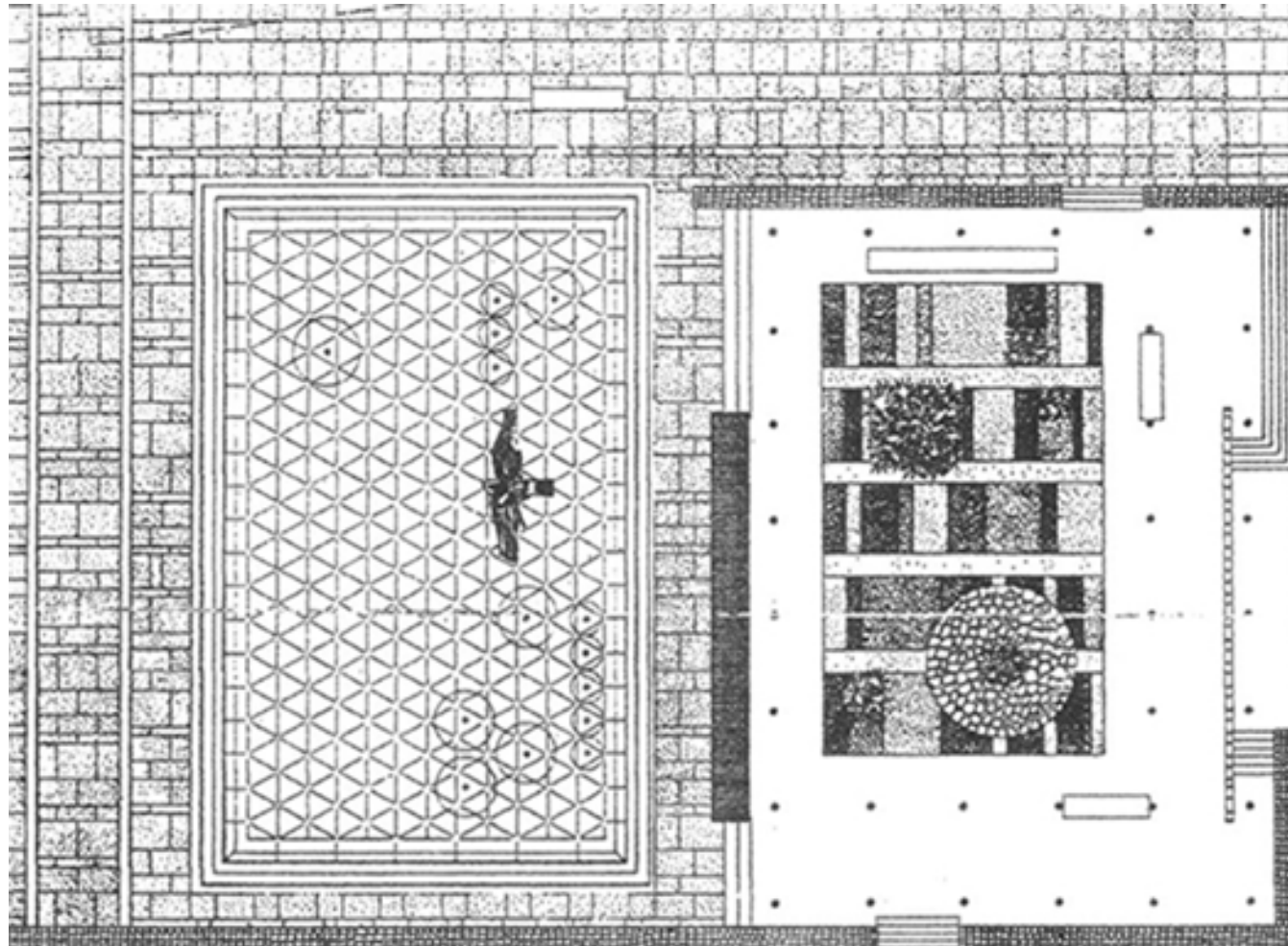
de opening van het Gele Riddersplein in 1961

KERNWAARDEN VAN HET MONUMENT

De Aku-fontein en omgeving kennen een hoge cultuurhistorische waarde. Om deze waarde veilig te stellen is het noodzakelijk om de Aku-fontein in de veranderde omgeving wederom een passende betekenis te geven. Bij een mogelijke transformatie van de Aku-fontein is het daarom van belang de wederopbouwarchitectuur en de bijbehorende kernwaarden te respecteren. De rijksdienst voor de monumentenzorg heeft de kernwaarden van de Aku-fontein beschreven. Daarbij zijn op hoofdlijnen de volgende thema's te onderscheiden:

- Totaalkunstwerk
- Ontmoetingsplek voor de stad
- Viereenheid: maat, schaal, verhoudingen, compositie
- Binnen versus buiten, omzomen en omkaderen
- Materialisatie

TOTAALKUNSTWERK: ARCHITECTUUR DOOR BROUWER EN DEURVORST

ontwerptekening uit 1961

het originele lichtplan

De architectuur van het monument is ontworpen door het Arnhemse bureau Brouwer en Deurvorst. Het gaat hierbij om de totale compositie met pergola, muurtjes, trappen, vijver en de pyloon waar het kunstwerk op rust.

het originele fonteinbeeld gezien vanuit de pergola

TOTAALKUNSTWERK: KUNSTWERK DOOR SHINKICHI TAJIRI: THE EXPLOSIVE FORCES OF NATURE

Het kunstwerk op de pyloon in de vijver is ontworpen door de kunstenaar Tajiri. Deze Amerikaans-Japanse kunstenaar heeft zich na de Tweede Wereldoorlog in Nederland gevestigd. De naam van het kunstwerk 'The explosive forces of nature' zegt veel over de betekenis die de kunstenaar aan zijn object gaf. De symboliek van geboorte of het ontspruiten van nieuw gewas sluit fraai aan bij de wederopbouwgedachte.

de sculptuur op de pyloon

de pyloon bij oplevering

Tajiri in zijn atelier

ONTMOETINGSPLEK VOOR DE STAD?

De Aku-fontein is een cadeau aan de stad en derhalve ontworpen als een ontmoetingsplek voor de stad. De ruimte rondom de vijver functioneert in de zomer ook als zodanig, echter de ruimte onder de pergola heeft nooit als ontmoetingsplek gefunctioneerd. De grootste opgave van dit project is om de ruimte onder de pergola nieuw leven in te blazen en de plek een nieuwe functie te geven. Daarbij vragen we ons af of alleen het restaureren van de pergola voldoende is om een beter gebruik te genereren (hoofdstuk 1 in dit document). Waarschijnlijk is er meer nodig om de plek een nieuwe betekenis te geven in de stad. Hiervoor zijn in dit document drie varianten uitgewerkt (hoofdstuk 2 t/m 4).

bijeenkomst in de jaren '60

de huidige staat van de pergola

ONTMOETINGSPLEK VOOR DE STAD: MEER DAN EEN ZWEMBAD IN DE ZOMER?

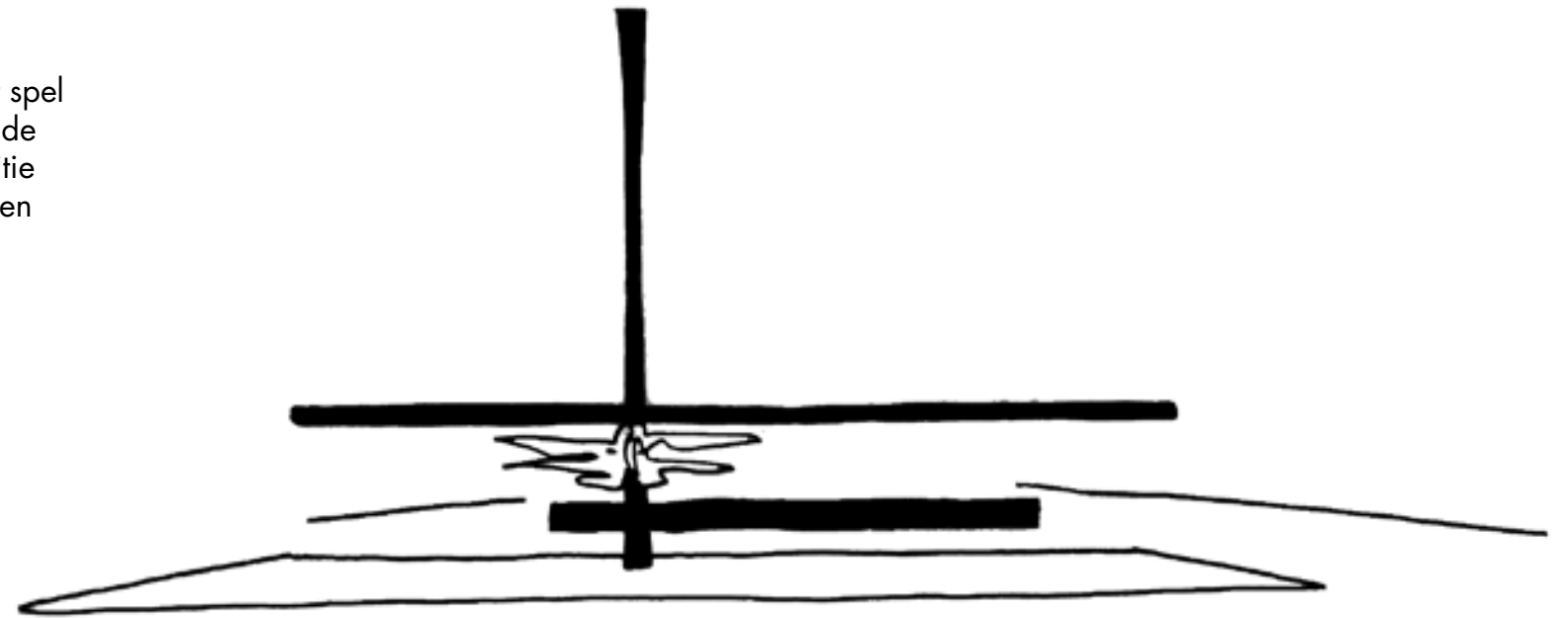
De vijver wordt beheerd als een openluchtzwembad en dat genereert een goed gebruik van de plek op warme zomerdagen. De horeca rondom de Aku-fontein speelt daar de laatste jaren goed op in maar gedurende de wintermaanden - als de vijver niet gevuld is met water - ligt het bassin er verlaten bij. In het laatste hoofdstuk worden kansen verkent om het gebruik van de vijver het hele jaar door te verbeteren en de mogelijkheden voor evenementen rondom de Aku-fontein te vergroten.

de vijver tijdens de wintermaanden

VIEREENHEID: MAAT, SCHAAL, VERHOUDINGEN, COMPOSITIE

De samenhang van het monument oftewel de viereenheid: maat, schaal, verhoudingen en compositie toont zich goed in het vooraanzicht van de Aku-fontein vanaf het Willemsplein. Het spel van horizontale lijnen in de vijver, de tegelbalk en de daklijn van de pergola ten opzichte van de verticale lijn van de pyloon vormt samen een fraaie compositie. Het behoud van deze compositie is van wezenlijk belang bij de transformatie van het monument. Alle toevoegingen die er worden gedaan aan het monument verhouden zich tot deze basiscompositie.

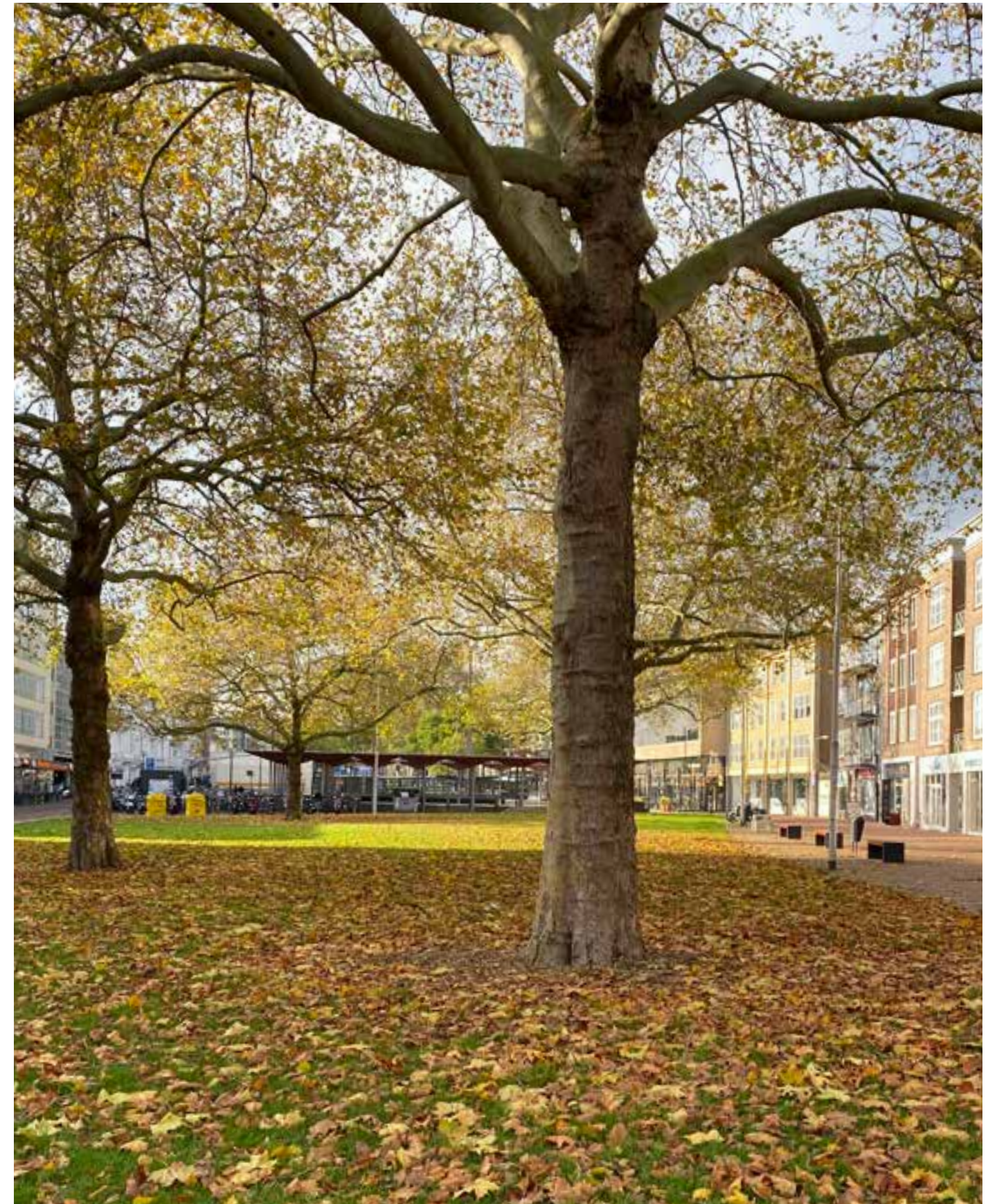

BINNEN VERSUS BUITEN, OMZOMEN EN OMKADEREN: DE AUTO EN HET GROEN

De Aku-fontein is ontworpen als een 'hoek' van het Gele Rijdersplein. Het overige deel van het plein was in de wederopbouwperiode ingericht voor de auto. Er was een brede verkeersweg, een parkeerplaats en zelfs een tankstation op het plein gesitueerd. Om de voetgangerszone rondom de Aku-fontein duidelijk te markeren zijn er keermuren rond het monument ontworpen en heeft de plek een introvert karakter gekregen. Inmiddels is de ruimte van de auto ingeruild voor een groen tapijt. Er is een miniparkje onder de bomen ontstaan waar (door de aanleg van een verstevigde grasmat) ook kleinschalige evenementen kunnen plaatsvinden. De vraag is of de relatie van dit groene pleindeel met de Aku-fontein bij de restauratie verbeterd kan worden. Hier ligt voor ons de sleutel voor een beter gebruik van de ruimte onder de pergola, bijvoorbeeld als een podium voor de stad of een Arnhemse 'speakers corner'.

het Gele Rijdersplein ingericht voor de auto (op de achtergrond de Rotterdamse bank)

de huidige inrichting van het Gele Rijdersplein met een verstevigde grasmat onder de bomen

MATERIALISATIE EN OOG VOOR DETAIL

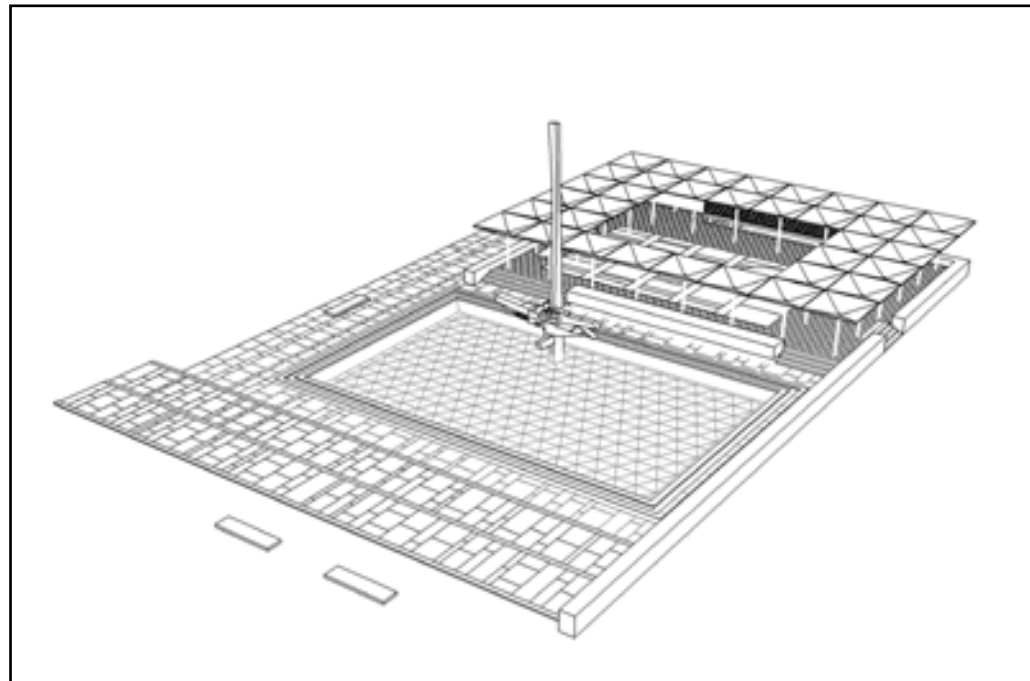
De Aku-fontein kent een rijke detaillering en zorgvuldig materiaalgebruik die typerend is voor de wederopbouwperiode. Bij de verdere uitwerking van het restauratieplan dient hier aandacht voor te zijn. In dit onderzoek omschrijven we de ambitie om ook bij transformatie van het monument zorgvuldig met detaillering en materiaalgebruik om te gaan. We geven daarvoor in dit document de eerste ideeën en mogelijkheden die in het uiteindelijke ontwerp voor de Aku-fontein verder wordt uitgewerkt.

detaillering, materiaalgebruik en kleurgebruik (blauw en rood)

RUIMTELIJKE KENMERKEN

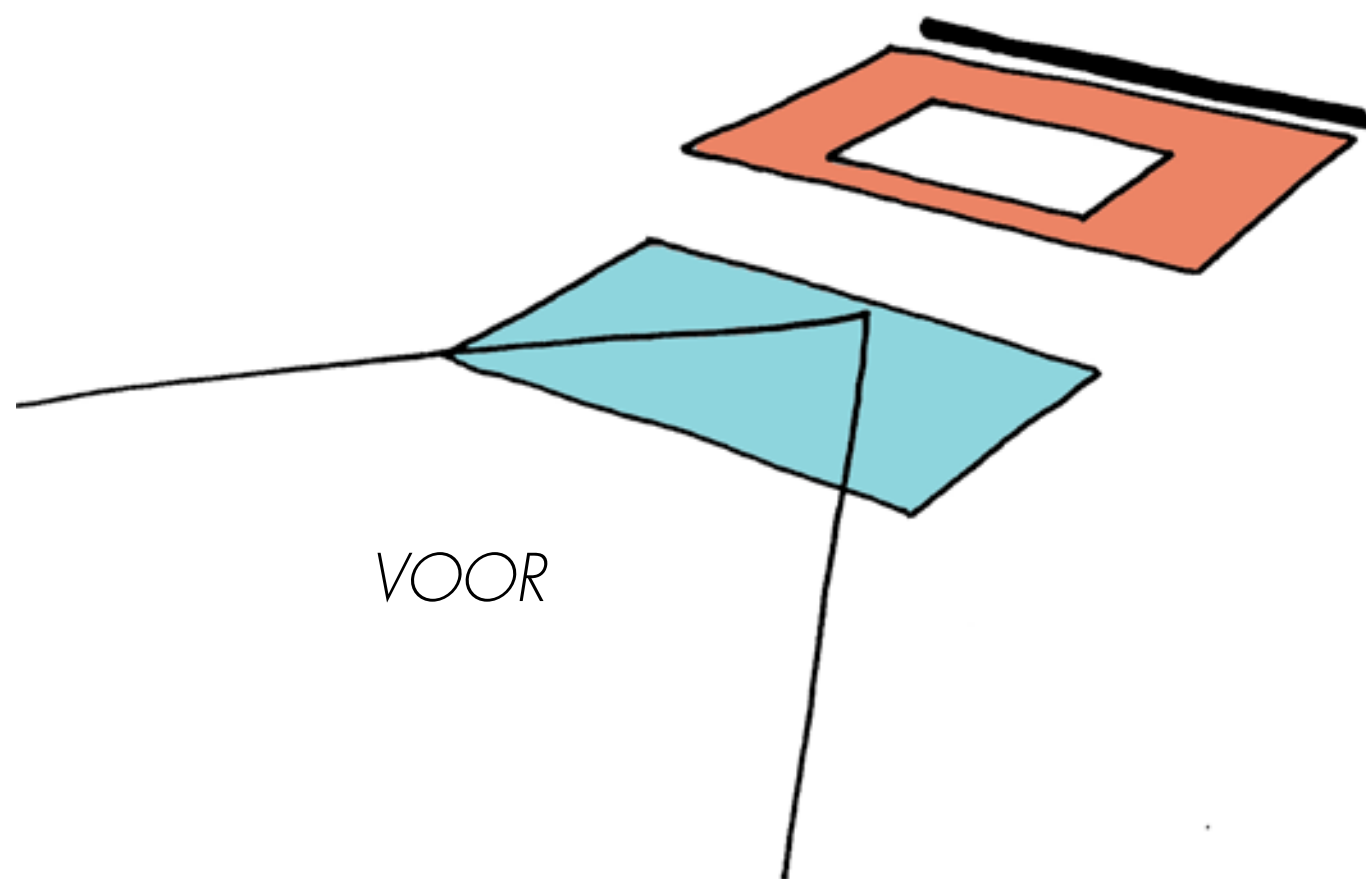
SCHEIDING

De Aku-fontein is ontworpen met een duidelijke voor- en achterkant. Dit is ontstaan omdat er achter het monument in de jaren '60 een grote parkeerplaats lag. Nu die ruimte groen is ingericht is het de wens om de Aku-fontein twee voorkanten te geven, zowel richting het Willemsplein als richting het parkgedeelte, hierdoor kan er nieuw gebruik worden geïnitieerd. De ruimte van de pergola werkt dan als een tussenruimte of zoals in de opgave wordt verwoordt: als roomdivider. De pergola werkt ook als achtergrond voor de compositie van de vijver, de tegelbalk, de pyloon en het kunstwerk. Het is daarom van belang om bij eventuele transformatie deze compositie te respecteren.

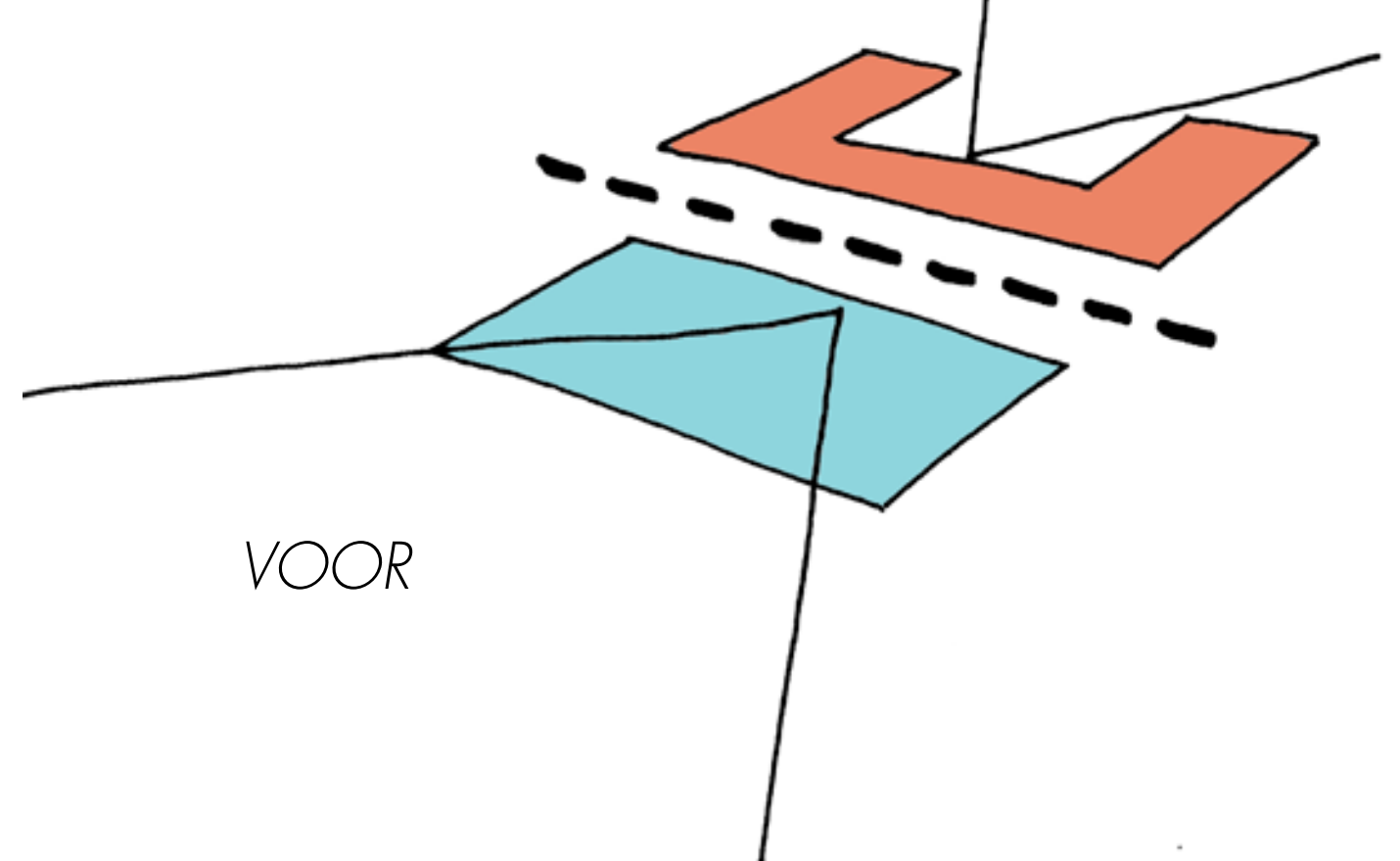
ACHTER

VOOR

VOOR

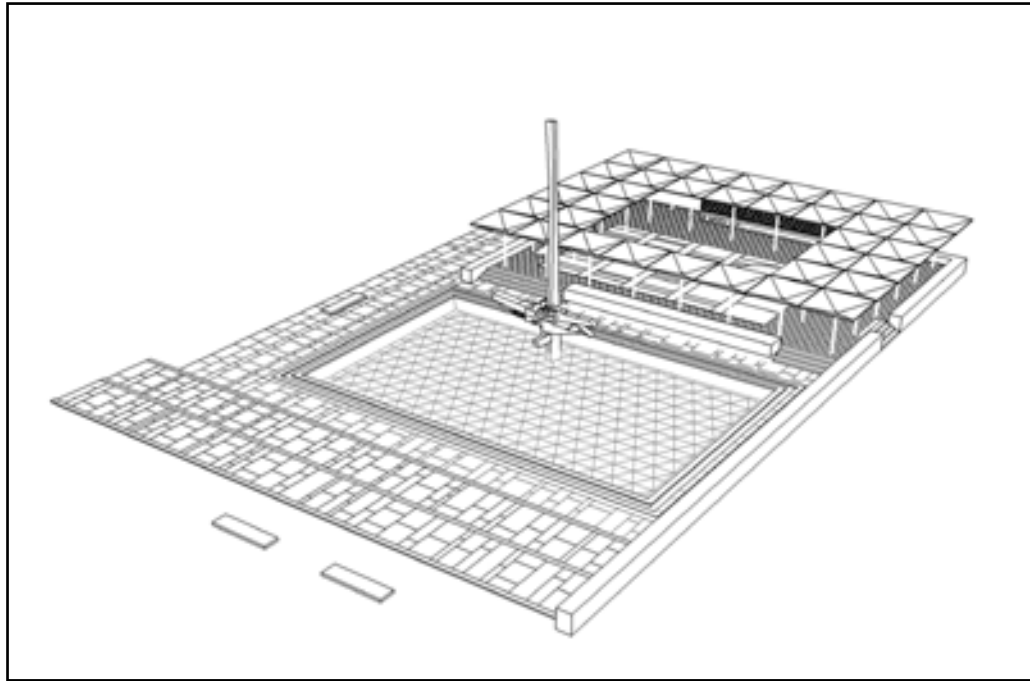
huidige situatie

VOOR

gewenste toekomstige situatie

TWEEDELING EN OVERGANGEN

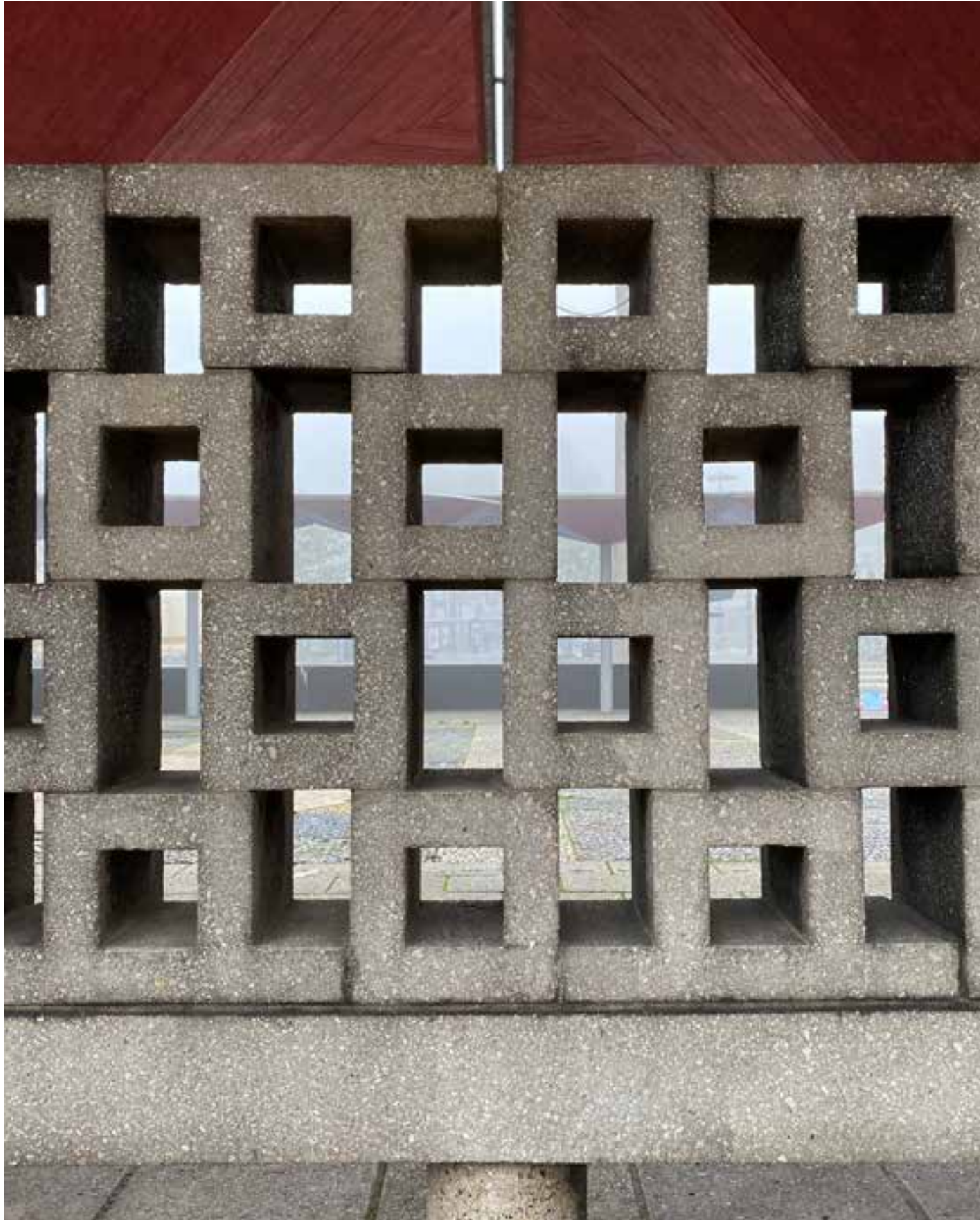

De Aku-fontein kent een heldere tweedeling, de ruimte rond de vijver en de ruimte onder de pergola. Onder de pergola door is er fraai zicht op de vijver met zijn fonteinen. Door de plaatsing van muren en trappen is de overgang van de ene naar de andere ruimte subtiel vormgegeven. Deze overgangen zijn tamelijk eenzijdig en geheel op de vijver georiënteerd. Richting het Jansplein en de parkzijde zijn de overgangen harder en meer gesloten van aard.

zicht op de fontein vanaf de ruimte onder de pergola

RELATIE MET HET GROEN

de detaillering van de muur met opengewerkte betonstenen

De muur van opengewerkte betonstenen sluit de pergola momenteel volledig af richting de parkzijde. Ondanks de zorgvuldige detaillering vormt de muur een grote barrière om toekomstig gebruik te faciliteren en de relatie tussen het groene deel van het plein en de ruimte onder de pergola te verbeteren.

de muur ontnemt het contact met het parkdeel

DE AUTO EN DE FIETS

luchtfoto met de situatie in de jaren '70: verkeersweg en parkeerplaats

meer recente luchtfoto met de situatie: fietsenstalling en plein (het plein is momenteel groen ingericht)

De openbare ruimte ten zuiden van de Aku-fontein is momenteel ingericht als fietsenstalling. Deze ruimte kwam vrij toen de doorgaande autoweg over het Gele Rijdersplein is gesloten. De auto heeft letterlijk plaats gemaakt voor de fiets. De fietsenstalling vormt echter een grote barrière tussen de Aku-fontein en de poort naar het Jansplein. Het is van cruciaal belang om een andere plek voor de fietsenstalling te vinden en daarmee de relatie van de Aku-fontein met de binnenstad te verbeteren. Als dit niet gebeurt blijft de geïsoleerde ligging van de Aku-fontein in stand en zal het gebruik van de plek niet verbeteren.

RELATIE MET DE BINNENSTAD

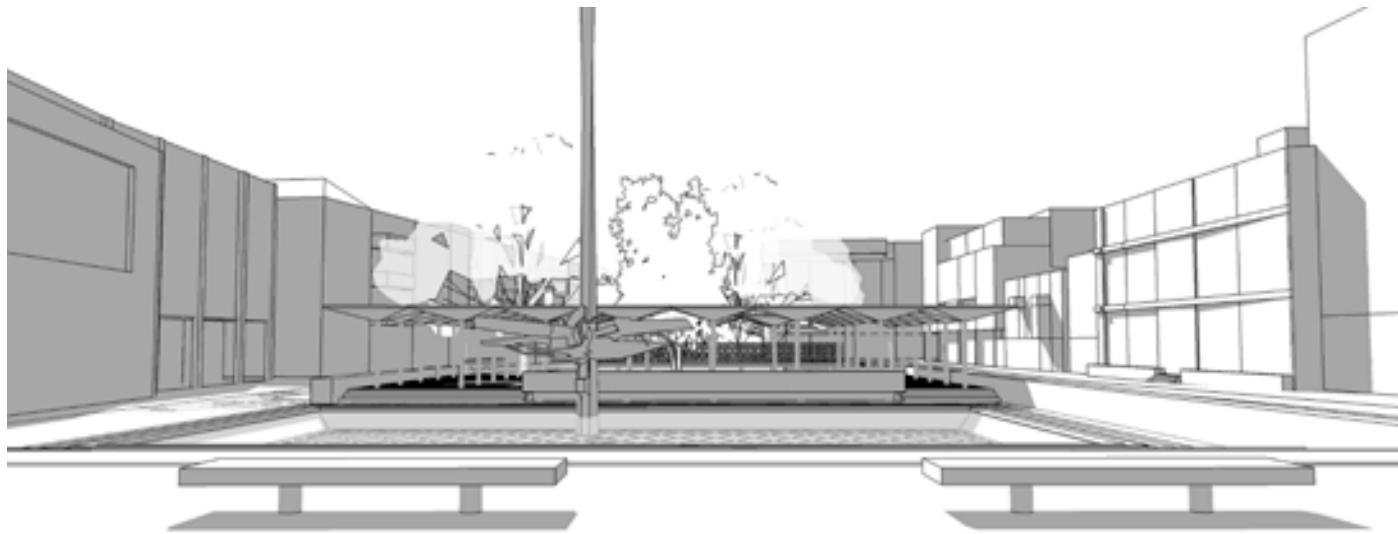
De lange muur aan de zuidzijde van de Aku-fontein vormde in de jaren '60 de afscheiding tussen de doorgaande weg en het voetgangersdomein. Aan de oostzijde biedt de muur een kleine doorgang naar de ruimte onder de pergola. De ruimte rond de vijver is vanaf het Jansplein niet betreedbaar. De wens is om de toegankelijkheid van de plek na restauratie te verbeteren en een bredere doorgang in de muur te maken (zie de varianten 2 t/m 4).

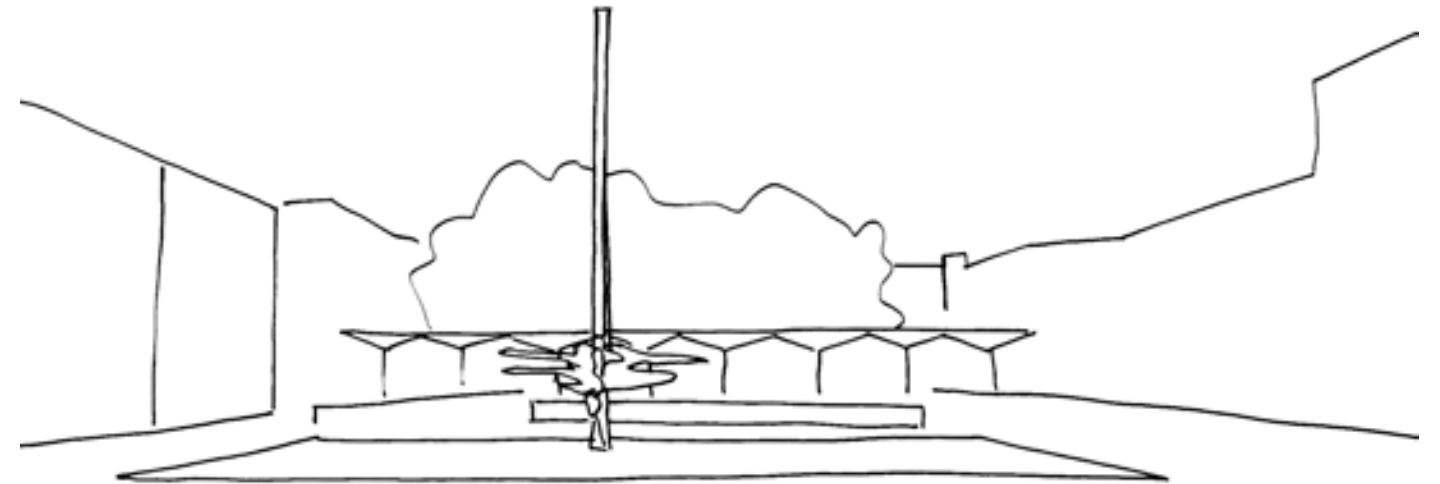
fietsenstalling en keermuur als barrière tussen het Jansplein en de Aku-fontein

DE VERANDERENDE OMGEVING

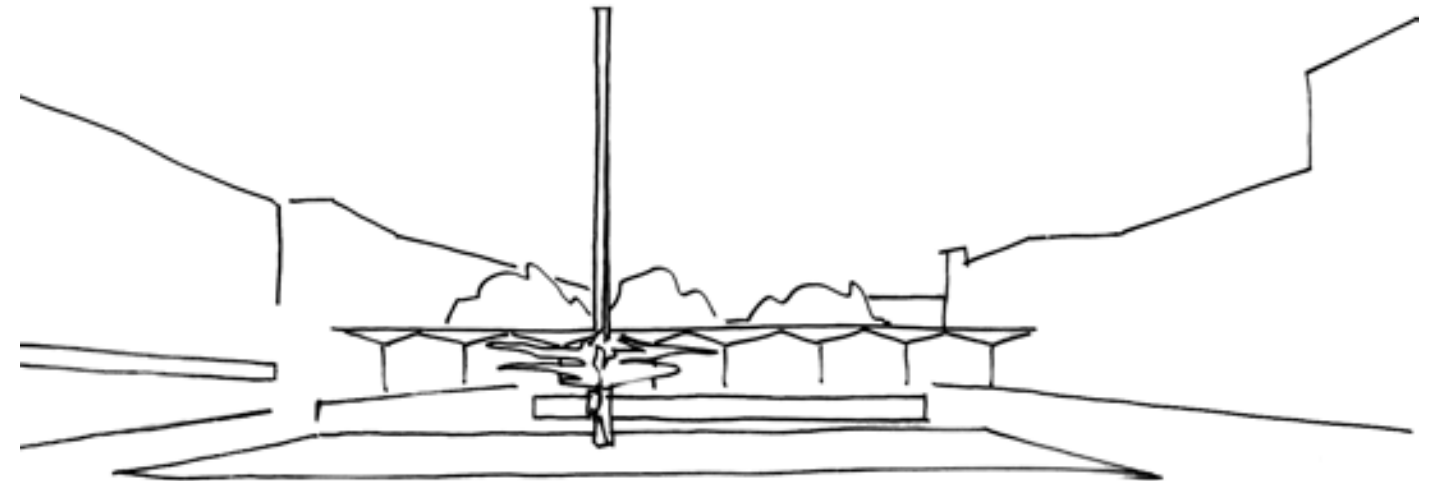
Het monument is nog steeds in zijn oorspronkelijke staat en dat is na 70 jaar best uniek te noemen, de omgeving is inmiddels wel flink veranderd. De Rotterdamse bank op de kop van het plein heeft plaats gemaakt voor een gebouw met een veel groter volume. De bomen op het plein zijn in 70 jaar tijd tot volle wasdom gekomen, ook de gebouwen aan zowel de noord- als de zuidzijde van de Aku-fontein zijn getransformeerd. Daarbij hebben de gebouwen meer verticale geleding gekregen (in de wederopbouwarchitectuur was sprake van meer horizontale plint). Al deze wijzigingen maken dat de maat en schaal van de Aku-fontein zich anders is gaan verhouden tot de omgeving - de Aku-fontein oogt namelijk een stuk kleiner.

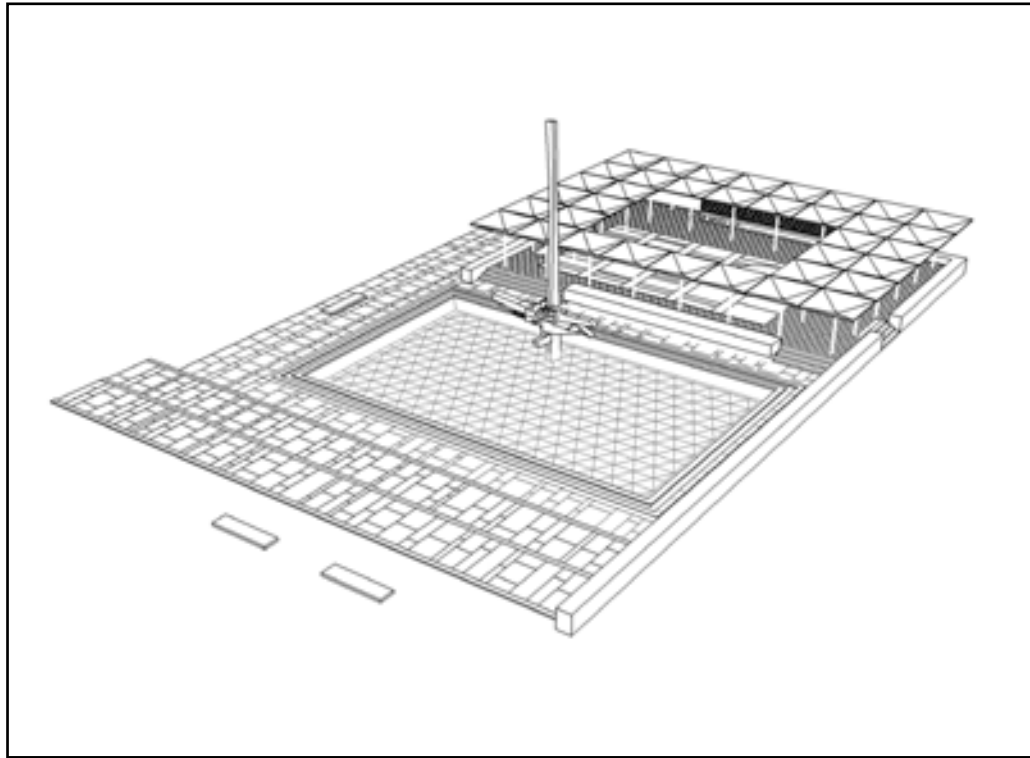
de huidige situatie (schematisch weergegeven)

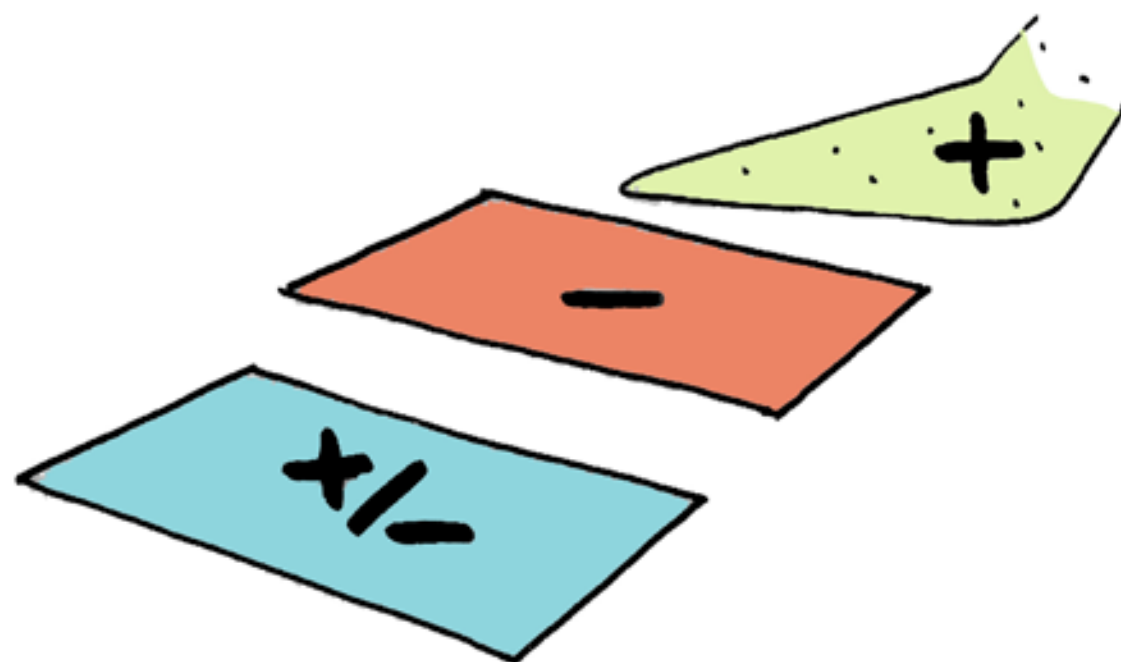
de situatie in de jaren '60

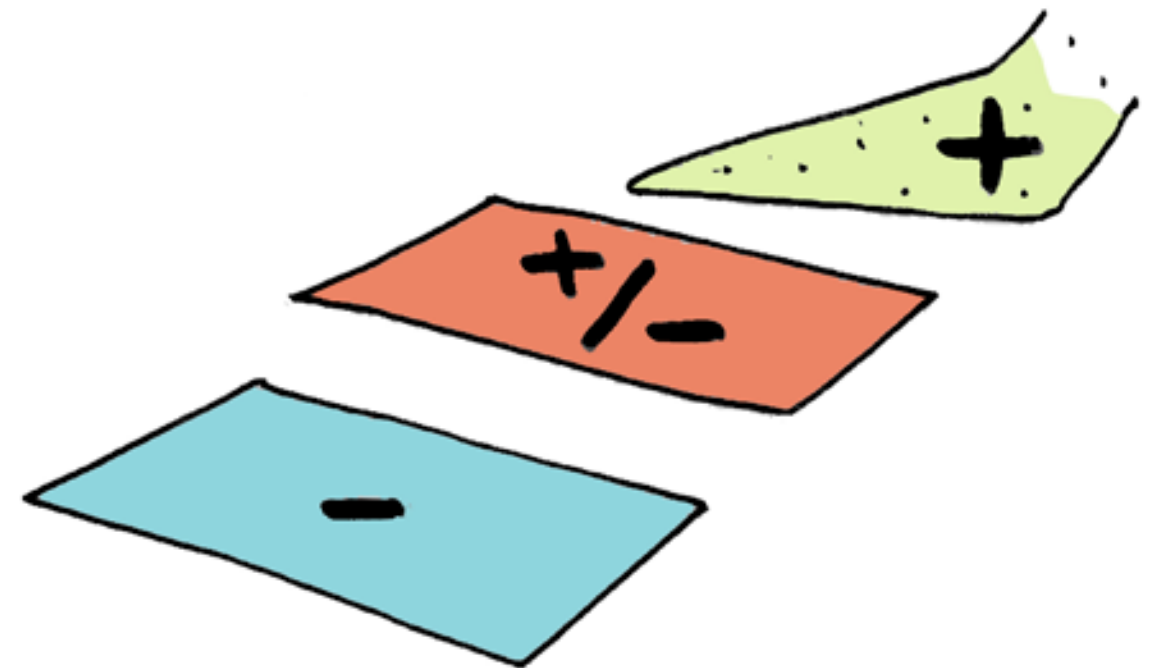
SCHAALSTAPPEN

De ruimte onder de pergola heeft een kleinere schaal dan de ruimte rondom de vijver. Om de schaalsprong naar het parkgedeelte beter te maken vraagt de situatie van nu om de schaal van de pergola te vergroten. De pergola heeft maat nodig om opgewassen te zijn tegen de grote maat en de open ruimte van de parkzijde (zie variant 3).

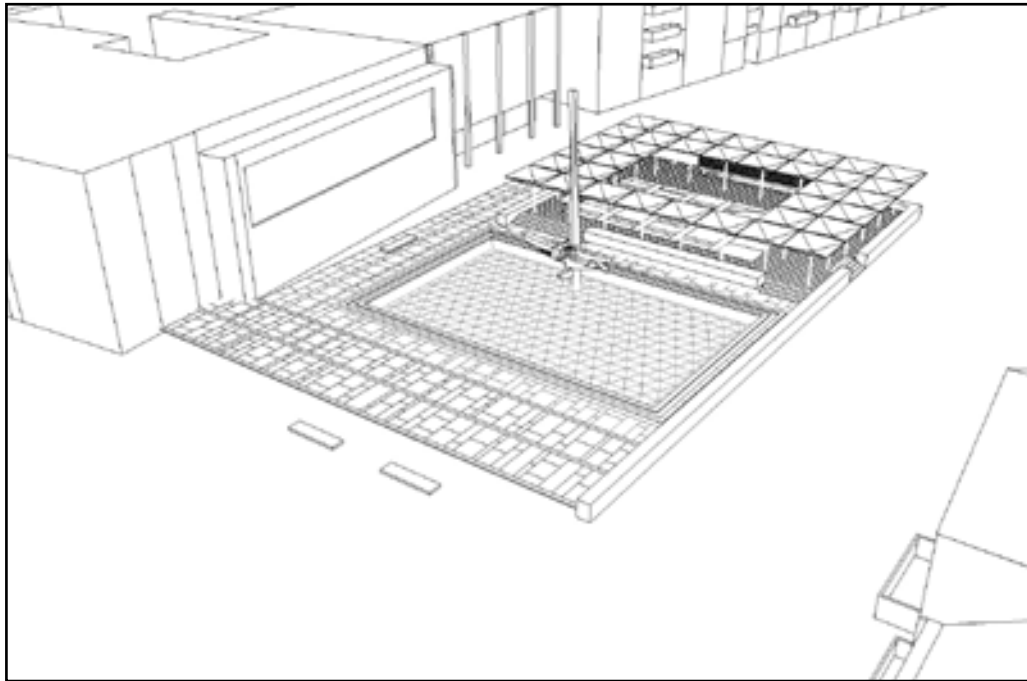

de pergola vanuit een laag standpunt gefotografeerd: dit geeft een fraaie perspectiefwerking

GEBRUIK

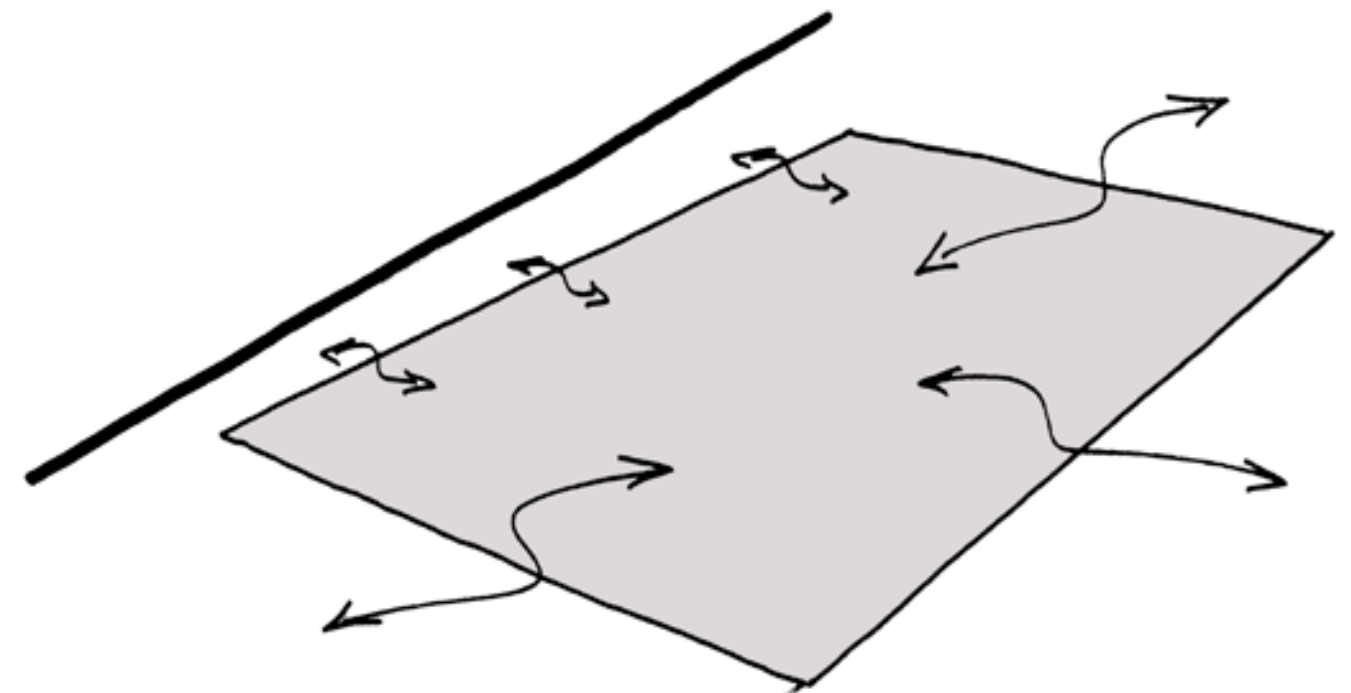
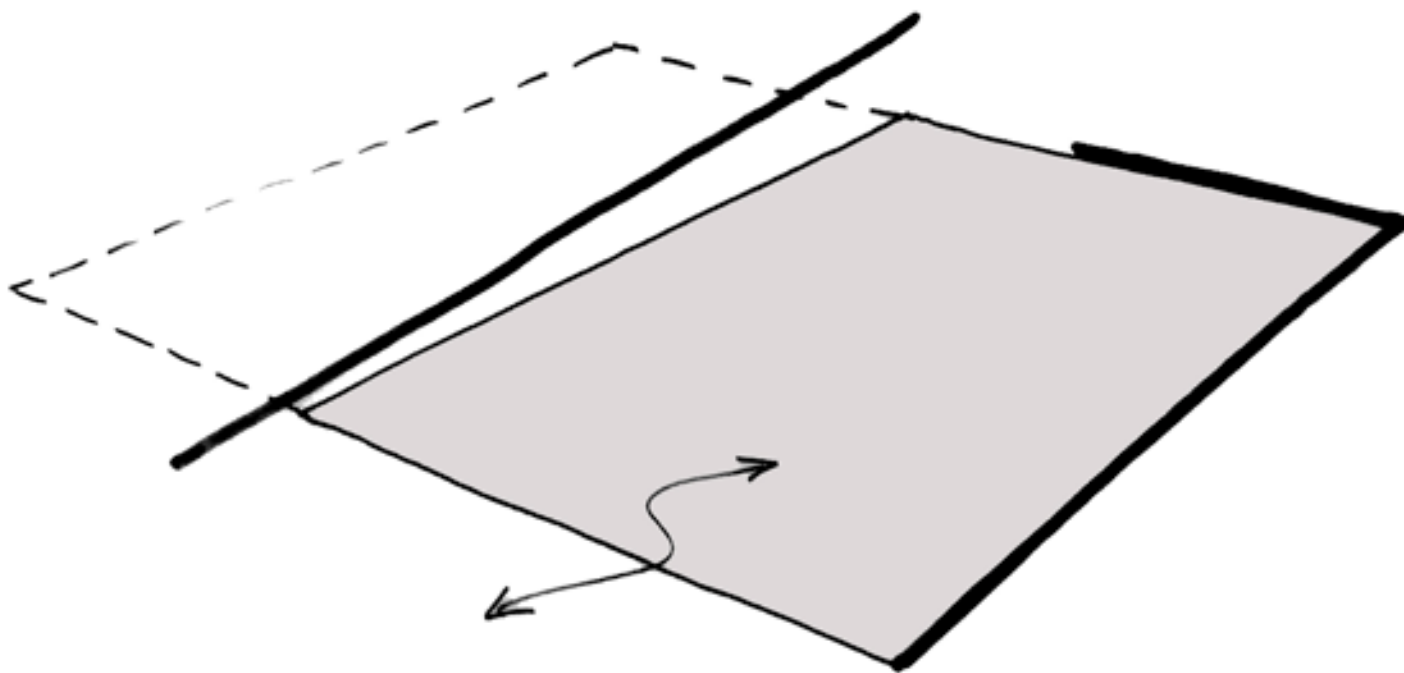
DUIDELIJKE BEGRENZING

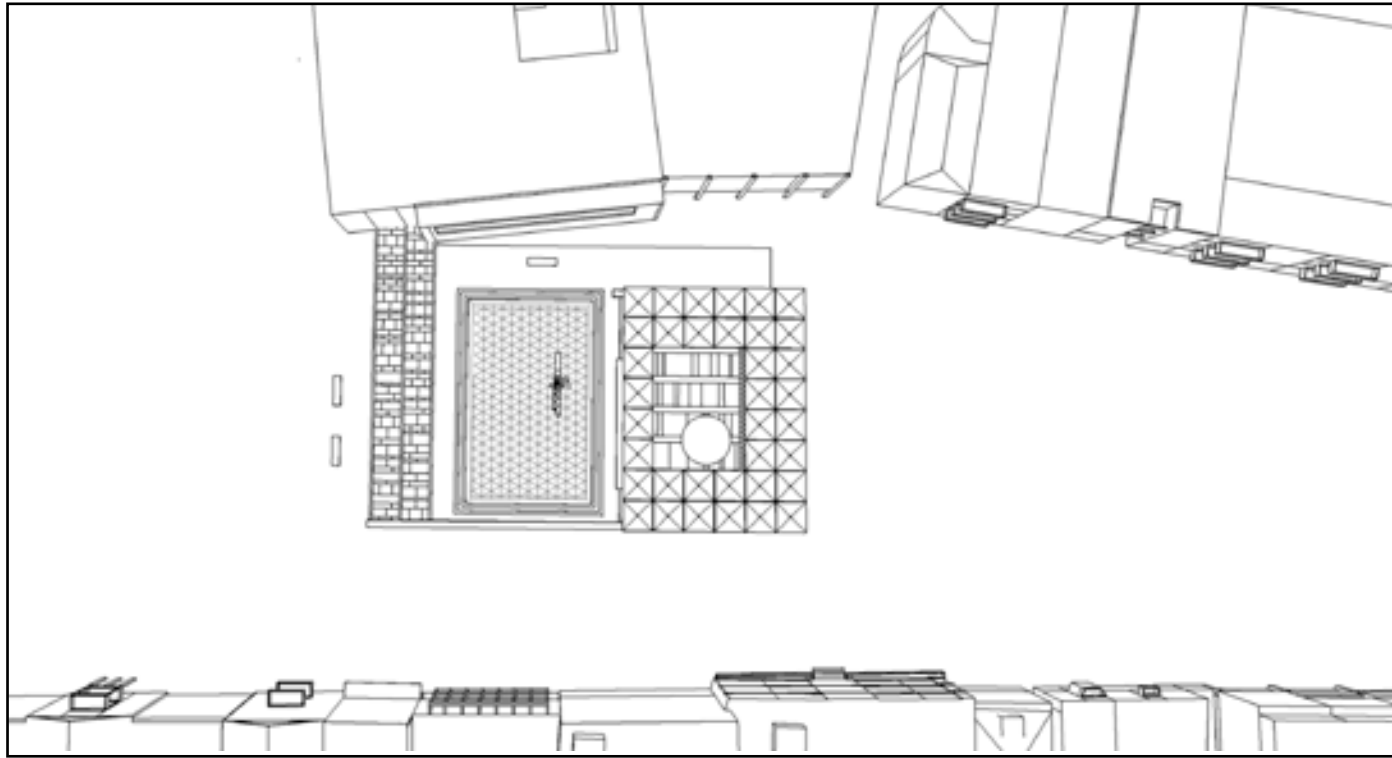
Een van de kernkwaliteiten is dat de Aku-fontein een duidelijke begrenzing heeft (binnen versus buiten, omzomen en omkaderen); echter door de positionering van het monument in de noordwesthoek van het plein staat de autonomie van de plek onder druk. De ambitie is om het monument iets meer op zichzelf te laten staan en daarom de keitjesvloer los te koppelen van de noordgevel. Hierdoor wordt de Aku-fontein rondom ook beter toegankelijk.

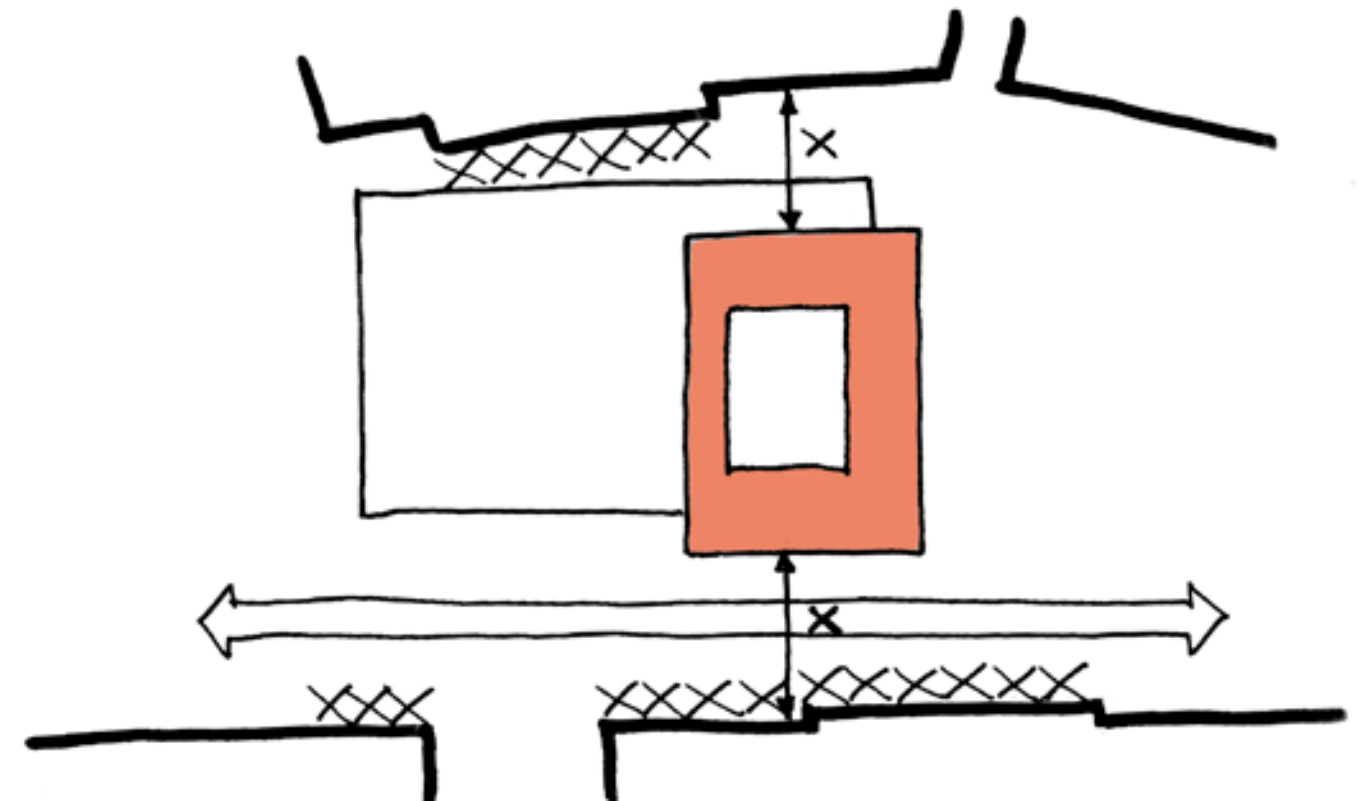
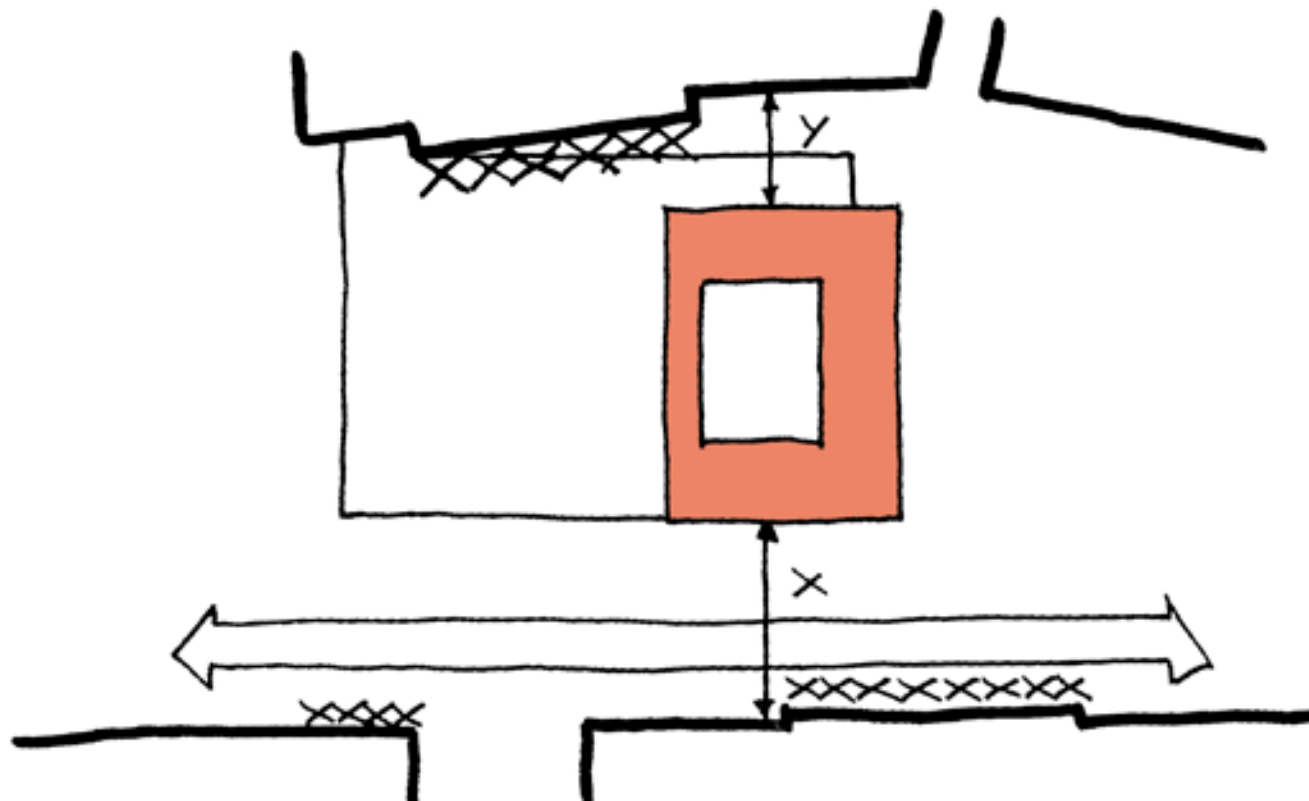
de tegels met veldkeijtjes rond de vijver

RUIMTE VOOR HORECA

Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van de Aku-fontein bevinden zich horecagelegenheden. De wens is om de ruimte voor de horecaterrassen in de toekomst beter te faciliteren. Aan de noordzijde kan dat door de keitjesvloer op te schuiven en aan de zuidzijde wordt dit bereikt door het fietspad richting het noorden te verleggen. Bij de transformatie van de pergola is het mogelijk om de pergola meer in het midden van de pleinruimte te situeren. De afstand van de pergola tot beide gevels is dan meer evenredig en beter in verhouding (zie varianten 2 t/m 4).

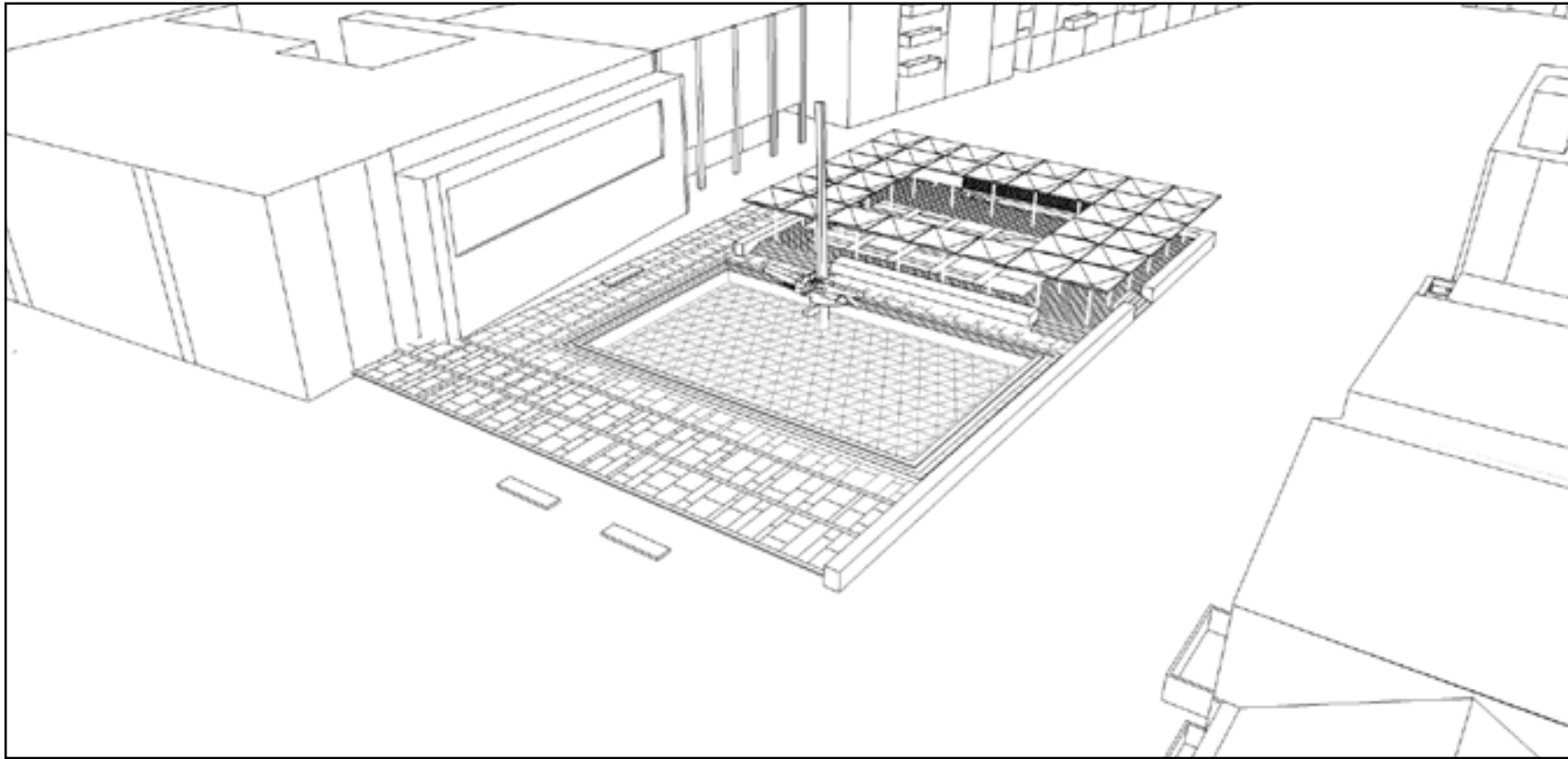
RUIMTE VOOR TERRASSEN EN EVENEMENTEN IN DE OPENBARE RUIMTE

Bij de herinrichting van het plein is het van belang om een goede balans te vinden in de verhouding tussen de ruimte van terrassen voor de horeca-exploitanten en de toegankelijkheid van de openbare ruimte in het centrale deel van het monument. De openbare ruimte kan bij gelegenheid worden ingezet voor het organiseren van evenementen.

huidig gebruik met fietsenstalling, evenementen (world street painting) en terrassen

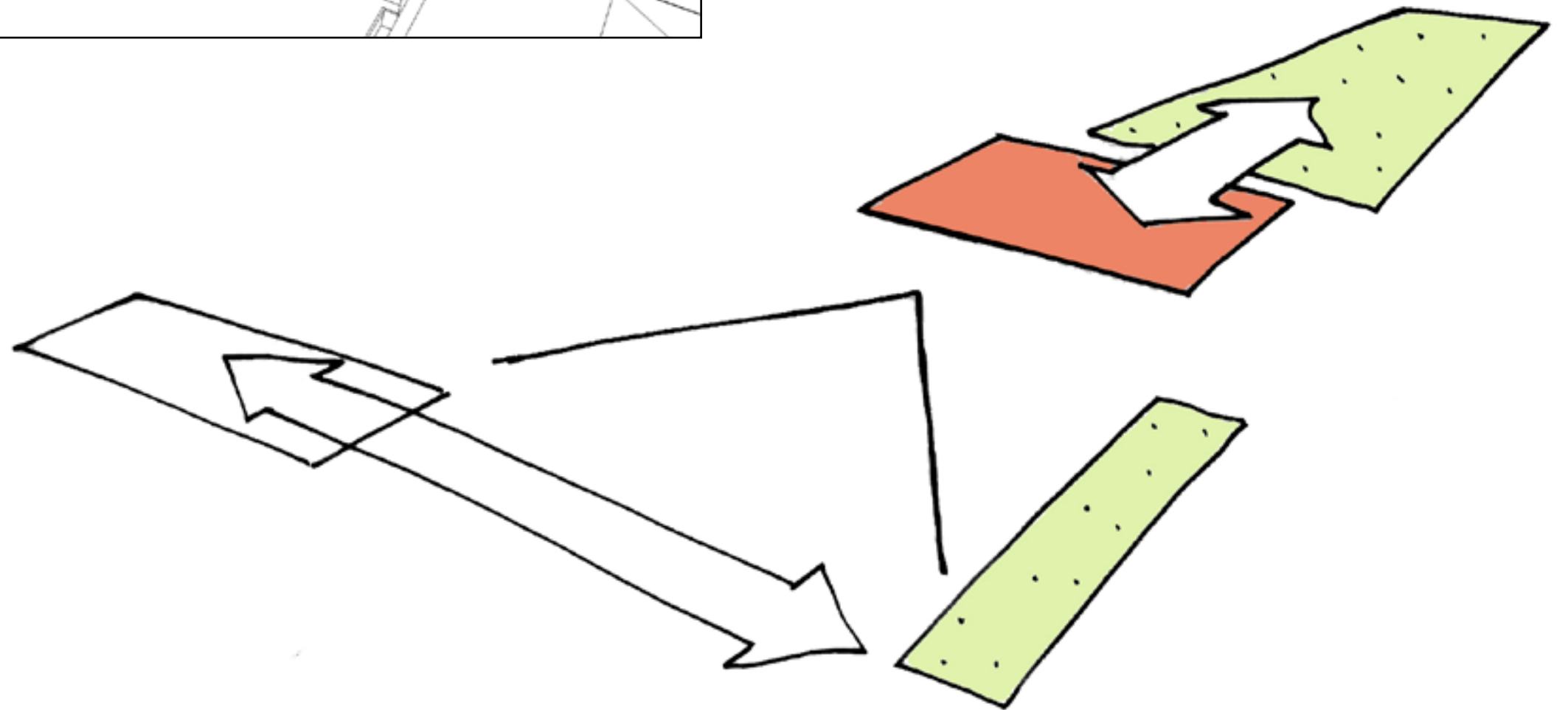
RUIMTE VOOR EVENEMENTEN

De ruimte voor het organiseren van evenementen concentreert zich op twee plaatsen, aan de oost- en westzijde van de Aku-fontein. Aan de oostzijde is er ruimte om evenementen te organiseren in het parkdeel. De kunst daarbij is om de ruimte onder de pergola bij deze evenementen te betrekken. Aan de westzijde is er ruimte om evenementen te organiseren op het pleindeel voor de vijver. Van belang is dat de huidige inrichting daarop wordt aangepast, ook zijn er kansen om de vijver in de wintermaanden bij de evenementenruimte te betrekken (zie laatste hoofdstuk).

evenement in de binnenruimte van de pergola

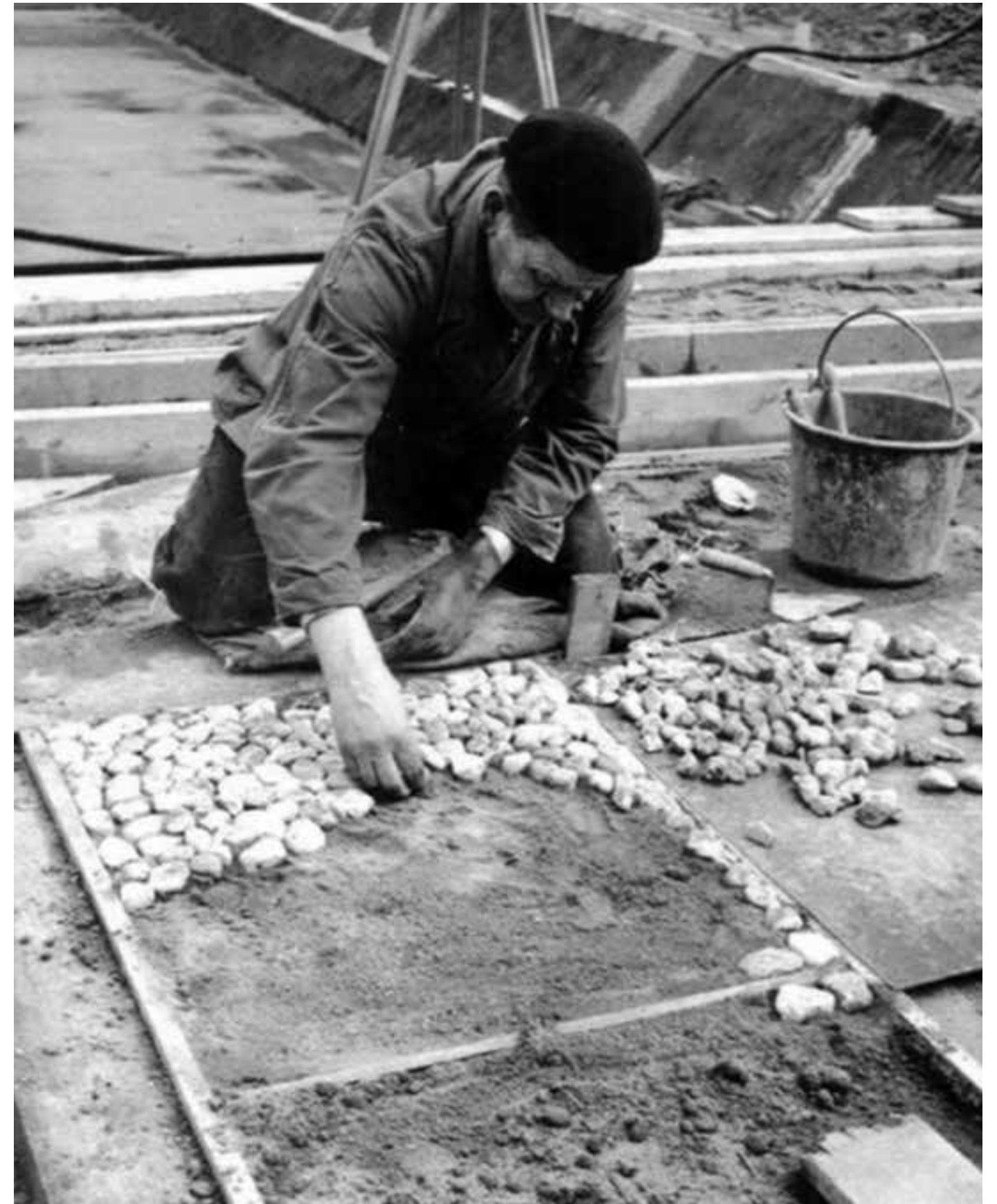

DE BEGAANBAARHEID VAN DE VLOER MET VELDKEIEN

De vloer met veldkeitjes is een veel besproken onderdeel van het rijksmonument. De beloopbaarheid van de tegels met veldkeitjes laat namelijk te wensen over. In de uitwerking van het project is hier aandacht voor. Zowel de maat van het vlak met keitjes kan worden herzien (zie alinea duidelijke begrenzing) als de afwerking van de keitjes kan worden aangepast (zie laatste hoofdstuk).

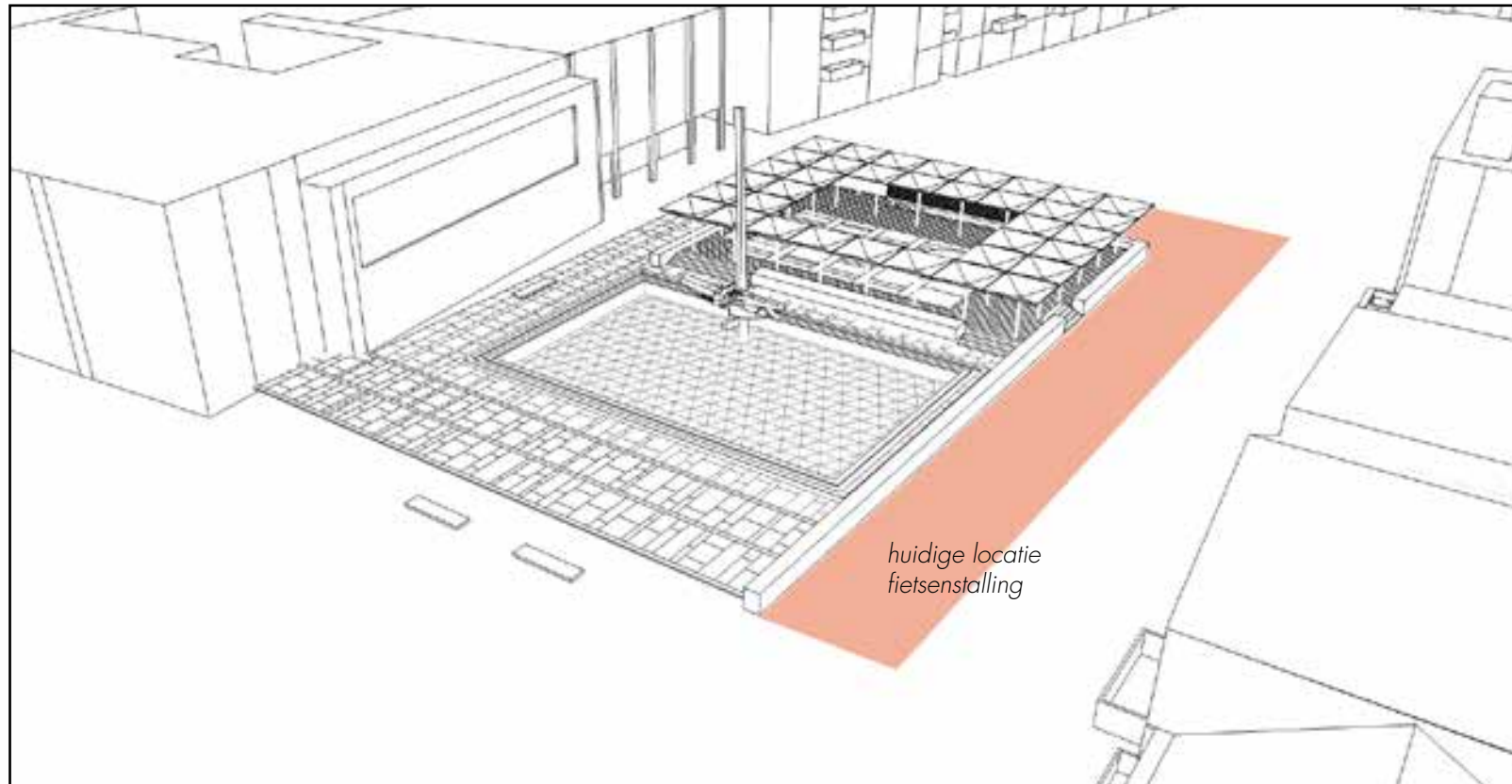
huidige staat van de vloer met veldkeitjes

aanleg van de tegels met veldkeitjes van de Veluwe

FIETSENSTALLING

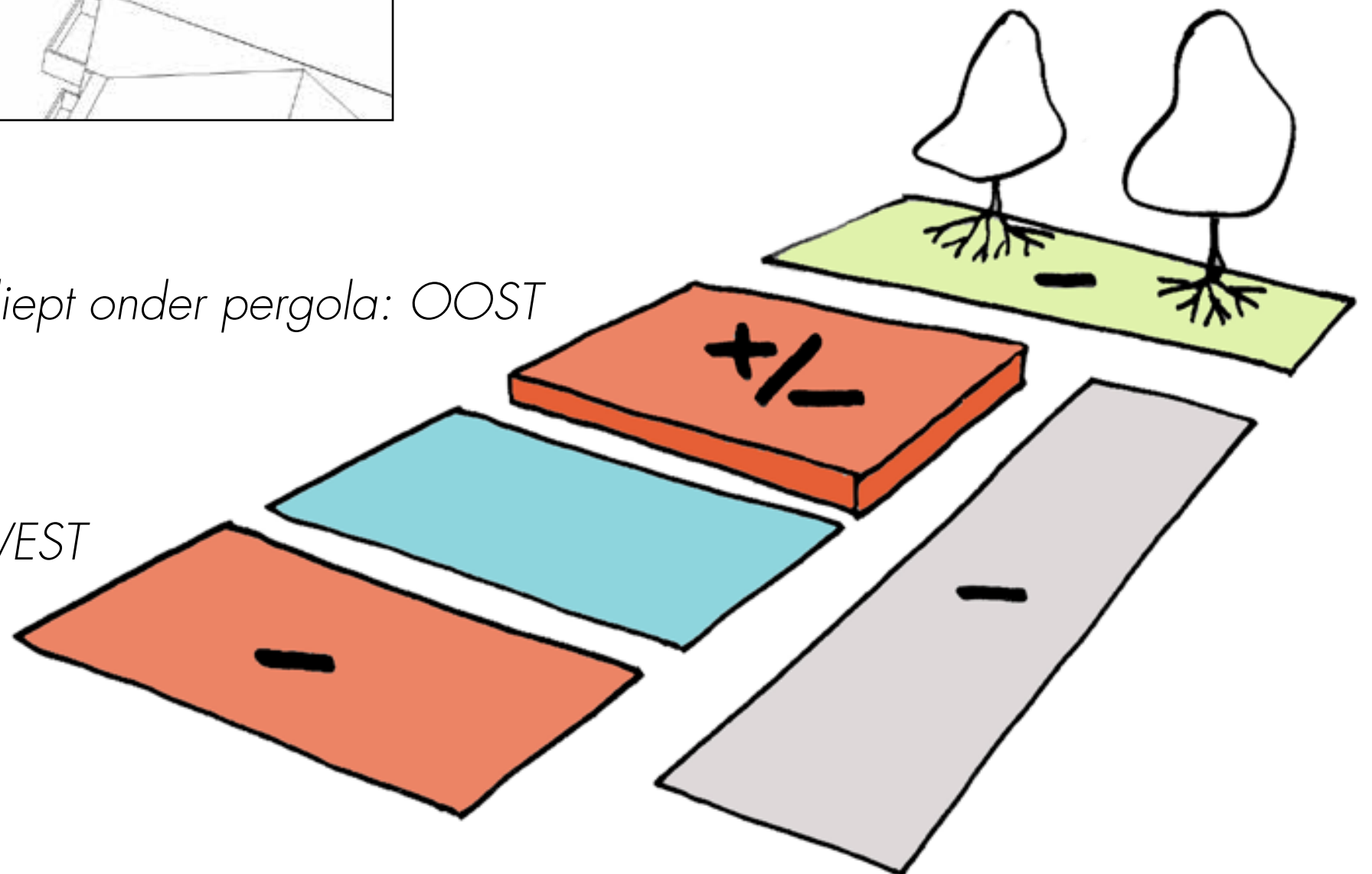
PLAATS VOOR DE FIETSENSTALLING

De huidige fietsenstalling wordt goed gebruikt en heeft een hoge bezettingsgraad. De fietsenstalling ligt dan ook ideaal ten opzichte van een van de bronpunten voor de binnenstad, de poort naar het Jansplein. Bij het zoeken naar een nieuwe locatie voor de fietsenstalling is het van belang om de afstand tot de poort naar het Jansplein klein te houden. Er zijn vier mogelijke locaties: verdiept onder de huidige locatie, verdiept onder het parkdeel, half verdiept onder de pergola en driekwart verdiept onder het voorplein van de vijver. Daarbij hebben twee opties de meeste kans van slagen: half verdiept onder de pergola en driekwart verdiept onder het voorplein, beide opties worden in dit structuurontwerp verder onderzocht. De overige opties zijn minder geschikt voor het inrichten van de verdiepte fietsenstalling. Op de locatie van de huidige stalling dient de stalling geheel verdiept te worden aangelegd waardoor er een lange hellingbaan ontstaat en de stalling minder goed toegankelijk is. Door de langgerekte vorm van de stalling is de verdiepte ligging op deze locatie ook kostbaarder. Situering onder een deel van het park kan niet vanwege het wortelgestel van de grote bomen. De situering onder de huidige vijver is ook bekeken maar ook hier geldt dat een geheel verdiepte ligging de stalling minder goed toegankelijk maakt.

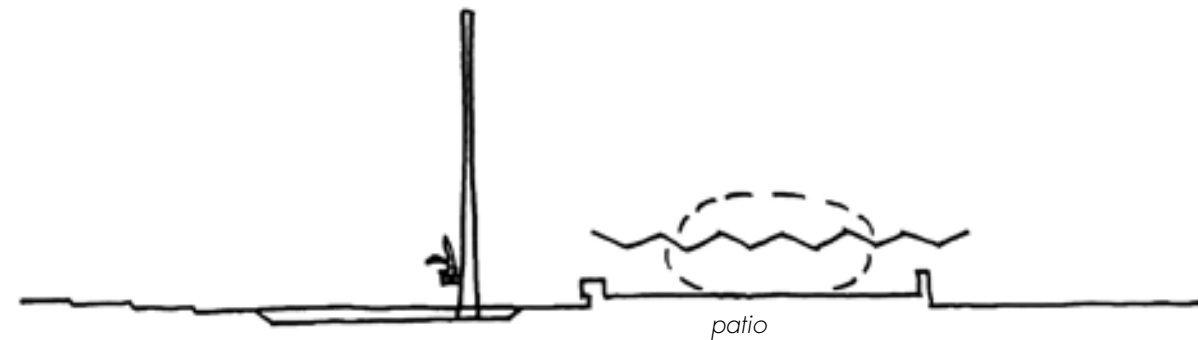
half verdiept onder pergola: OOST

verdiept onder voorplein: WEST

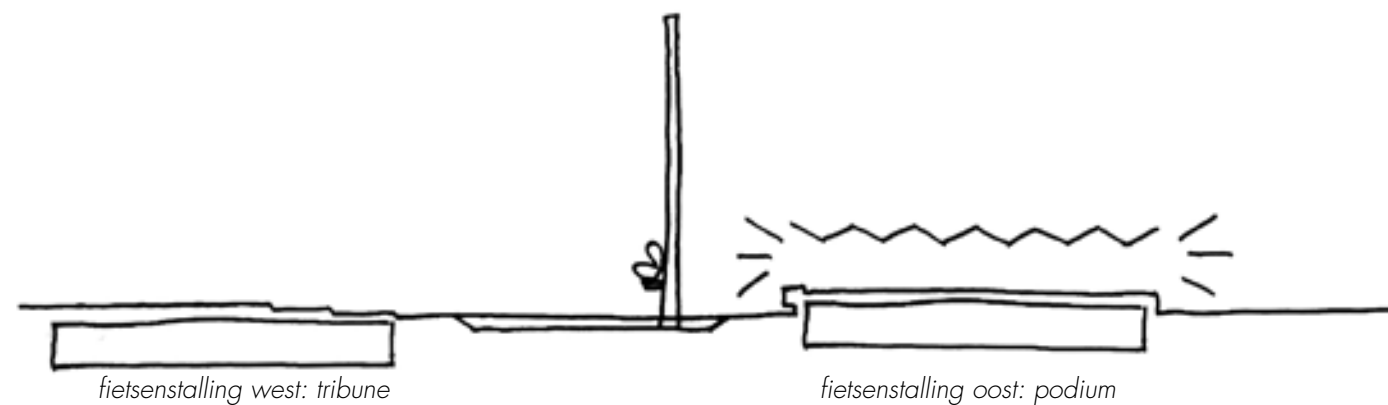

VAN PATIO NAAR PODIUM

Het aanbrengen van een half verdiepte fietsenstalling heeft als voordeel ten opzichte van een geheel verdiepte fietsenstalling dat er minder lange hellingbanen en trappen nodig zijn om de stalling te bereiken. Dit komt de toegankelijkheid van de stalling ten goede. Het realiseren van een geheel verdiepte fietsenstalling heeft als voordeel dat er geen aanpassingen hoeven te worden gedaan aan de Aku-fontein. Maar bij het realiseren van een half verdiepte fietsenstalling kan het verhogen van de vloer onder de pergola ook kansen bieden om de ruimte meer als een podium voor de stad in te richten: van patio naar podium.

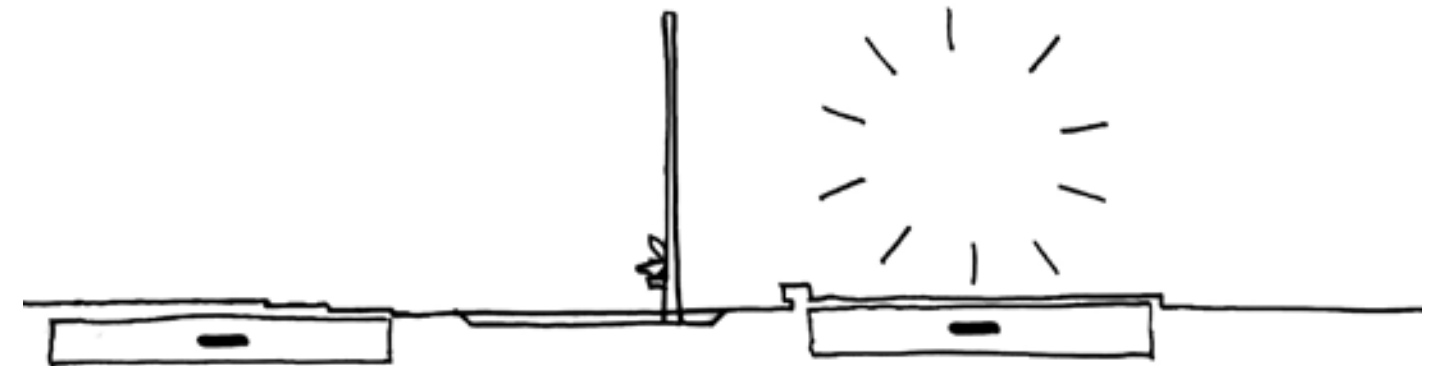
huidige situatie

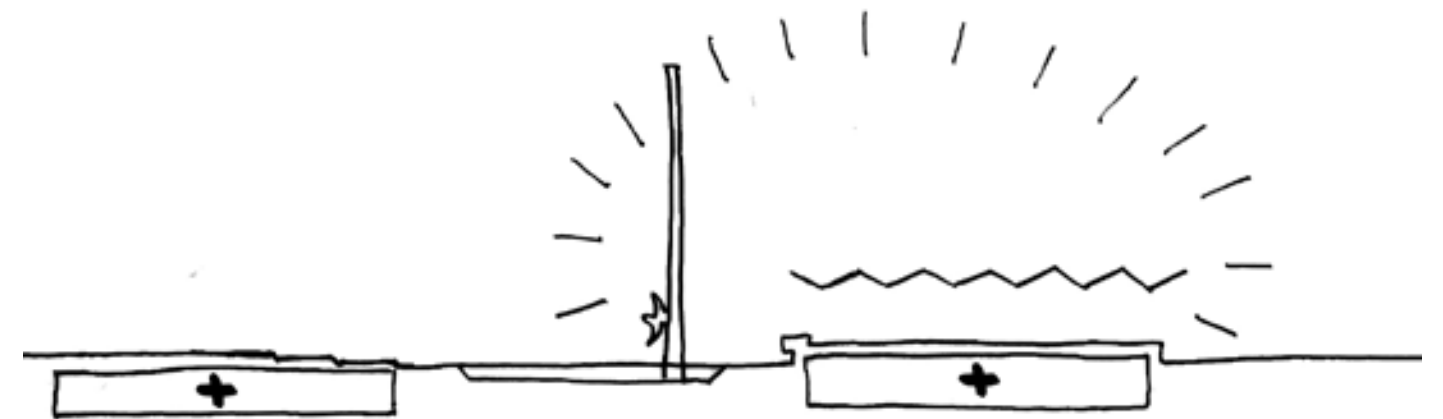
situatie na toevoeging van de fietsenstalling

DE ICONISCHE WAARDE

Bij het realiseren van een half verdiepte of verdiepte fietsenstalling is het van belang dat de fietsenstalling zich verhoudt tot het hoge afwerkings- en detailniveau van de Aku-fontein zelf. Het is een strategische keuze om de iconische waarde van de Aku-fontein zelf in stand te houden en de fietsenstalling daar op af te stemmen. Dit is een niet voor de hand liggende gedachte; in een meer standaard oplossing is de fietsenstalling gereduceerd tot een betonnen bak en richt alle aandacht zich op de nieuwe invulling van de pergola terwijl de ambitie zou moeten zijn om de boven- en onderwereld juist in samenspraak met elkaar te ontwerpen.

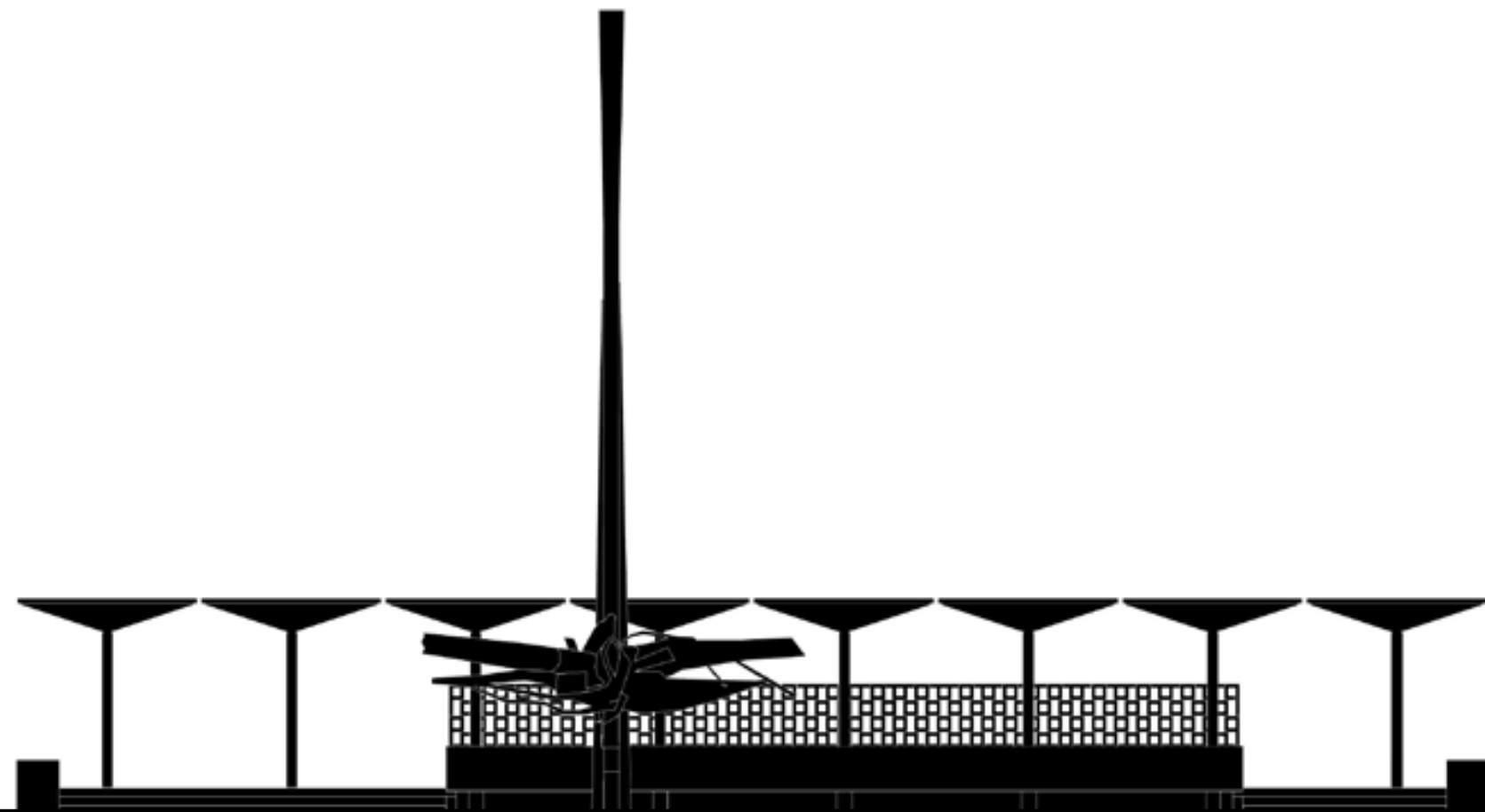
ongewenste situatie

gewenste situatie

MOGELIJKE VARIANTEN

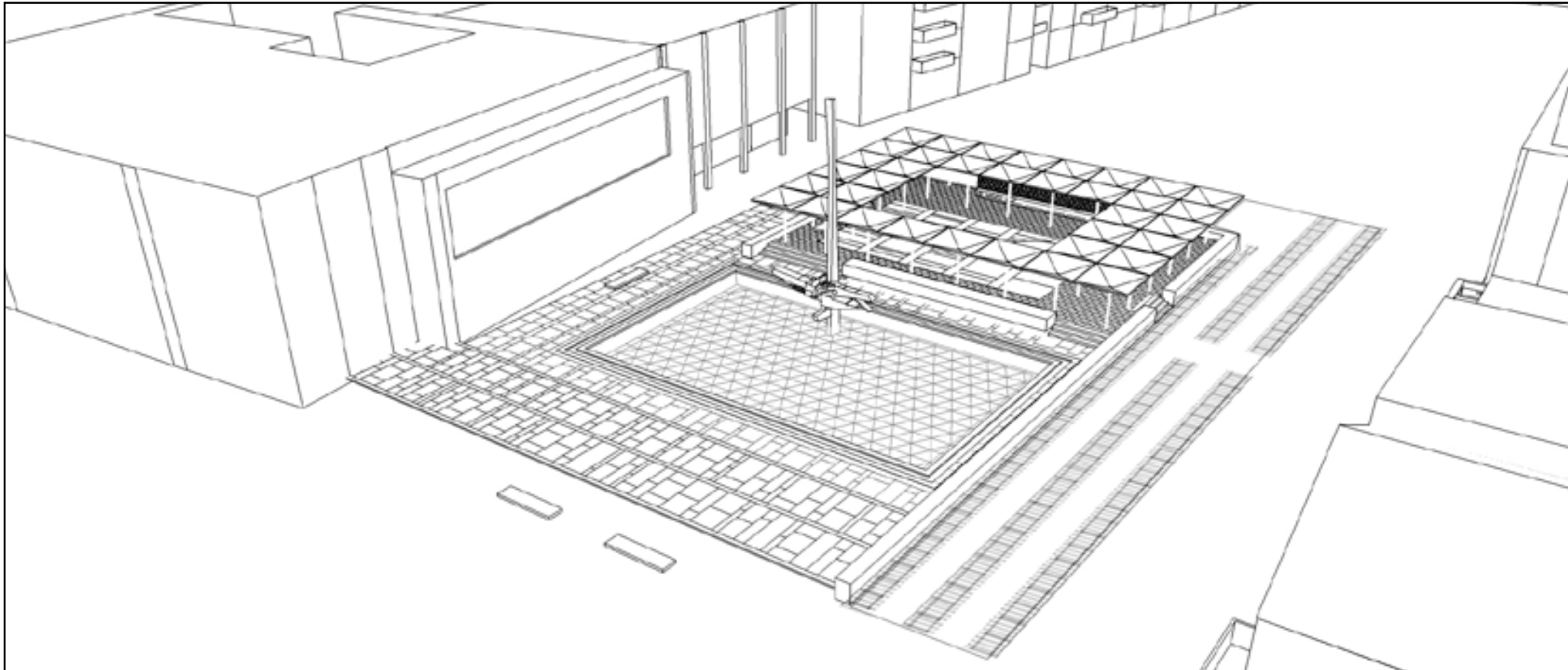

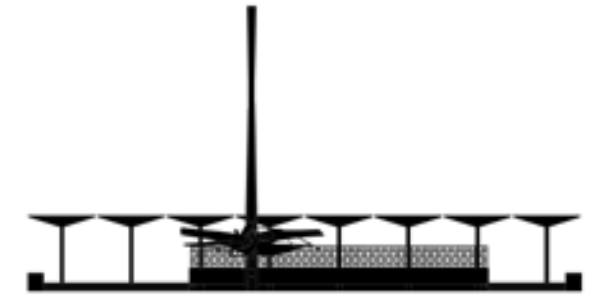
1. RESTAURATIE

FIETSENSTALLING OP MAAIVELD

BESTAANDE SITUATIE

overzicht bestaande situatie met rechts de contour van de fietsenstalling

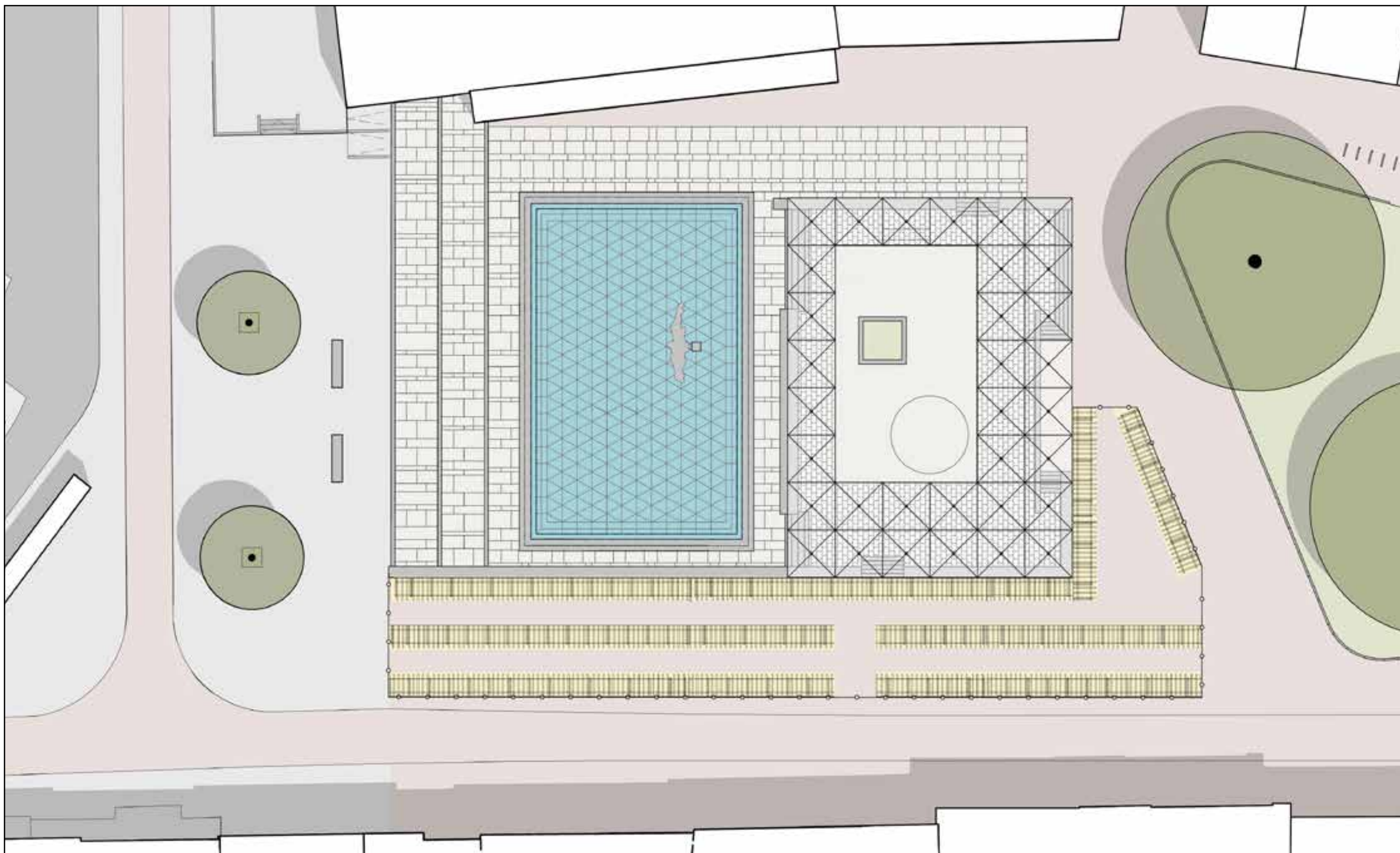

In deze variant wordt de Aku-fontein in zijn geheel gerestaureerd en vindt er geen transformatie plaats. Alle onderdelen van het monument blijven ongewijzigd in stand. Dit is enerzijds een zegen voor de oorspronkelijke staat van het monument maar anderzijds wordt de barrière tussen de Aku-fontein en de binnenstad en tussen het monument en de parkzone op deze wijze niet geslecht. Er is in deze variant geen ruimte om de fietsenstalling op een andere plaats te huisvesten. De fietsenstalling blijft derhalve op de huidige locatie gehandhaafd.

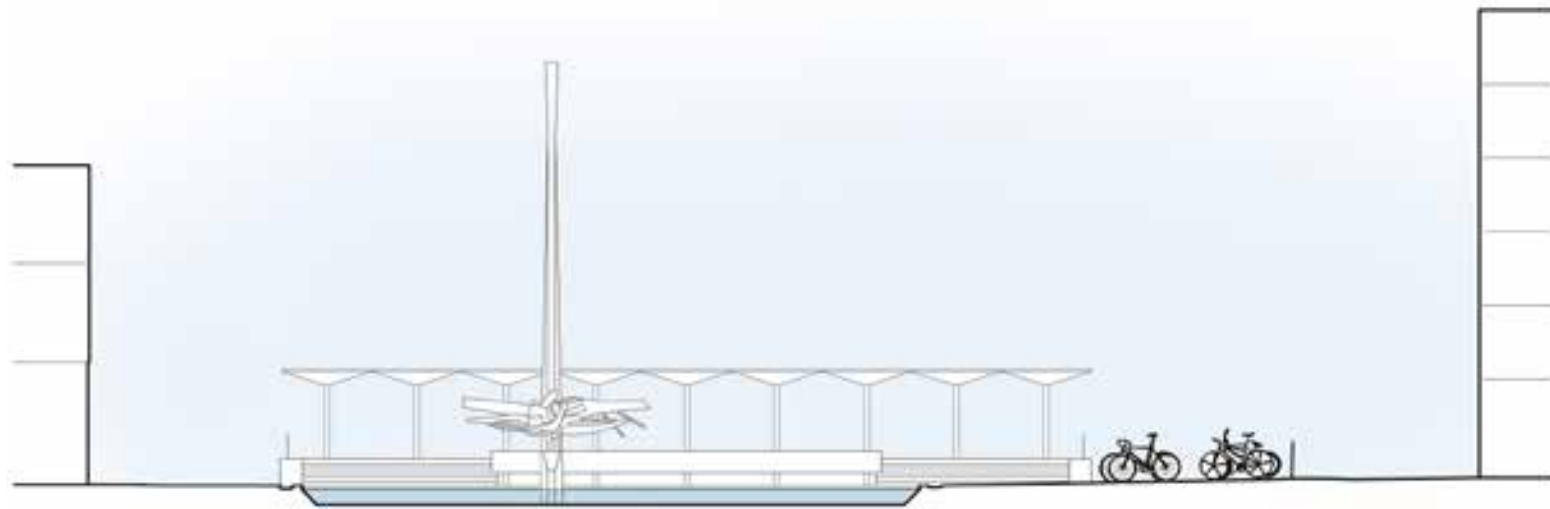
zicht vanaf de poort naar het Jansplein

FIETSENSTALLING OP MAAIVELD

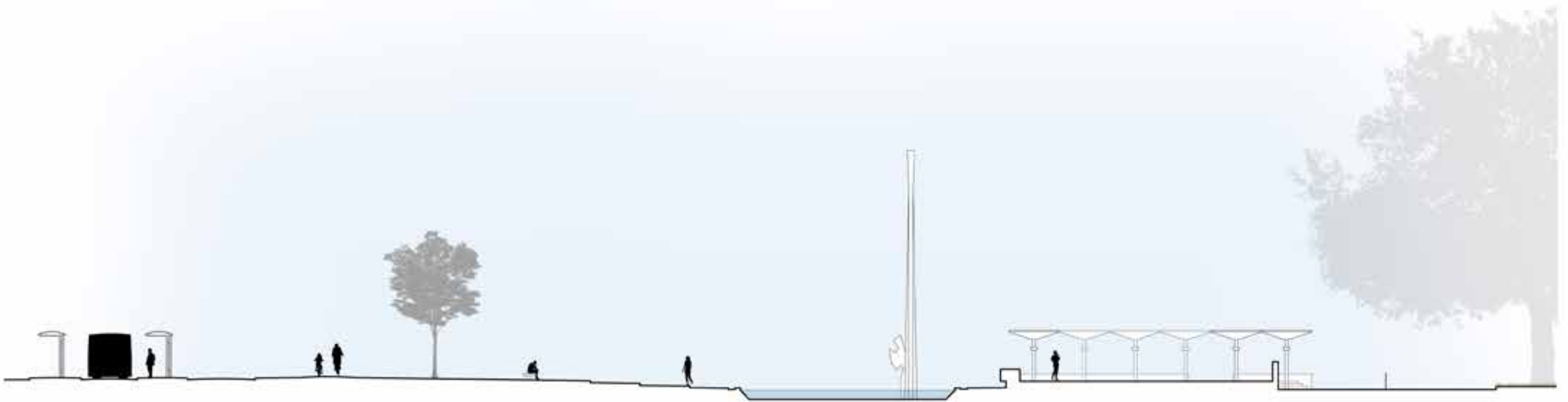

plattegrond met aan de zuidzijde de bestaande fietsenstalling op maaiveld

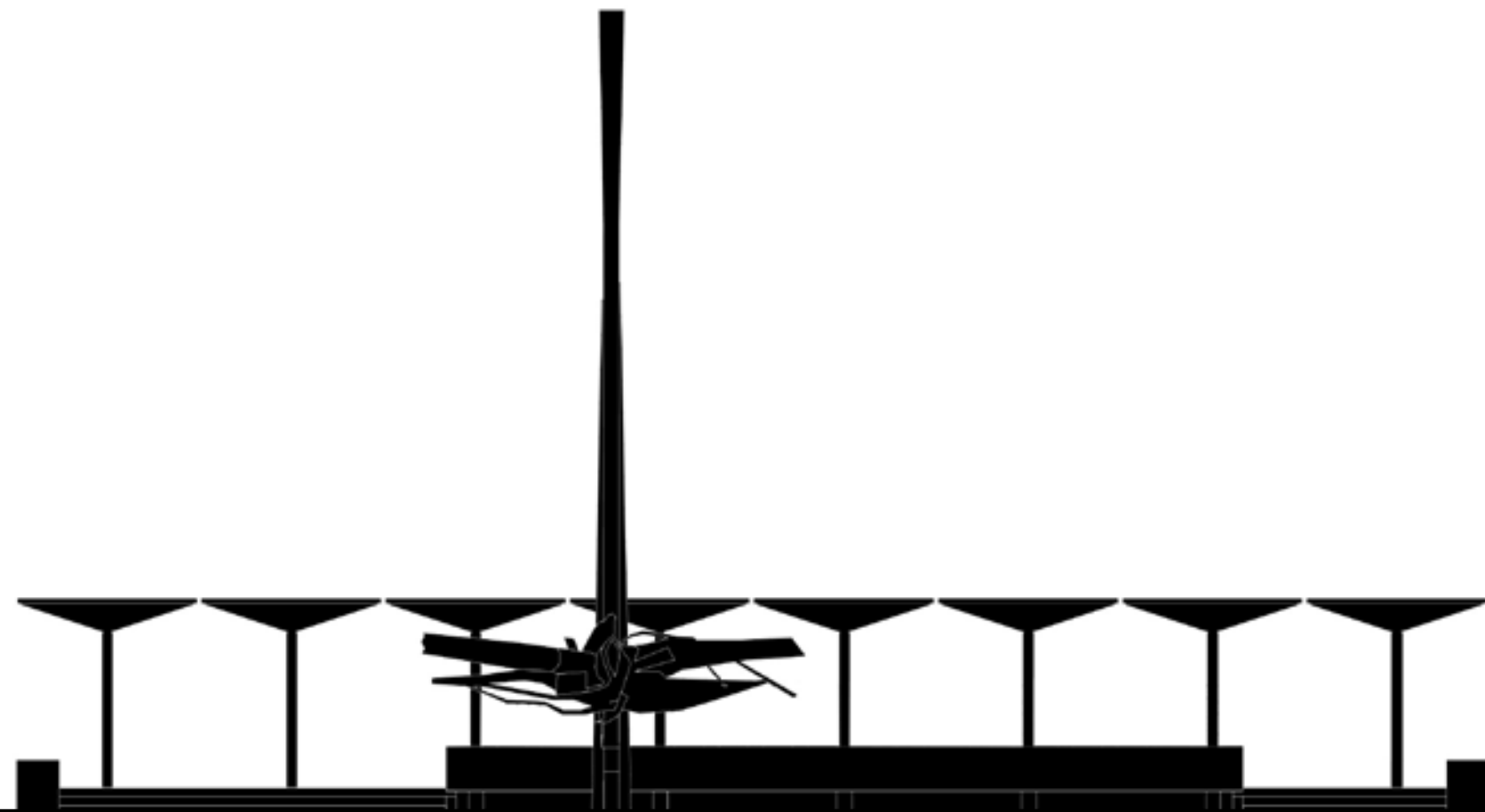
BESTAANDE SITUATIE

dwarsdoorsnede (van noord naar zuid)

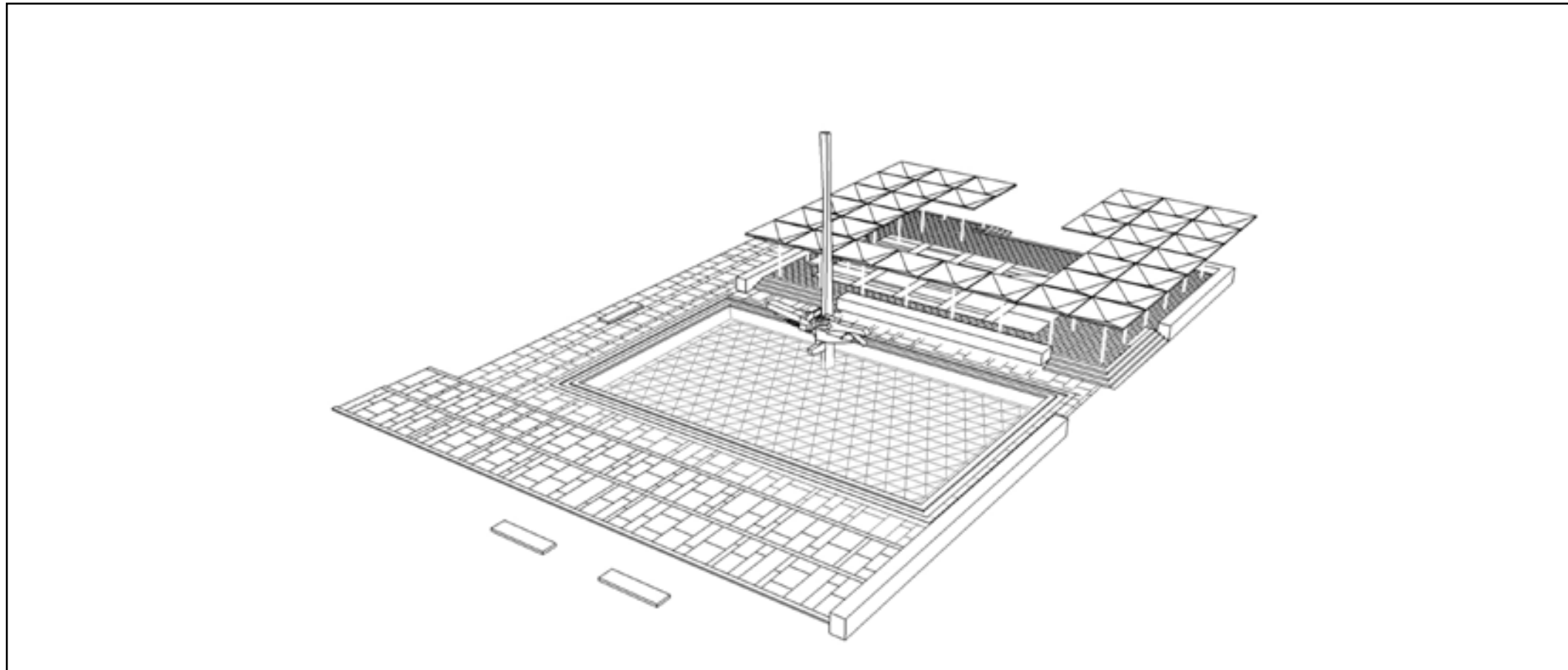
lengtedoorsnede (van west naar oost)

2A. RESTAURATIE EN TRANSFORMATIE

FIETSENSTALLING WEST / PERGOLA

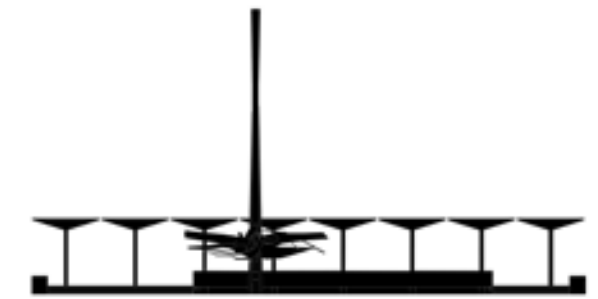
PERGOLA OPEN NAAR DE OMGEVING

overzicht met rechts de opening naar het Jansplein en het parkdeel

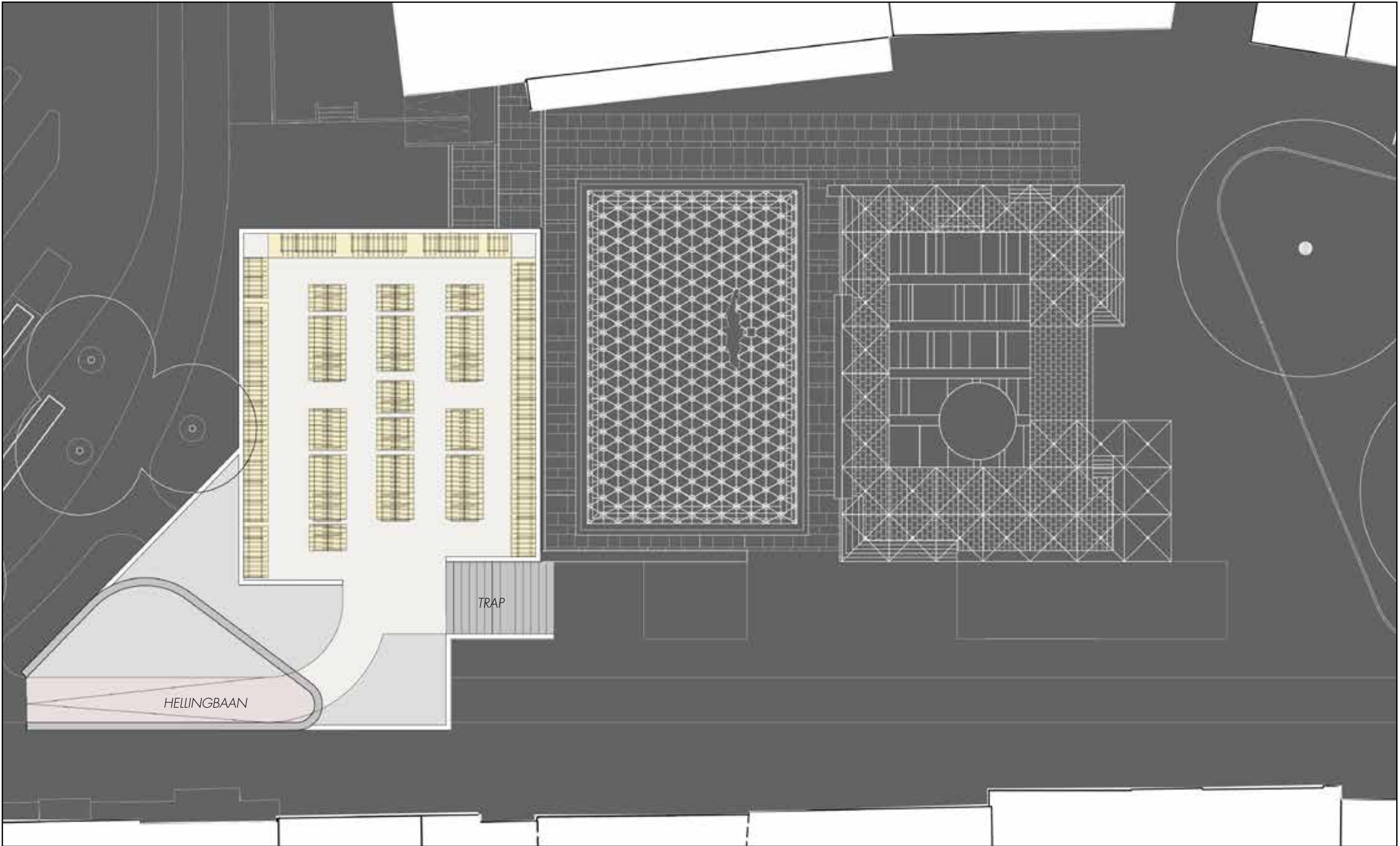

zicht vanaf de poort naar het Jansplein

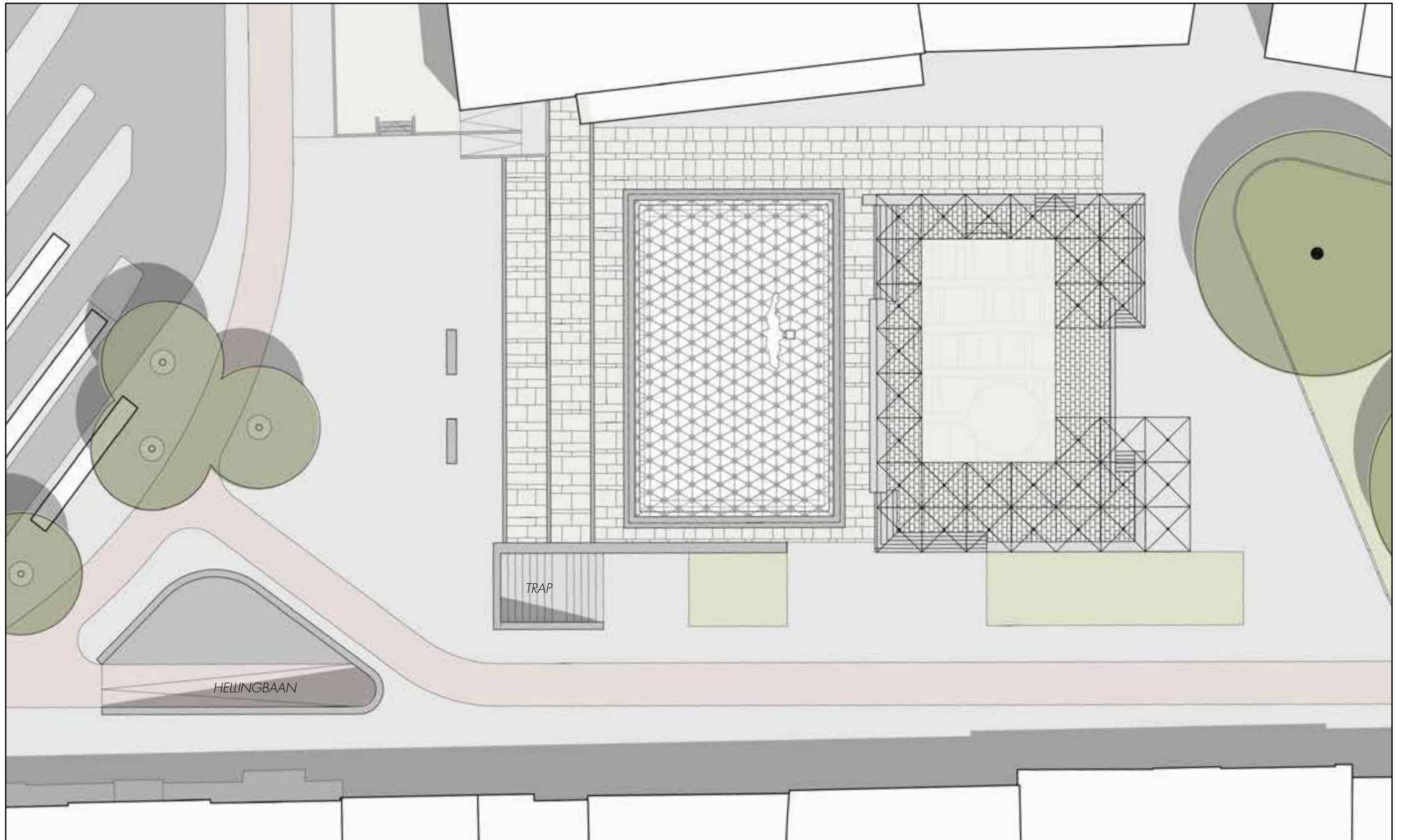
In deze variant vindt er een kleine transformatie van de Aku-fontein plaats. De fietsenstalling wordt driekwart verdiept aangelegd onder het west deel van het voorplein, de traptreden op het voorplein worden daarop aangepast en kunnen dienen voor daglichttoetreding. De keermuur aan de zuidzijde krijgt een grotere opening zodat de toegankelijkheid vanaf het Jansplein wordt vergroot. De pergola krijgt een opening naar het park en de muur van open betonstenen wordt verwijderd zodat de ruimte onder de pergola kan worden gebruikt bij evenementen. De entree van de verdiepte fietsenstalling kan op meerdere wijzen worden aangelegd. In de voorbeelduitwerking is het laatste perron van het busstation meegenomen bij de herinrichting van het voorplein.

VERDIEPTE FIETSENSTALLING WEST

plattegrond niveau -1

PERGOLA OPEN NAAR DE OMGEVING

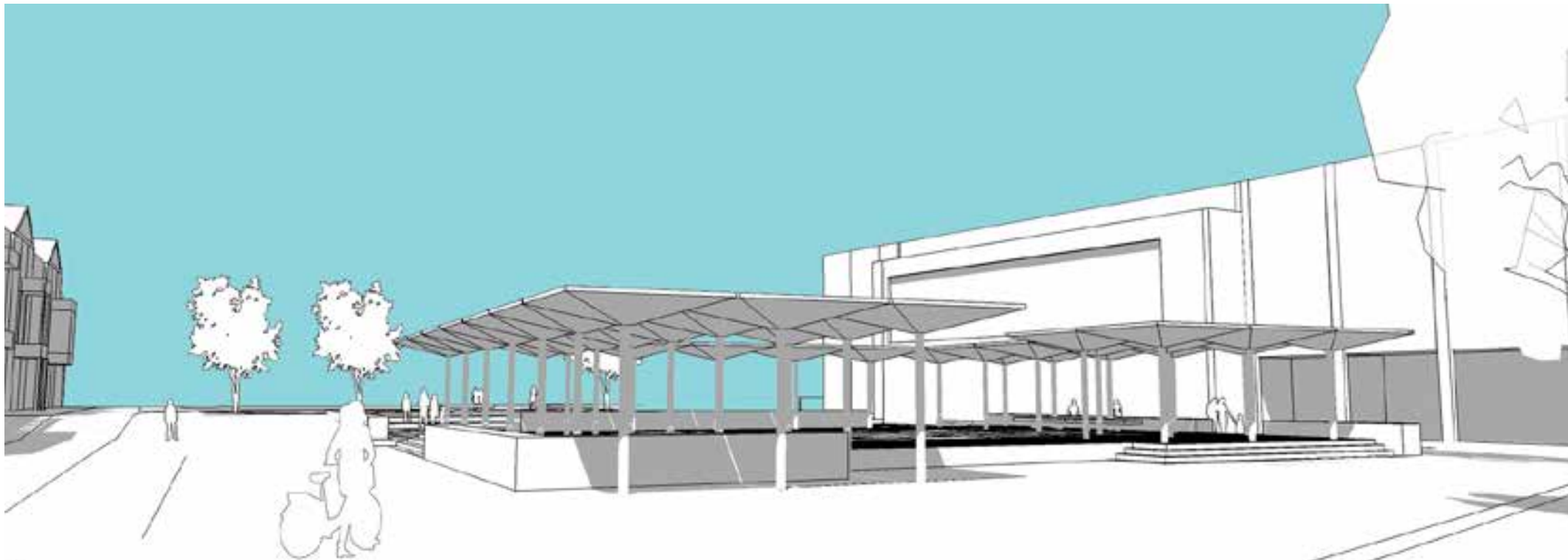

plattegrond maaiveldniveau

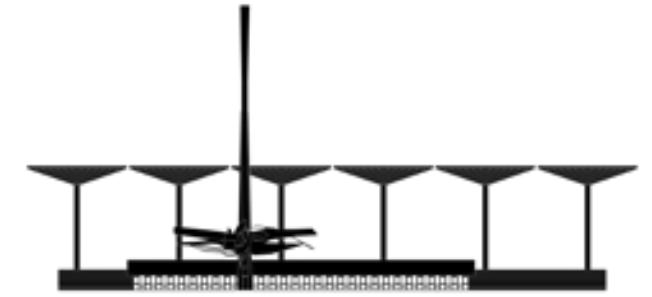
PERGOLA OPEN NAAR DE OMGEVING

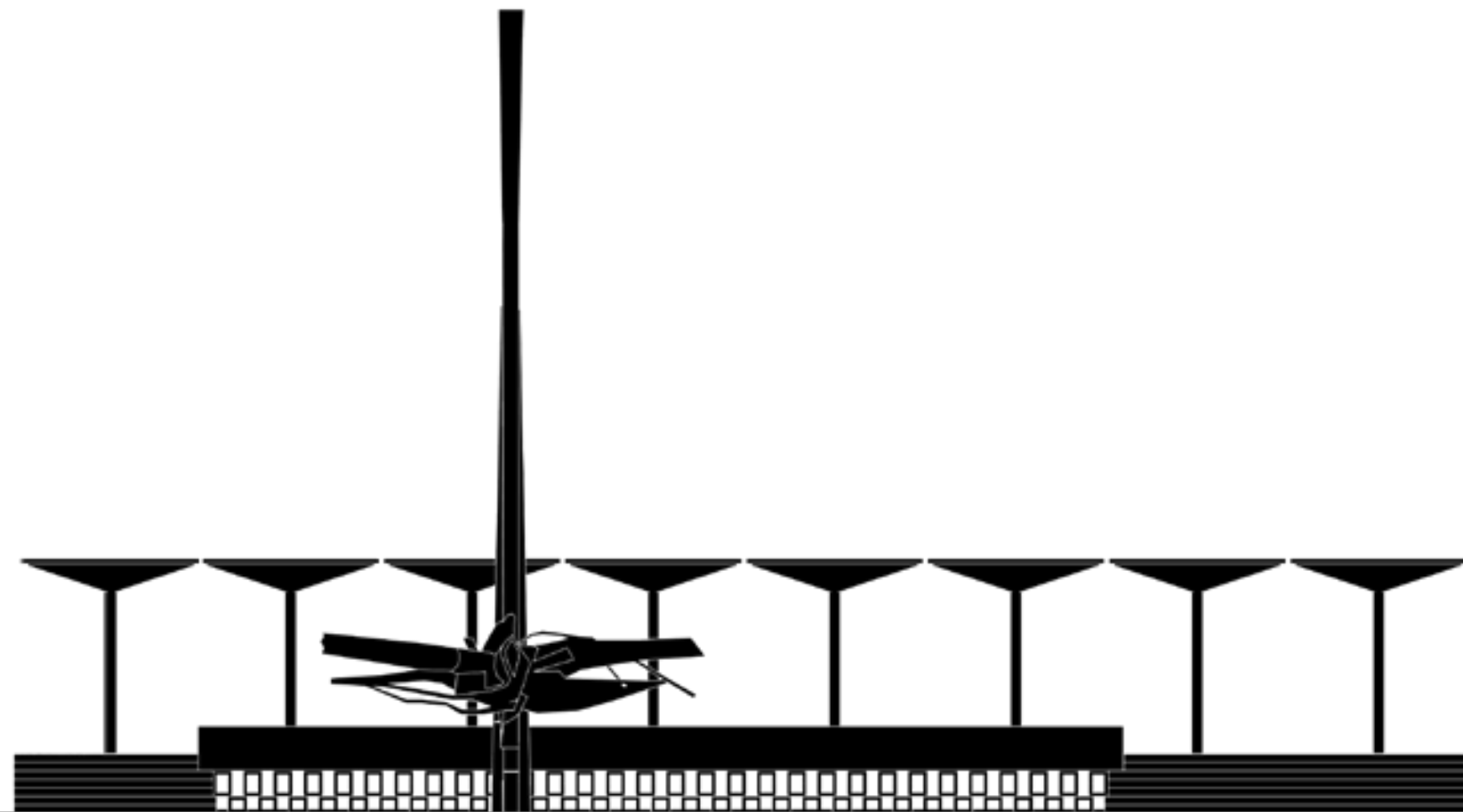

zicht vanaf het Willemsplein

zicht vanaf de parkzijde

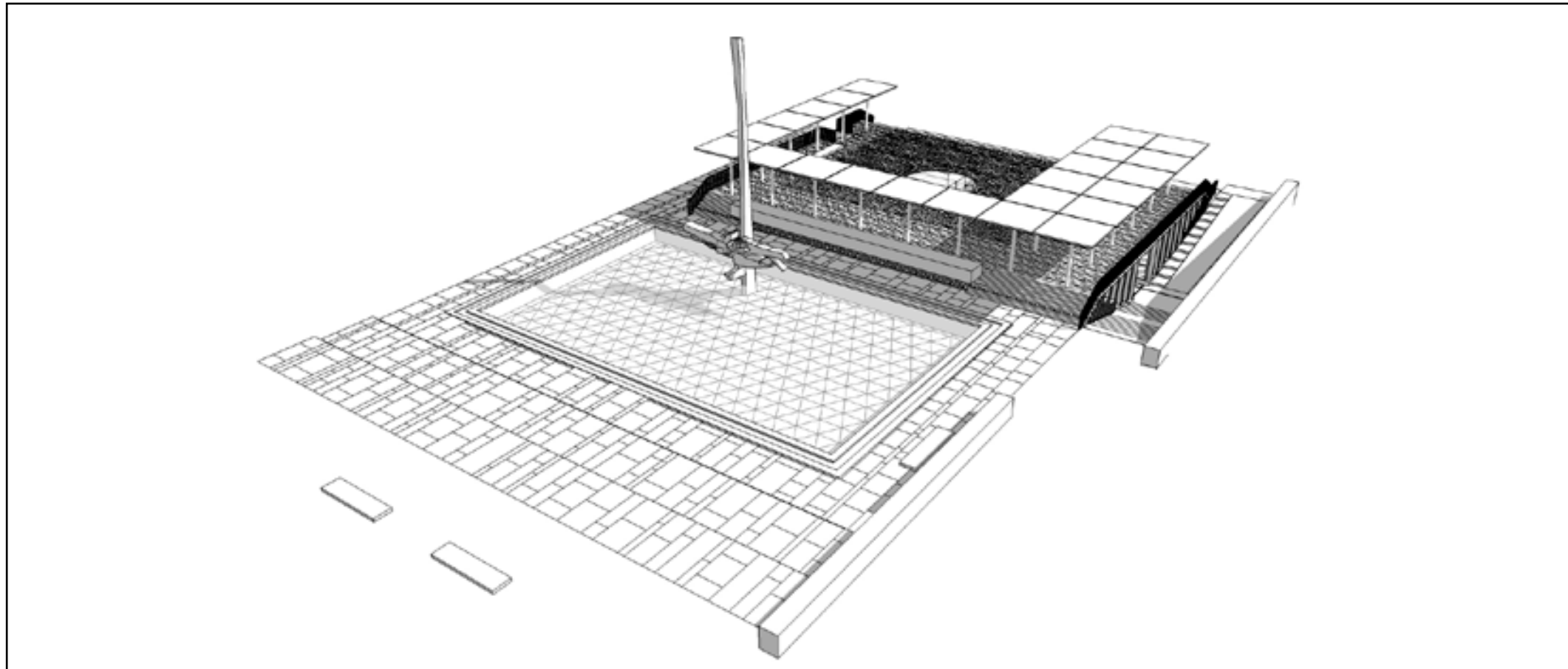

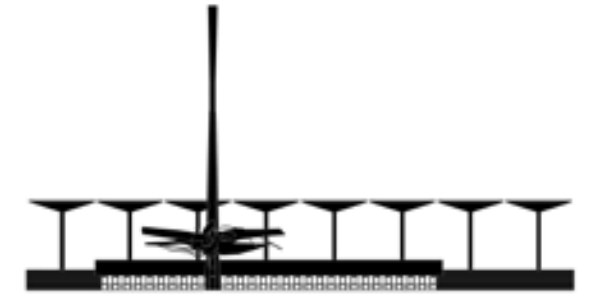
2B. RESTAURATIE EN TRANSFORMATIE

FIETSENSTALLING OOST / PERGOLA

PERGOLA VERHOOGD

overzicht met rechts de entree naar de half verdiepte fietsenstalling

De fietsenstalling wordt half-verdiept aangelegd onder de pergola. De vloer van de pergola wordt daarvoor ca. 60 cm. verhoogd. De hoogte van de vloer is daarbij gelijk aan de hoogte van de huidige keermuren rondom de Aku-fontein. De basaltmuur aan de zuidzijde van het monument wordt geopend en deels verschoven richting het Jansplein. Achter de muur wordt de toegang tot de half verdiepte fietsenstalling vormgegeven. Door de vloer onder de pergola te verhogen ontstaat er een podium voor de stad. De bestaande pergola wordt in deze variant iets verhoogd teruggeplaatst op het podium. De pergola heeft een opening naar het parkdeel zodat de ruimte onder de pergola dienst kan doen bij evenementen.

zicht vanaf de poort naar het Jansplein

DE BASALT MUUR ALS SCHEIDING

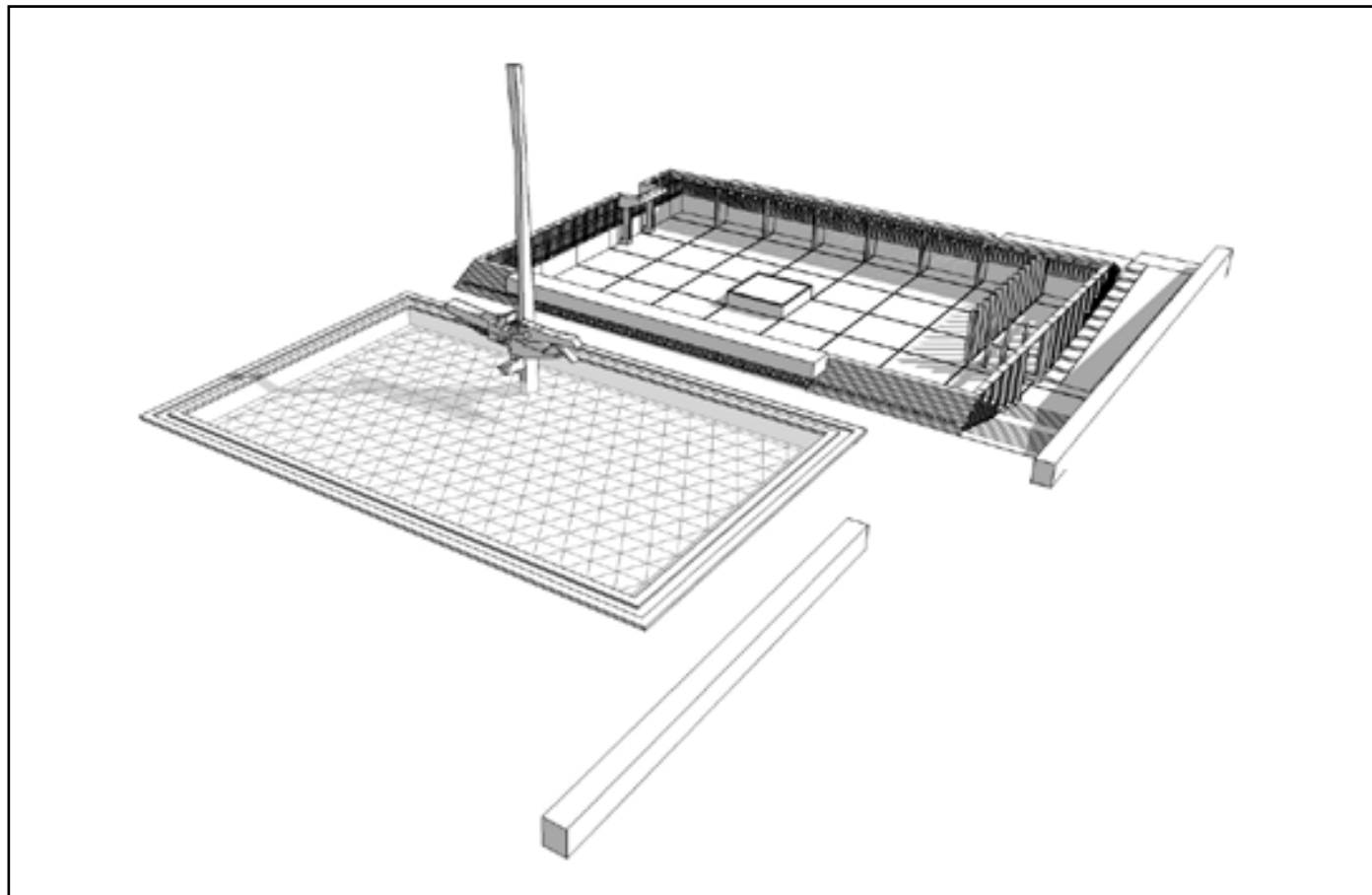
oorspronkelijke situatie met de verkeersweg aan de zuidzijde van de Aku-fontein en de basaltmuur als afscheiding

HALF VERDIEPTE FIETSENSTALLING OOST

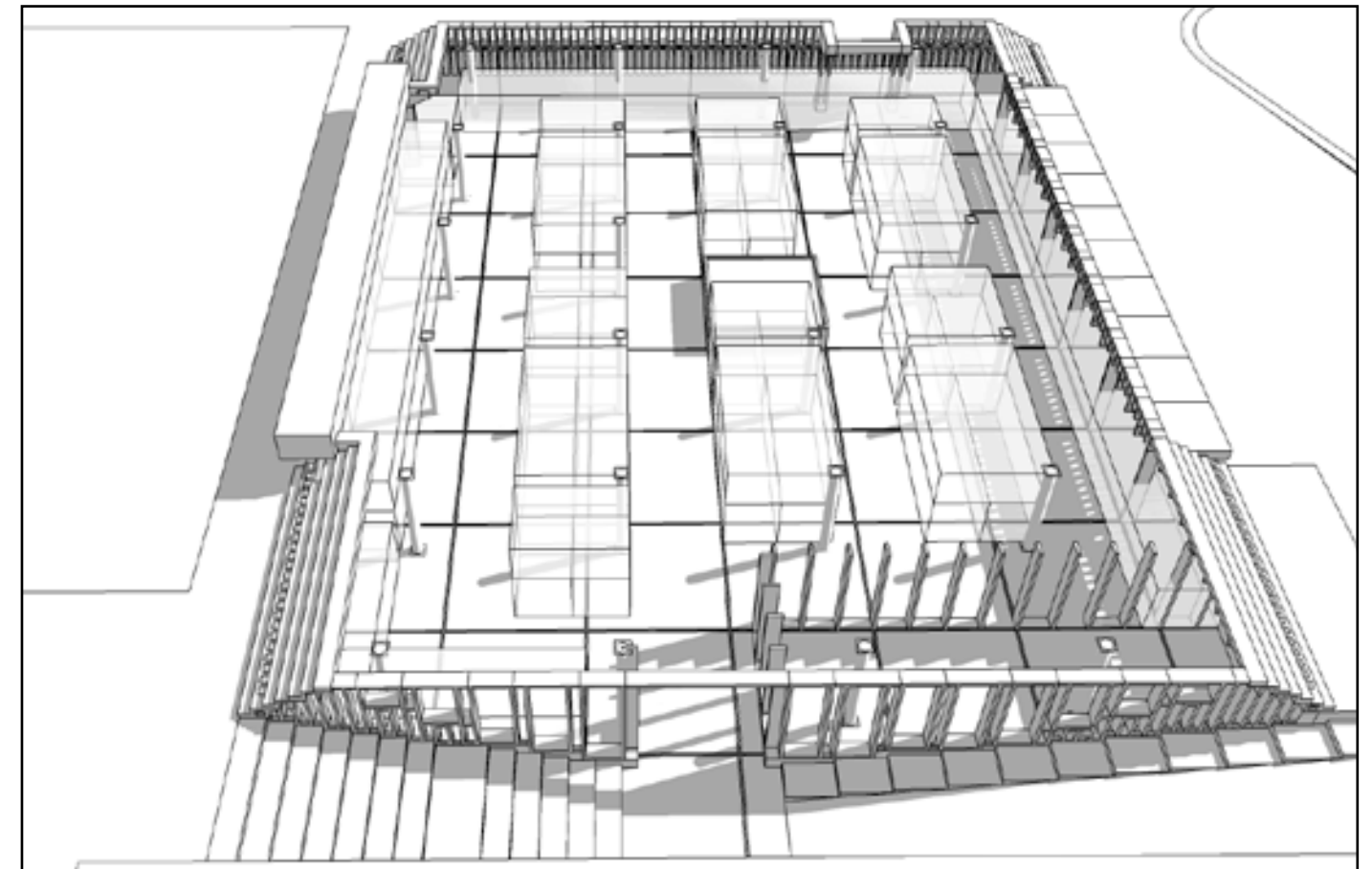

plankaart niveau - 0.5

ENTREE HALF VERDIEPTE FIETSENSTALLING OOST

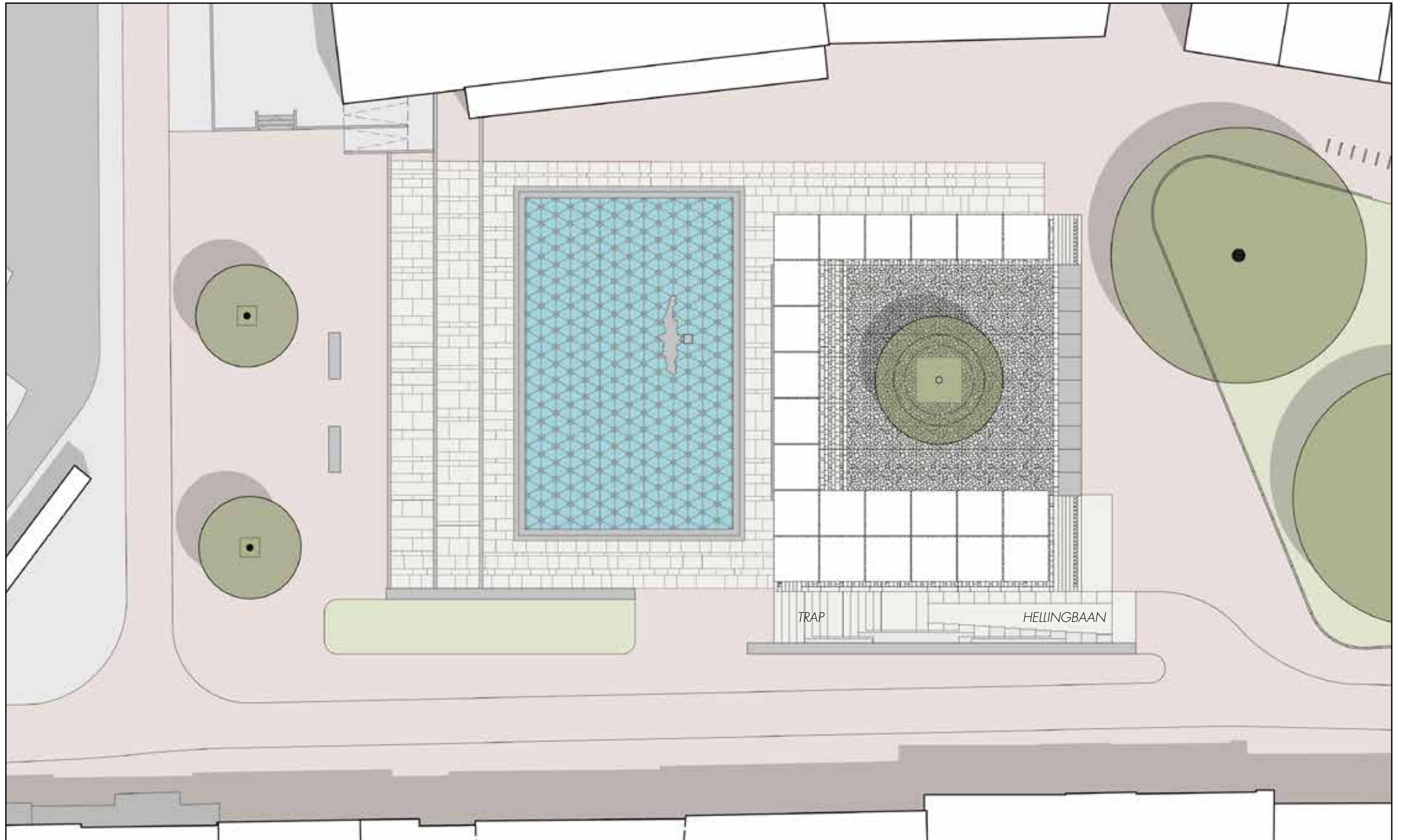

overzicht fietsenstalling

entree fietsenstalling

PLATTEGROND PERGOLA VERHOOGD

plattegrond maaiveldniveau

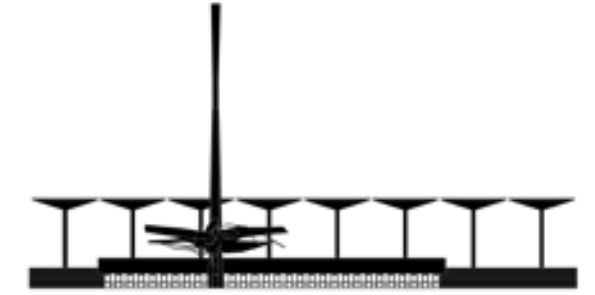
PODIUM NAAR DE PARKZIJDE

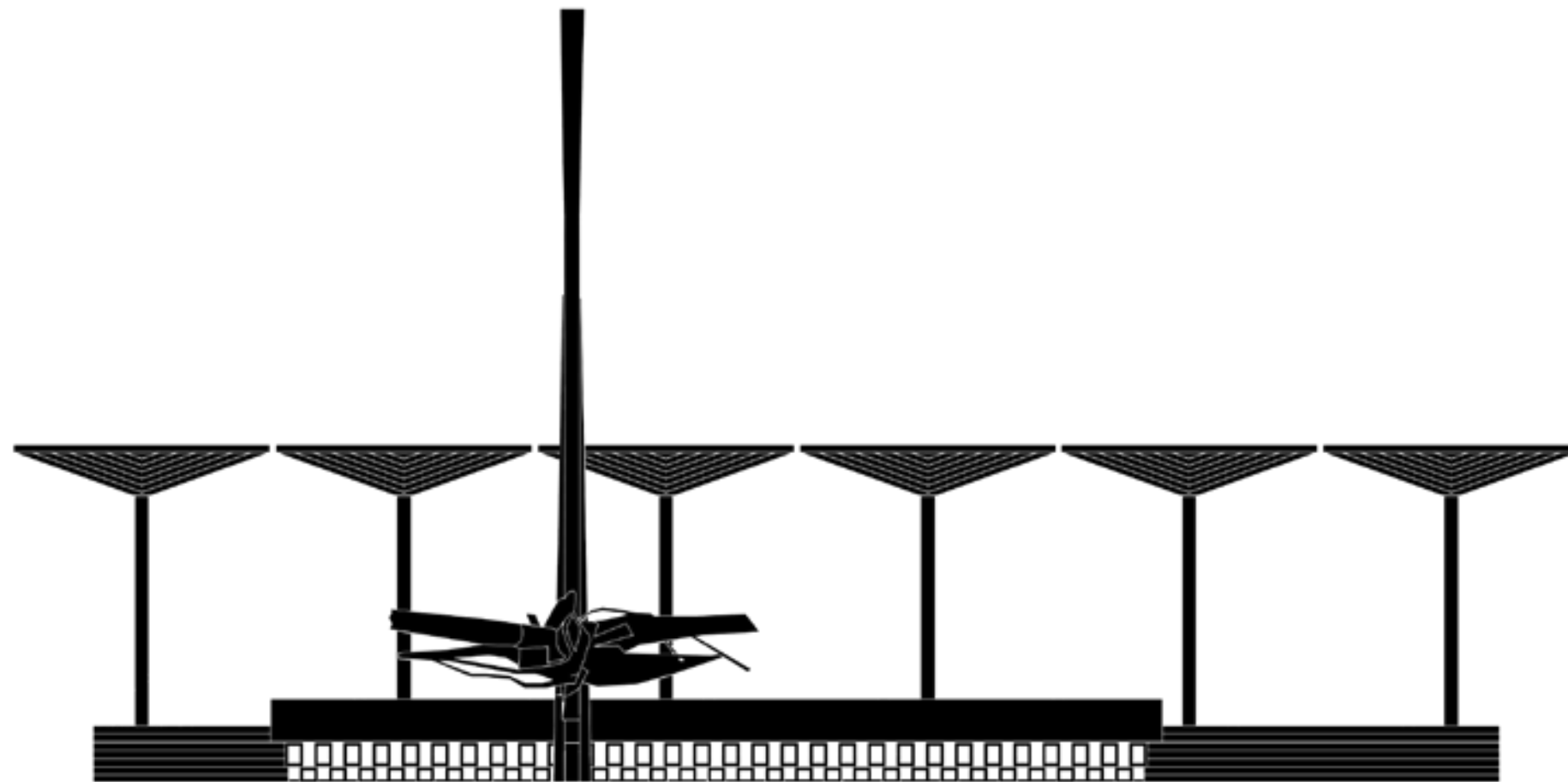

zicht vanaf het Willemsplein

zicht vanaf de parkzijde

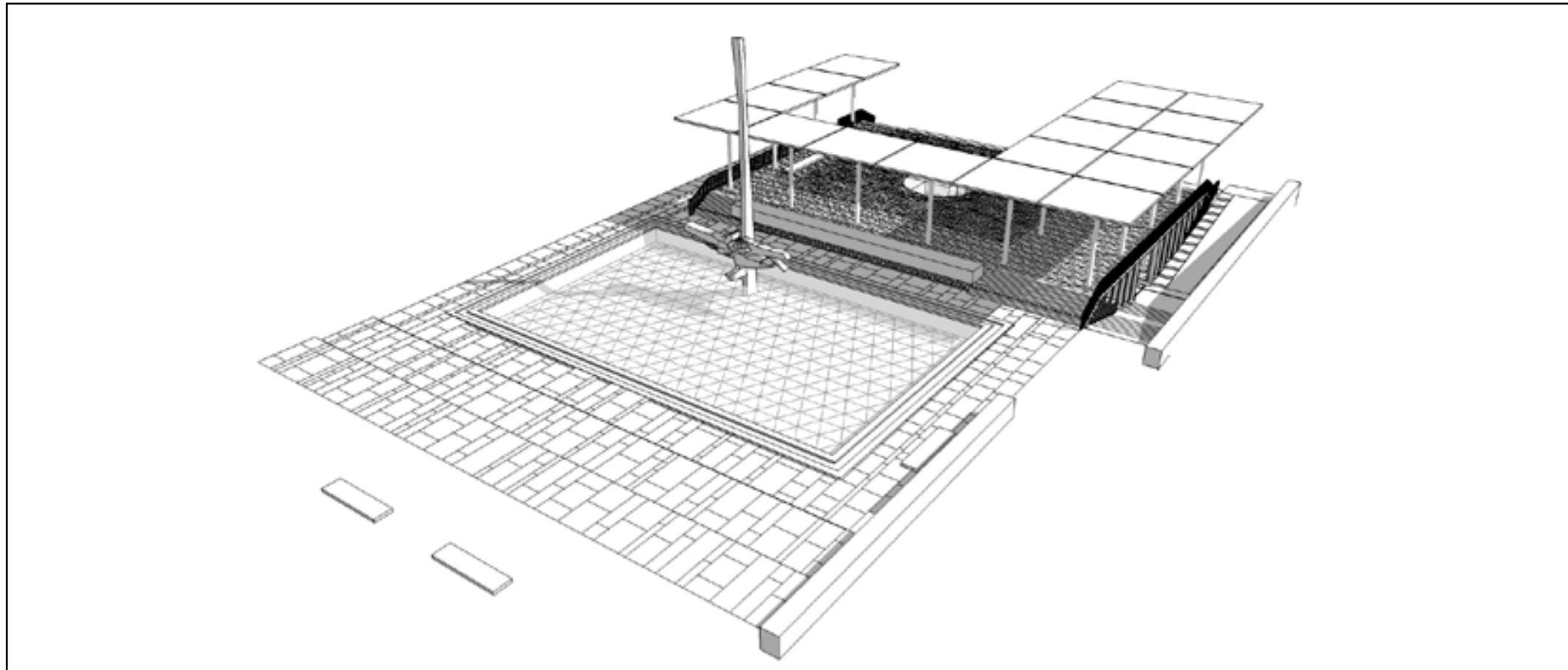

3A. RESTAURATIE EN TRANSFORMATIE

FIETSENSTALLING OOST / PERGOLA VERGROOT

PERGOLA VERGROOT

overzicht met de grotere pergola die zich opent naar de parkzijde

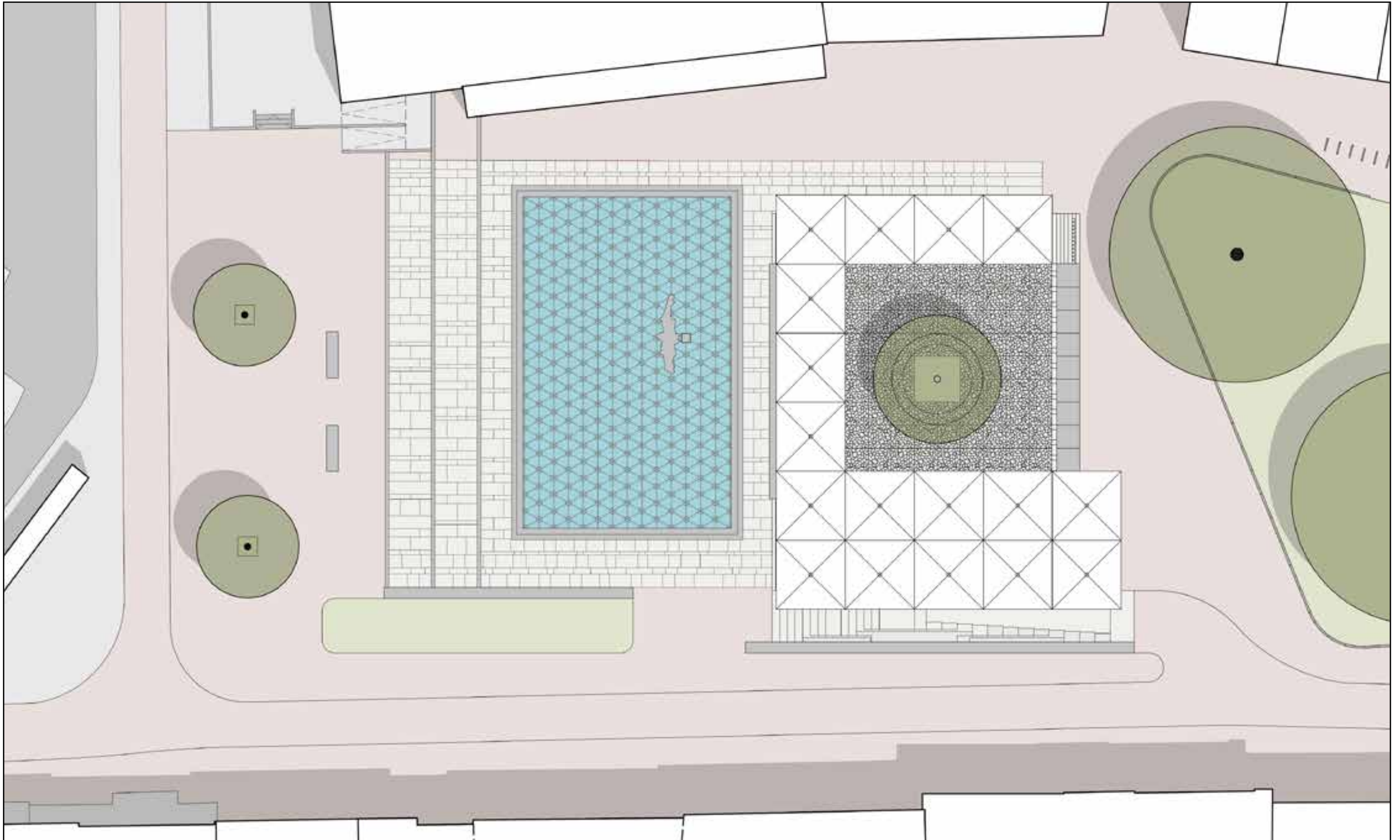

zicht vanaf de poort naar het Jansplein

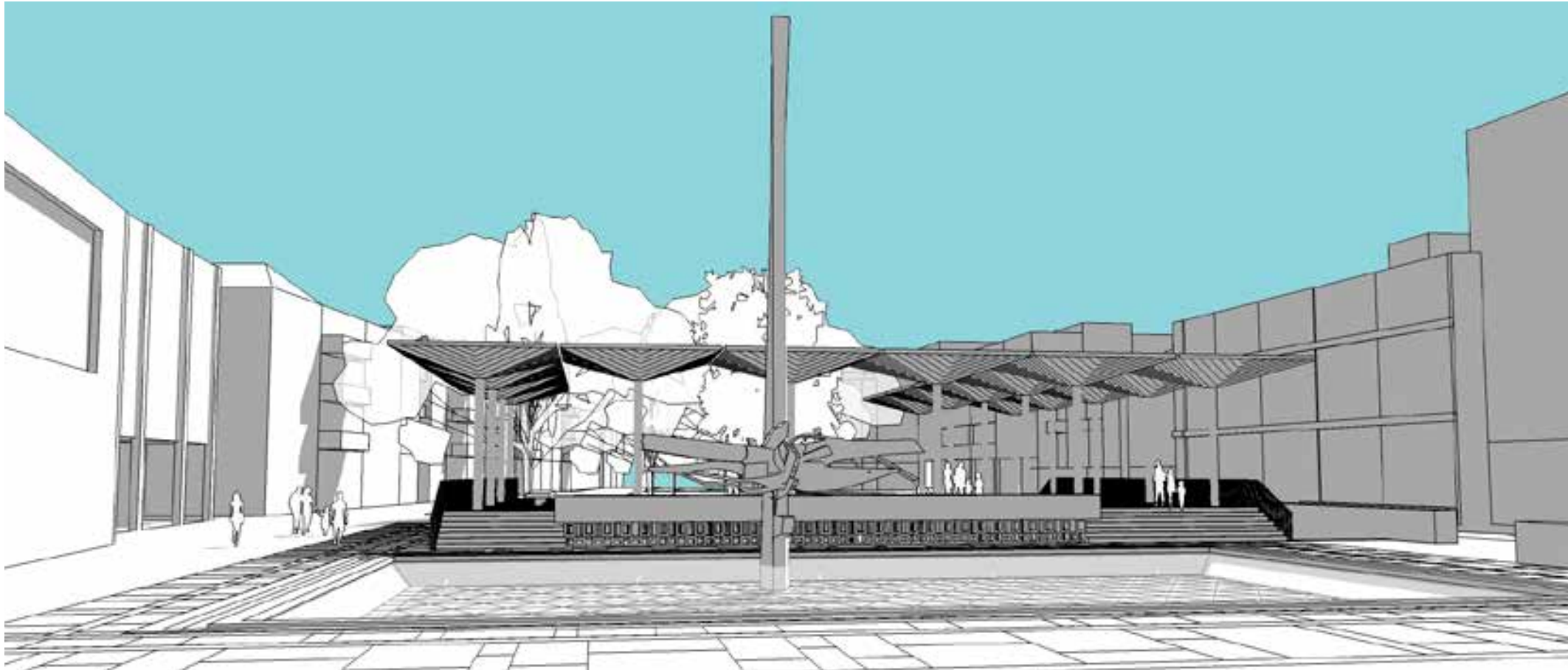
De basisopzet van deze variant is gelijk aan 2b waarbij de fietsenstalling zich half verdiept onder de pergola bevindt. De parasols van de pergola worden anderhalf keer zo groot gemaakt en geplaatst op het podium. Er ontstaan zo minder kolommen en de maat en schaal van de pergola is iets groter en daarmee beter opgewassen tegen de maat van het parkdeel. Bij evenementen is de maat van de pergola groot genoeg om dienst te kunnen doen voor coulissewerking, verlichting en techniek.

PERGOLA VERGROOT

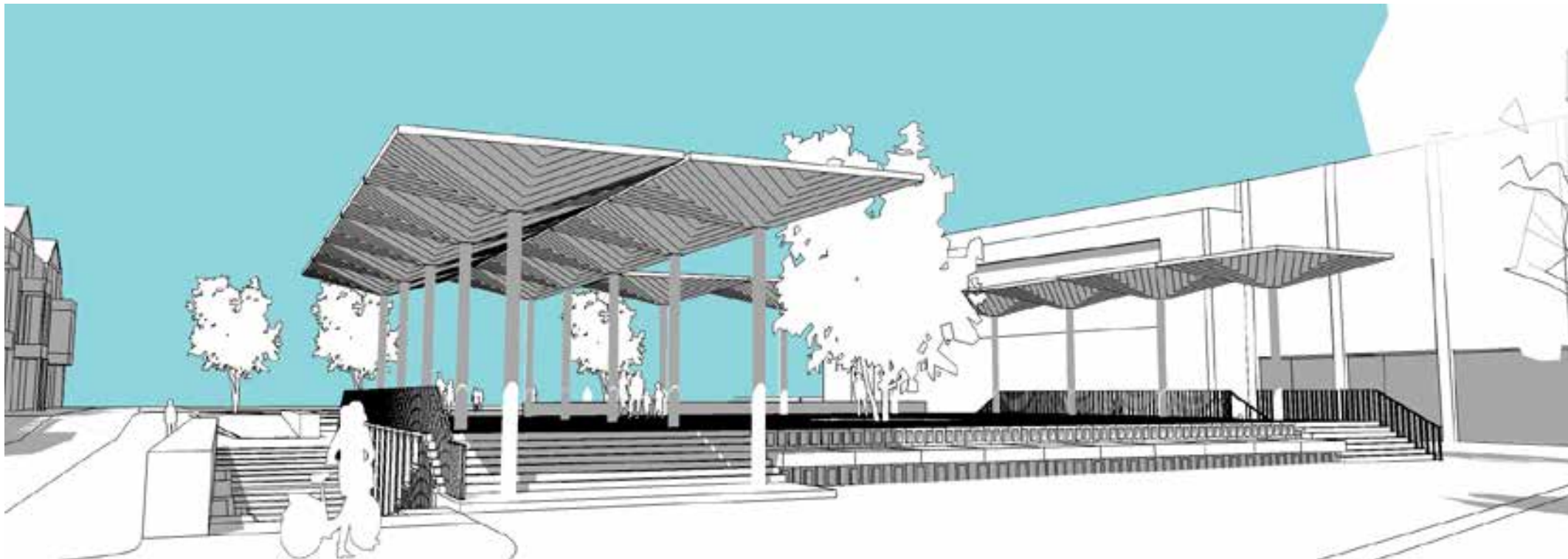

plattegrond maaiveldniveau

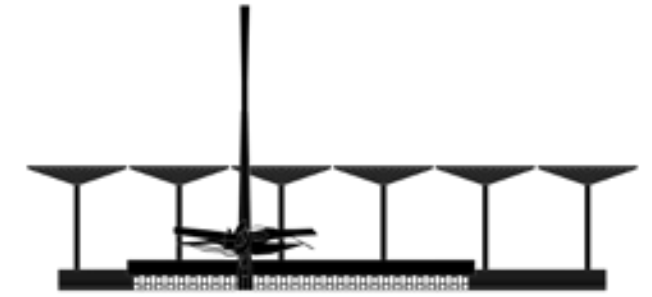
SCHAALSPRONG RINCHTING DE PARKZIJD

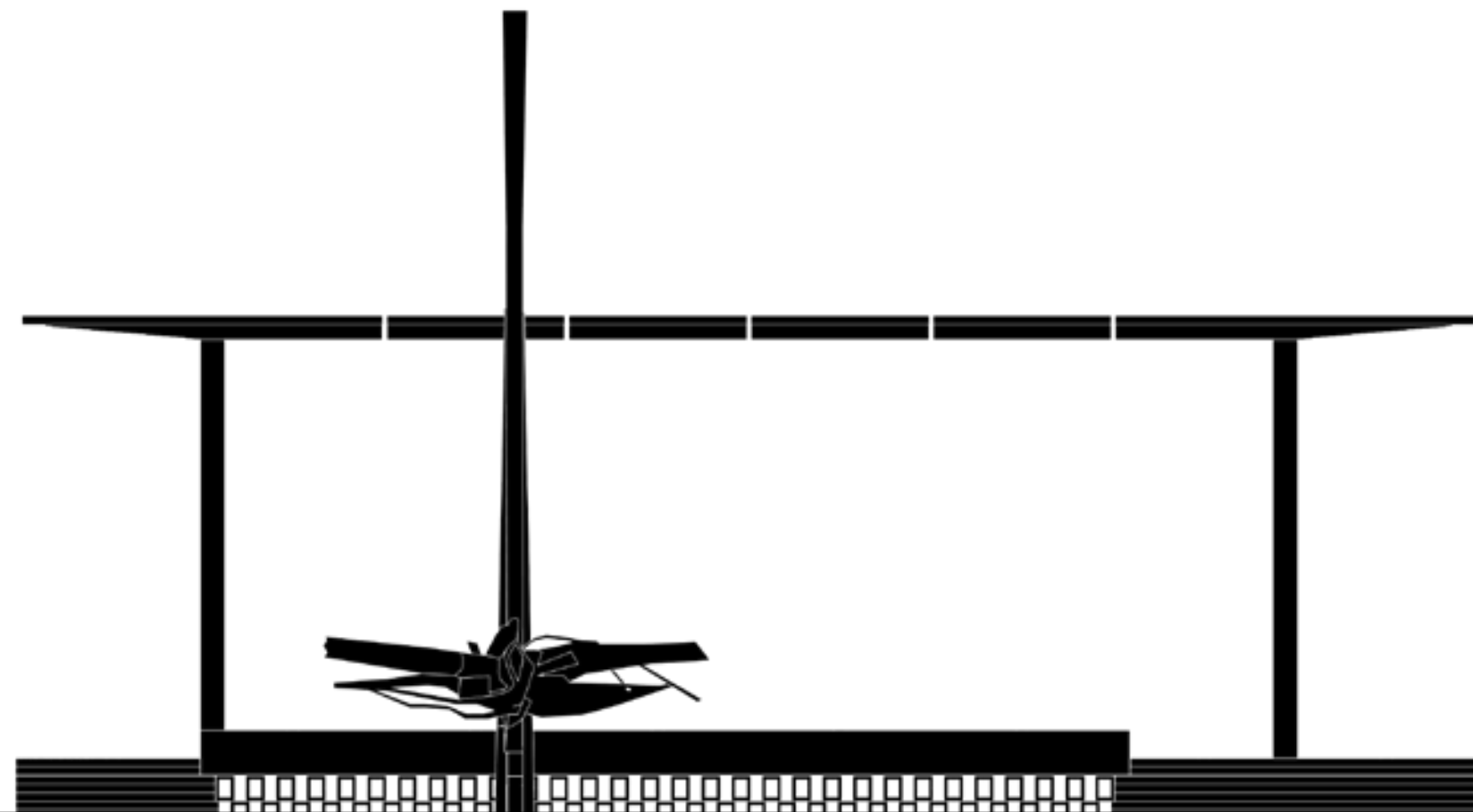
zicht vanaf het Willem'splein

zicht vanaf de parkzijde

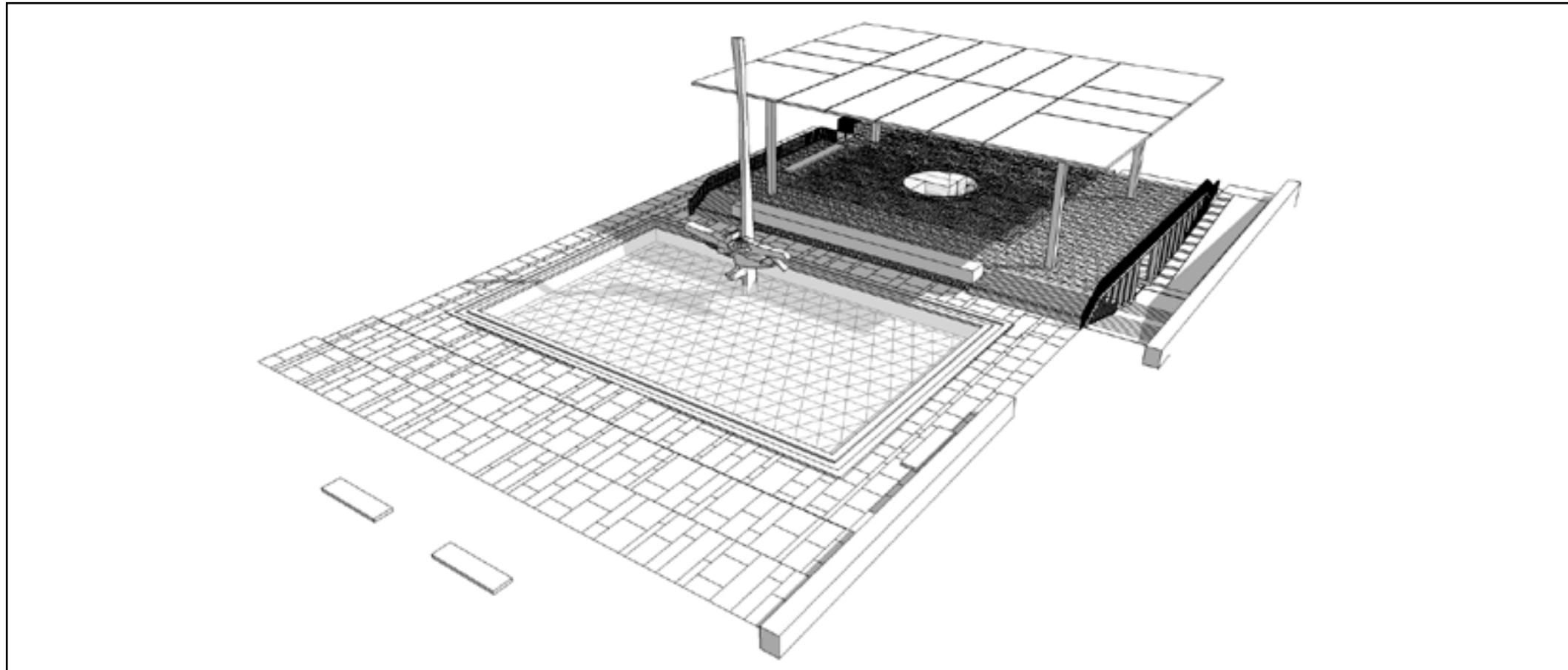

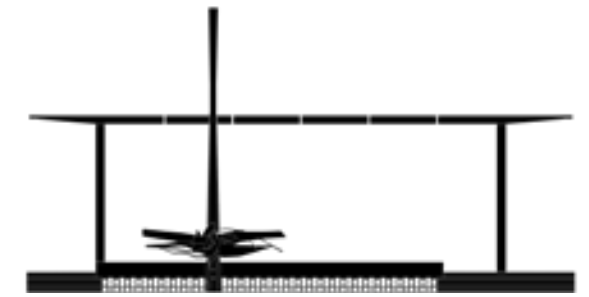
3B. RESTAURATIE EN TRANSFORMATIE

FIETSENSTALLING OOST / DAK

DAK

overzicht met de grotere pergola die zich opent naar de parkzijde

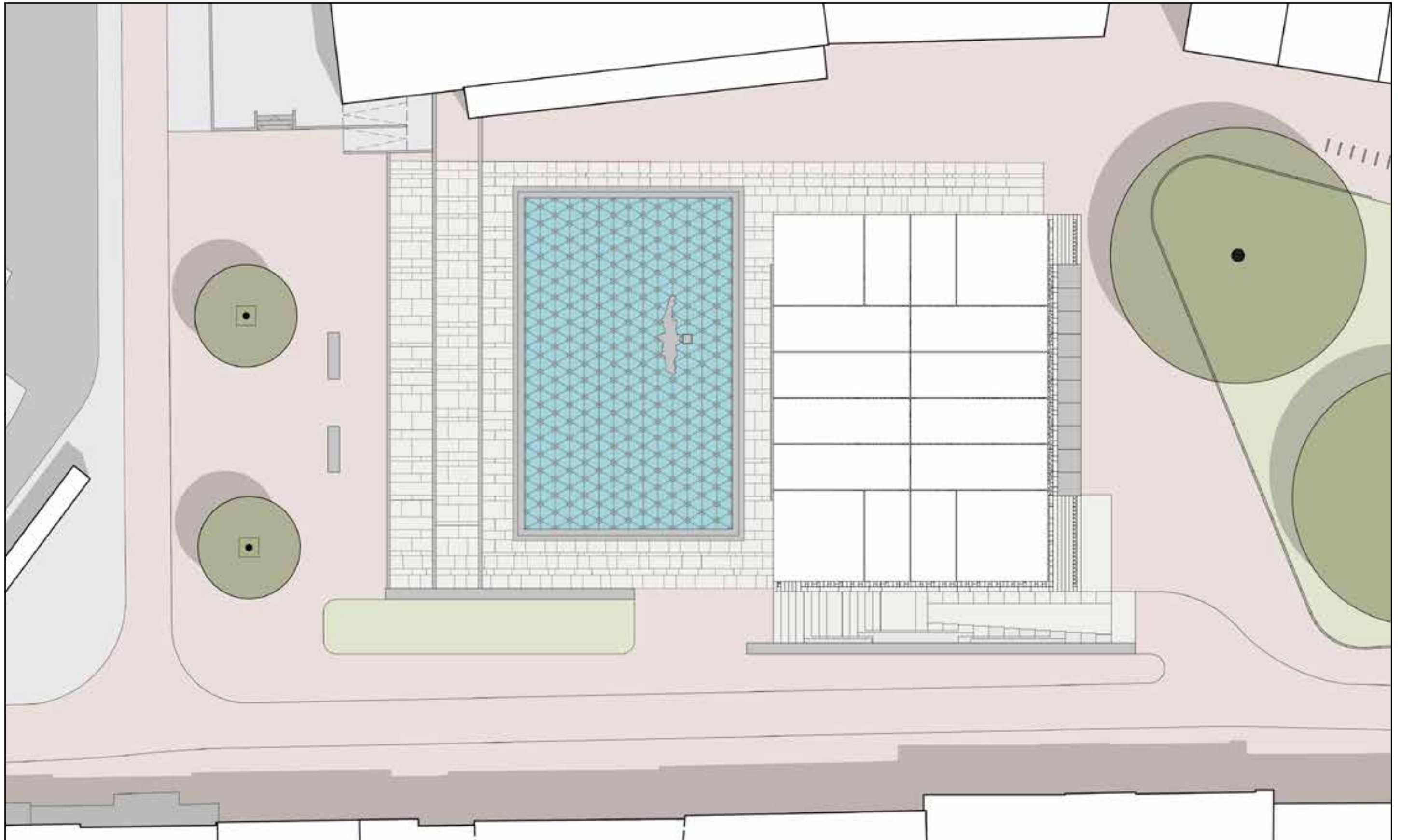

In plaats van een uitvergroting van de pergola kan er ook voor worden gekozen om een nieuw dak te maken boven de fietsenstalling. Het aantal kolommen wordt daarmee verminderd hetgeen de multifunctionaliteit in het gebruik van de plek ten goede komt. Hiermee wordt de huidige pergola vervangen door een nieuw iconisch dak.

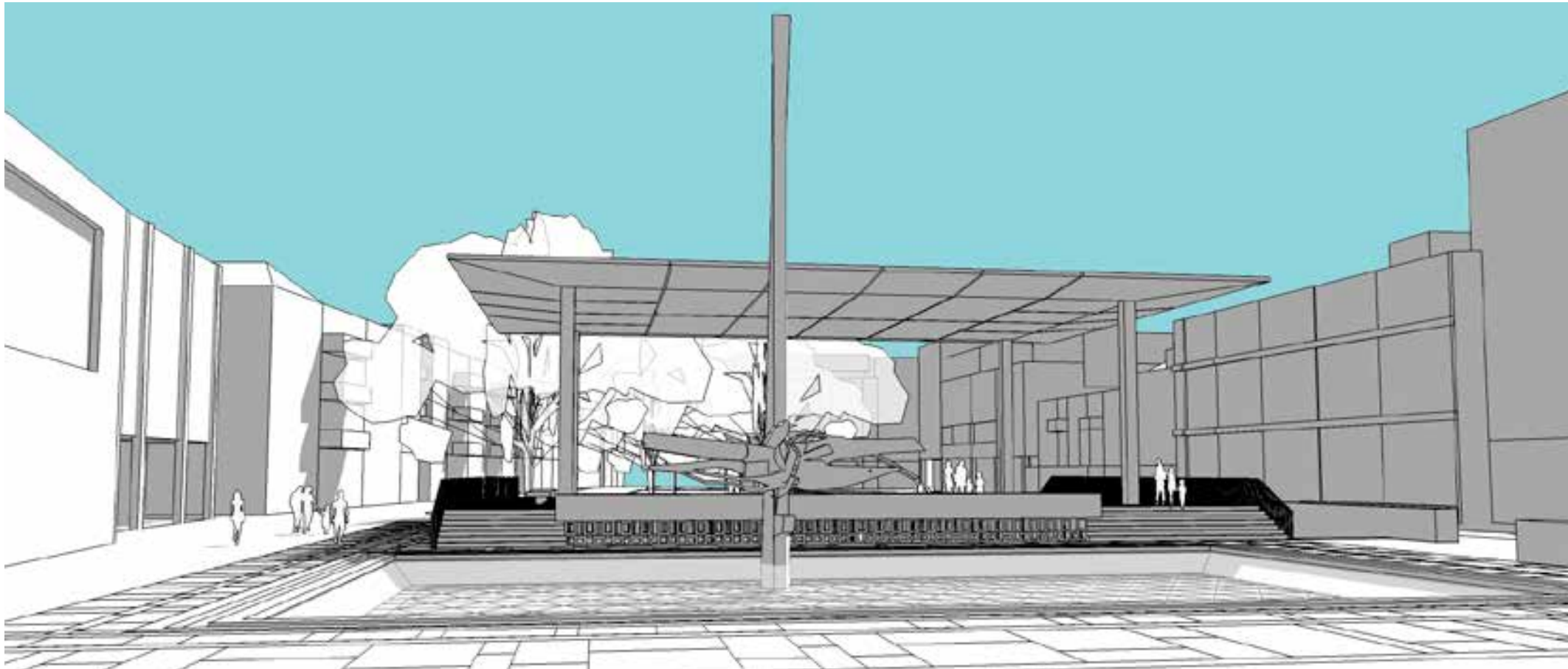
zicht vanaf de poort naar het Jansplein

DAK

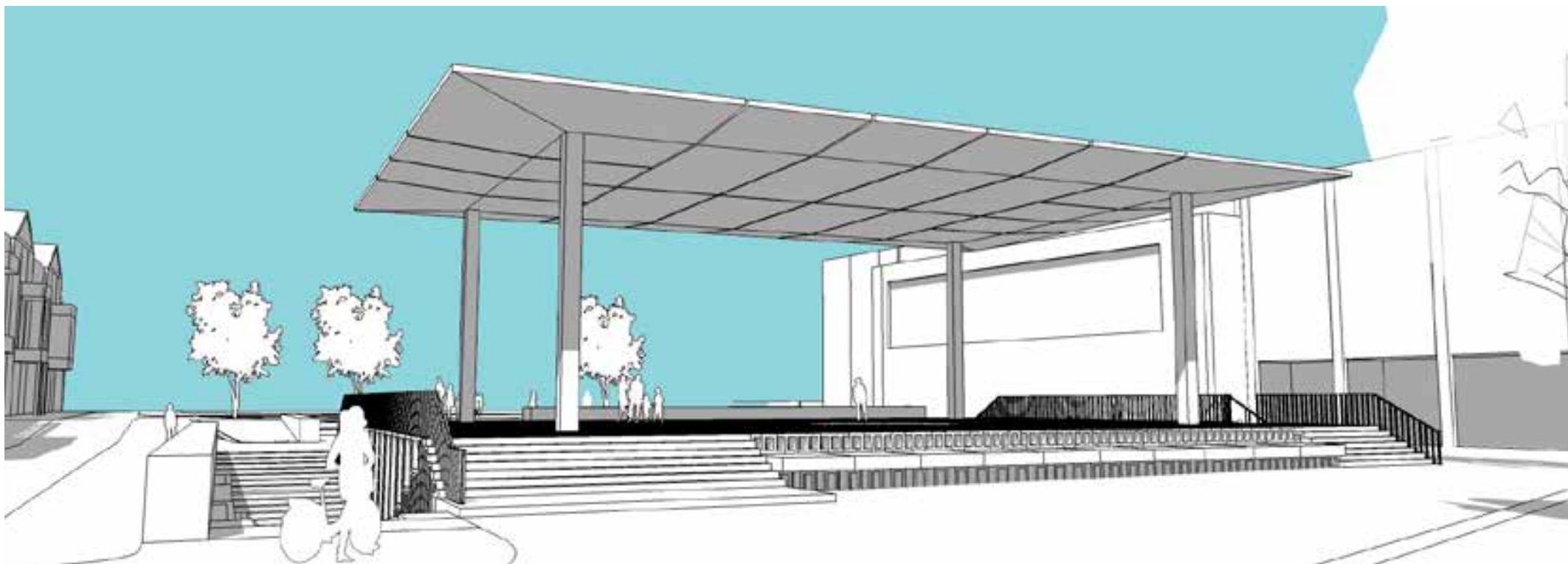

plattegrond maaiveldniveau

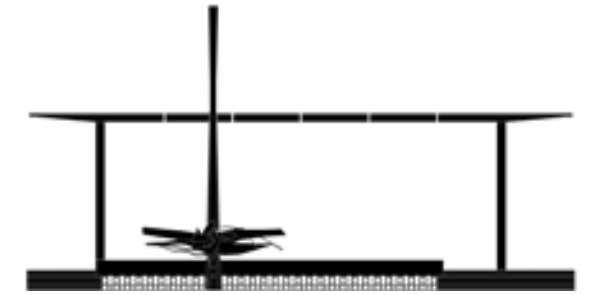
DAK

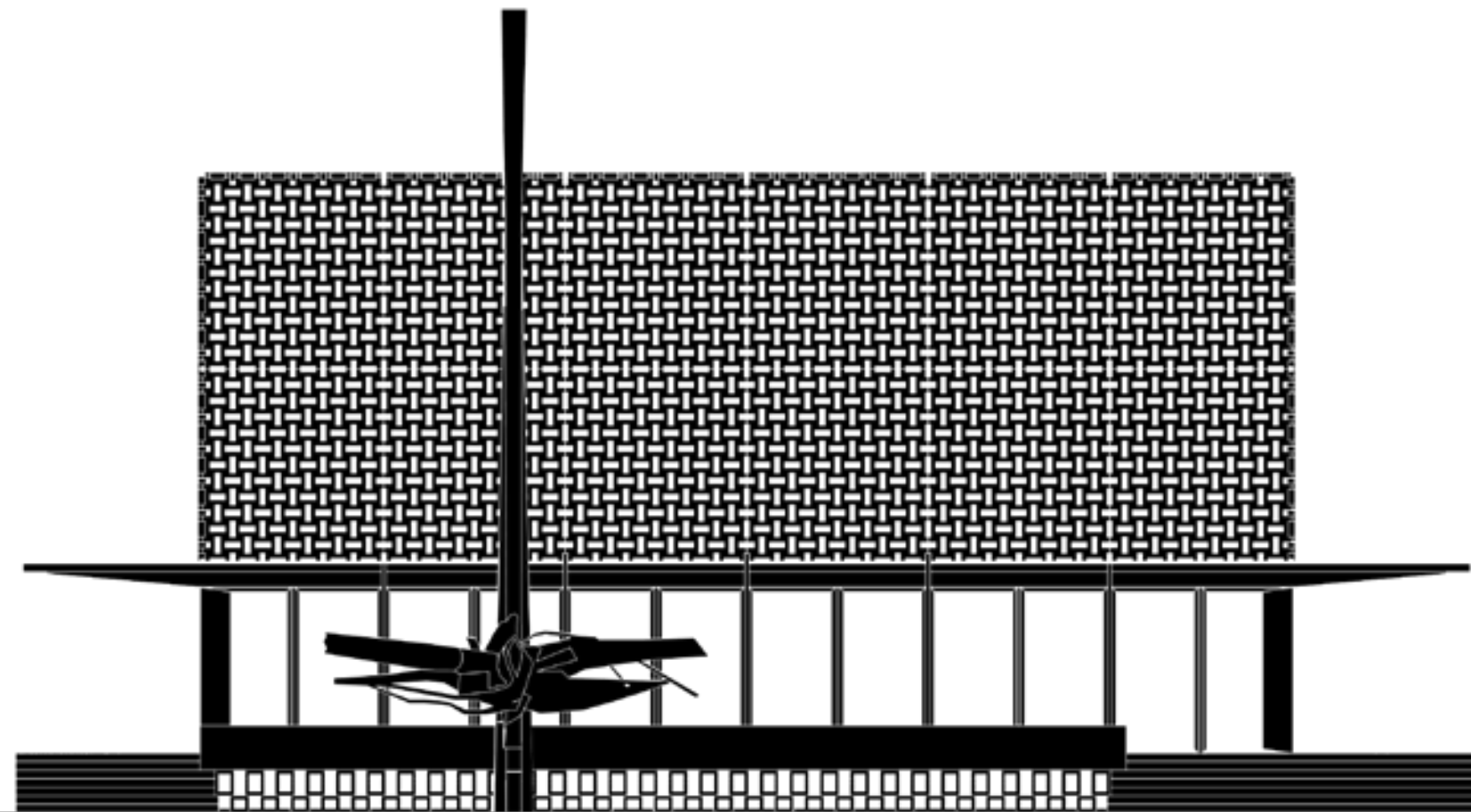

zicht vanaf het Willemsplein

zicht vanaf de parkzijde

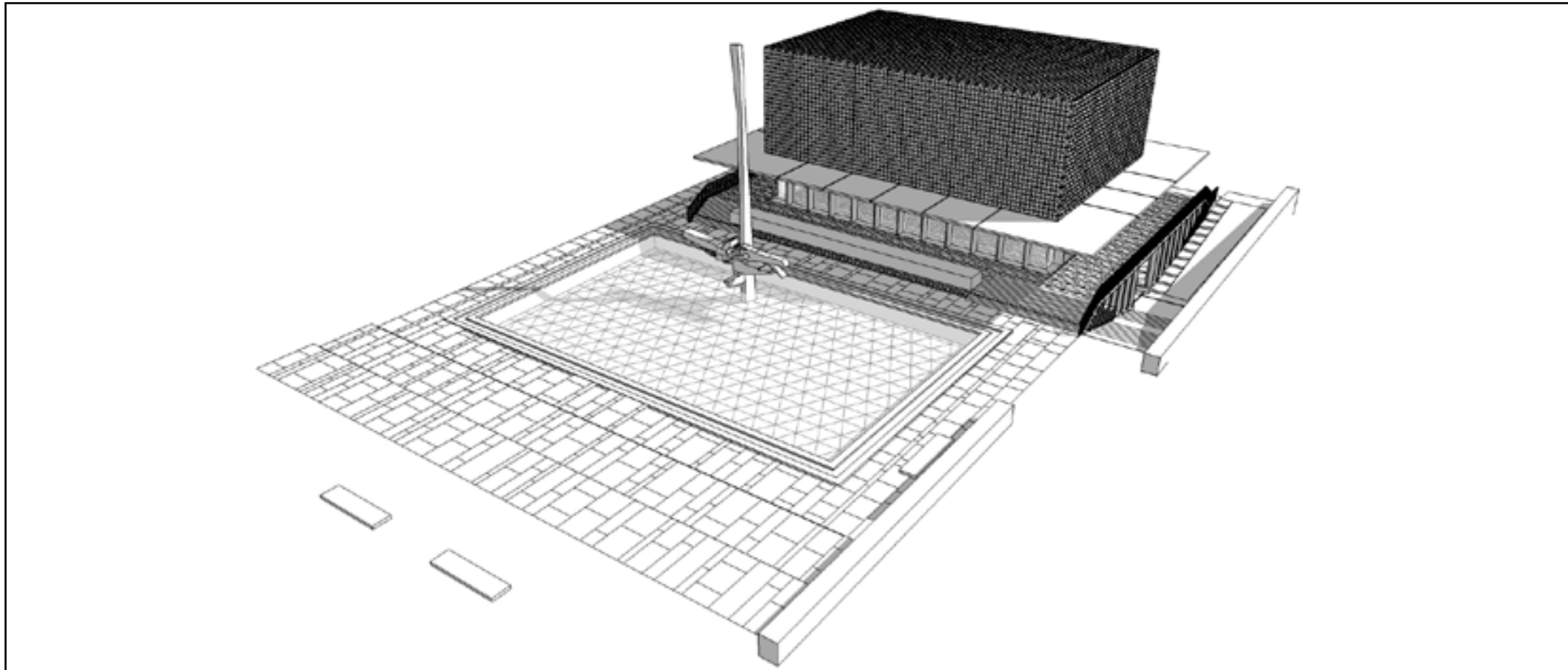

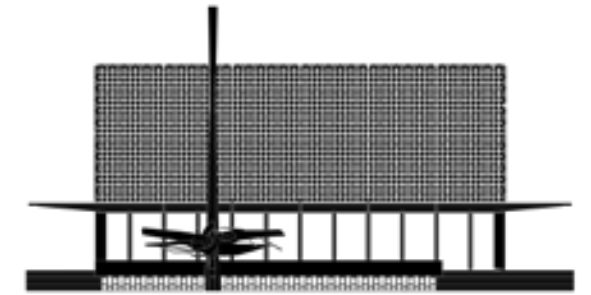
4. RESTAURATIE EN TRANSFORMATIE

FIETSENSTALLING OOST / PAVILJOEN

PAVILJOEN

overzicht met het paviljoen boven de half verdiepte fietsenstalling

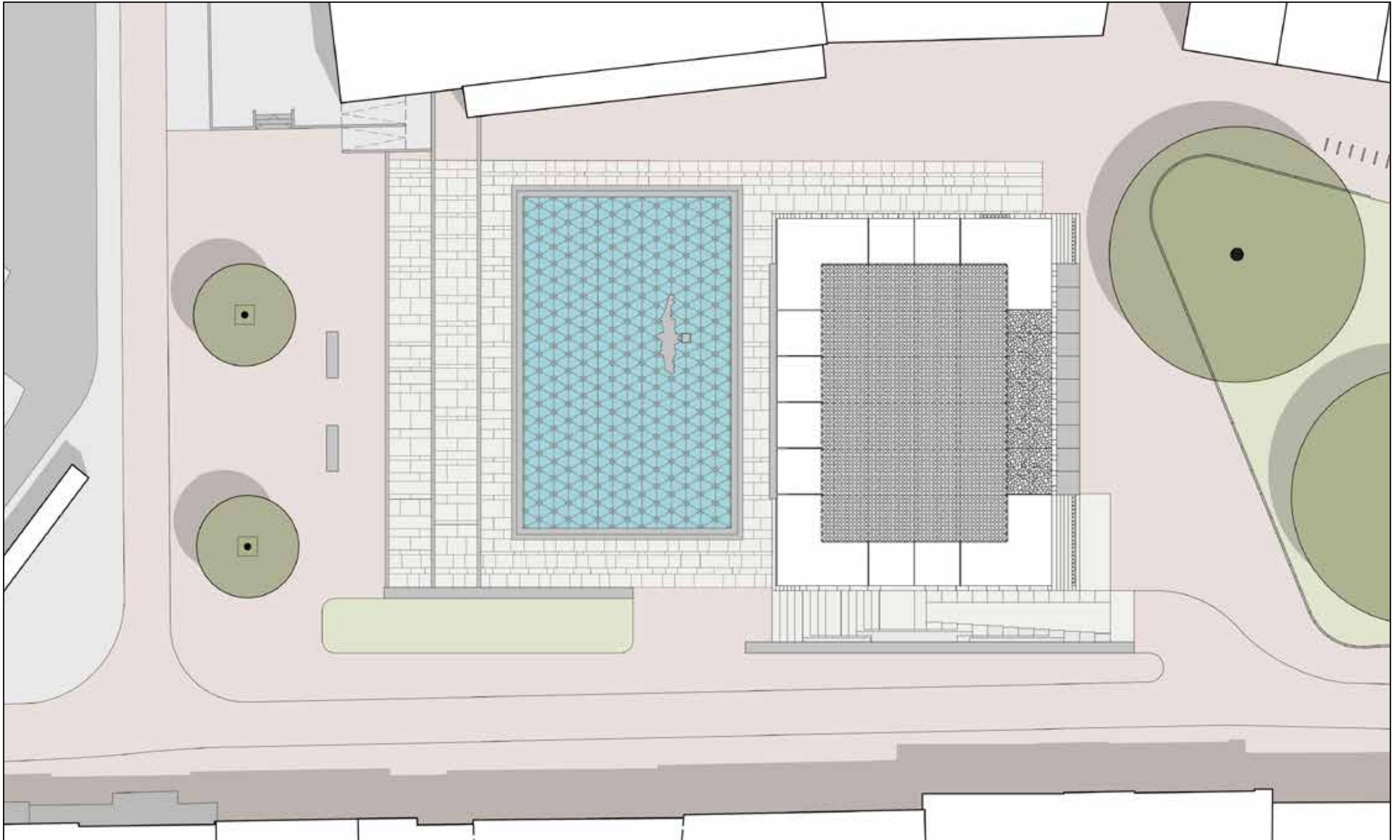

In de laatste variant wordt er een paviljoen geplaatst op de plaats van de huidige pergola. Het paviljoen wordt gebouwd boven de half verdiepte fietsenstalling en kan meerdere functies herbergen. Te denken valt aan een kleinschalige expositieruimte, kleinschalige congressen en evenementen. Door de gevel aan de parkzijde te openen kan de ruimte ook bij evenementen in het park worden gebruikt.

zicht vanaf de poort naar het Jansplein

PAVILJOEN

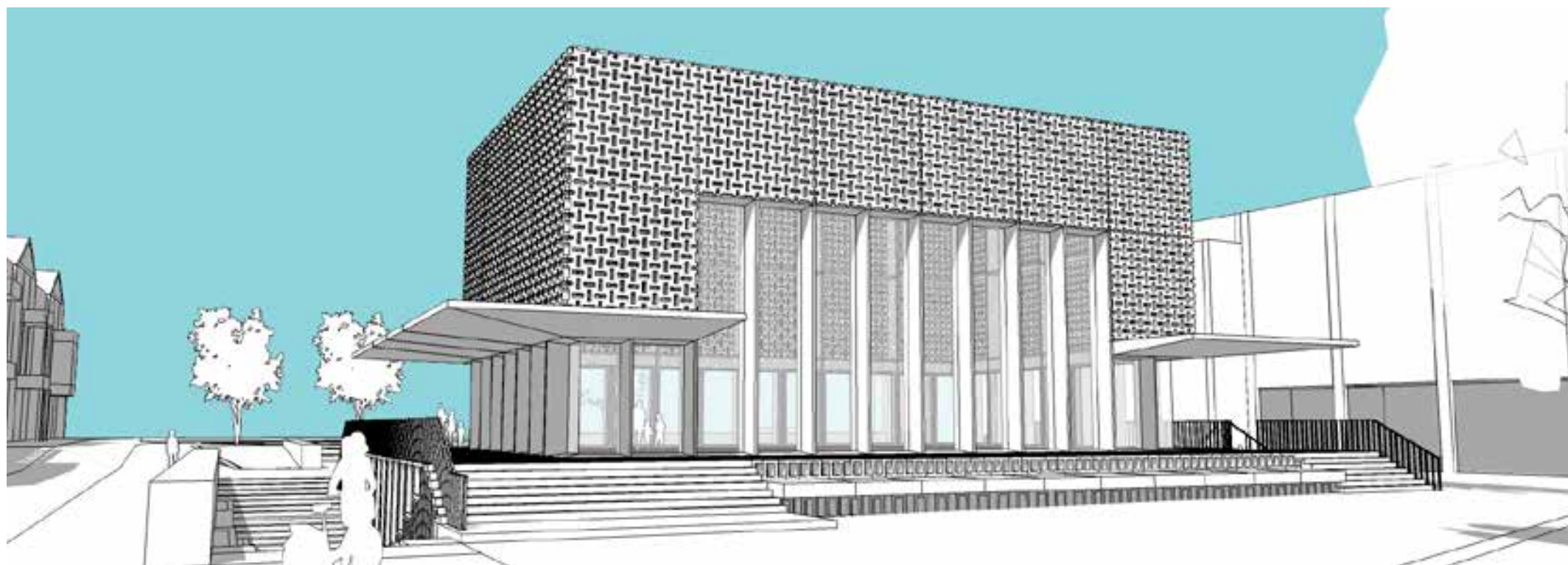
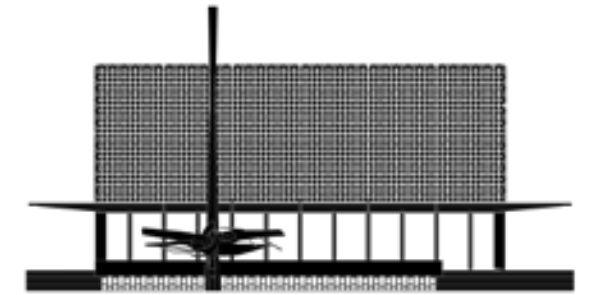

plattegrond maaiveldniveau

PAVILJOEN

zicht vanaf het Willemsplein

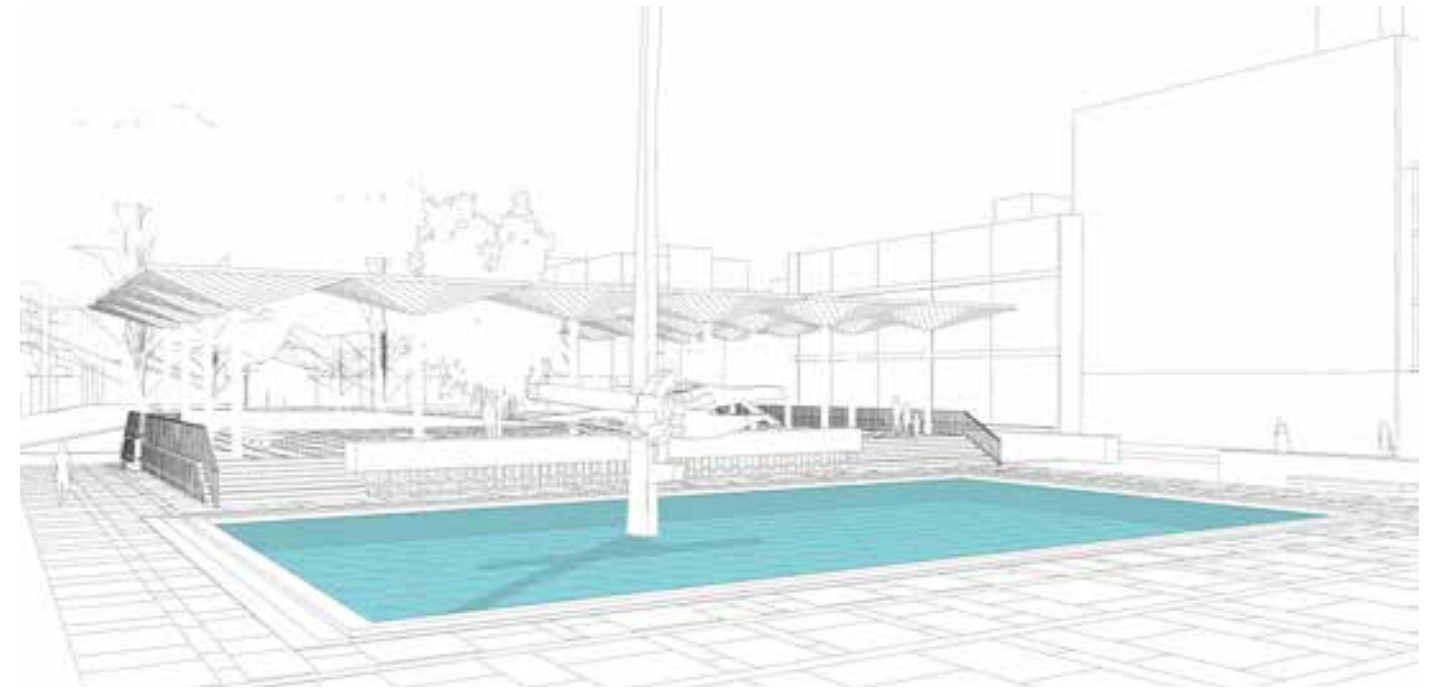

zicht vanaf de parkzijde

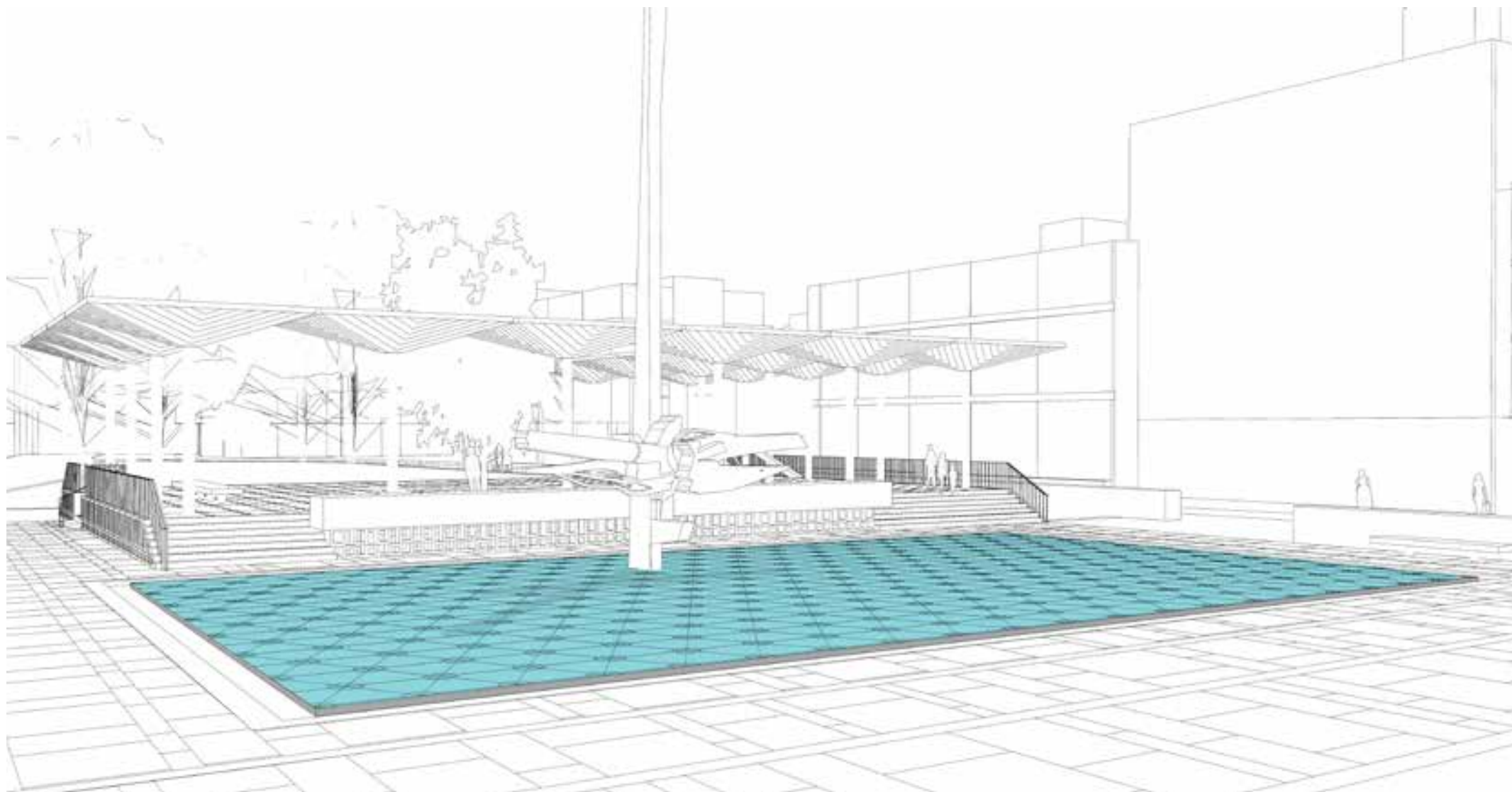
GEBRUIK EN EVENEMENTEN

VERHOOGDE VIJVERVLOER

Om de vijver jaarrond beter te kunnen gebruiken is het een optie om de vijvervloer verhoogd in de vijver aan te brengen. De verhoogde vloer wordt gecombineerd met een waterfilm hetgeen een fraaie spelaanleiding geeft in de zomermaanden. In de wintermaanden kan de vloer dan worden voorzien van een ijsbaan (zie volgende alineas). De waterfilm kan bij evenementen worden uitgezet zodat de vloer dan voor andere doeleinden geschikt is. Er is echter een kanttekening bij deze optie: het kunstwerk staat vrij laag op de pyloon. Als de vloer verhoogd wordt dient ook het kunstwerk hoger op de pyloon te worden gemonteerd. Dit is technisch niet mogelijk of de gehele pyloon moet herplaatst worden (hoger op het fundament) hetgeen hoge kosten met zich mee brengt. Als alternatief voor de permanent verhoogde vloer kan er bij evenementen een tijdelijk verhoogde vloer in een deel van de vijver worden aangebracht. De fundatie van de bestaande verdiepte vijvervloer dient hier dan op te worden voorbereid.

bestaande situatie vijver met verdiepte ligging van de vloer

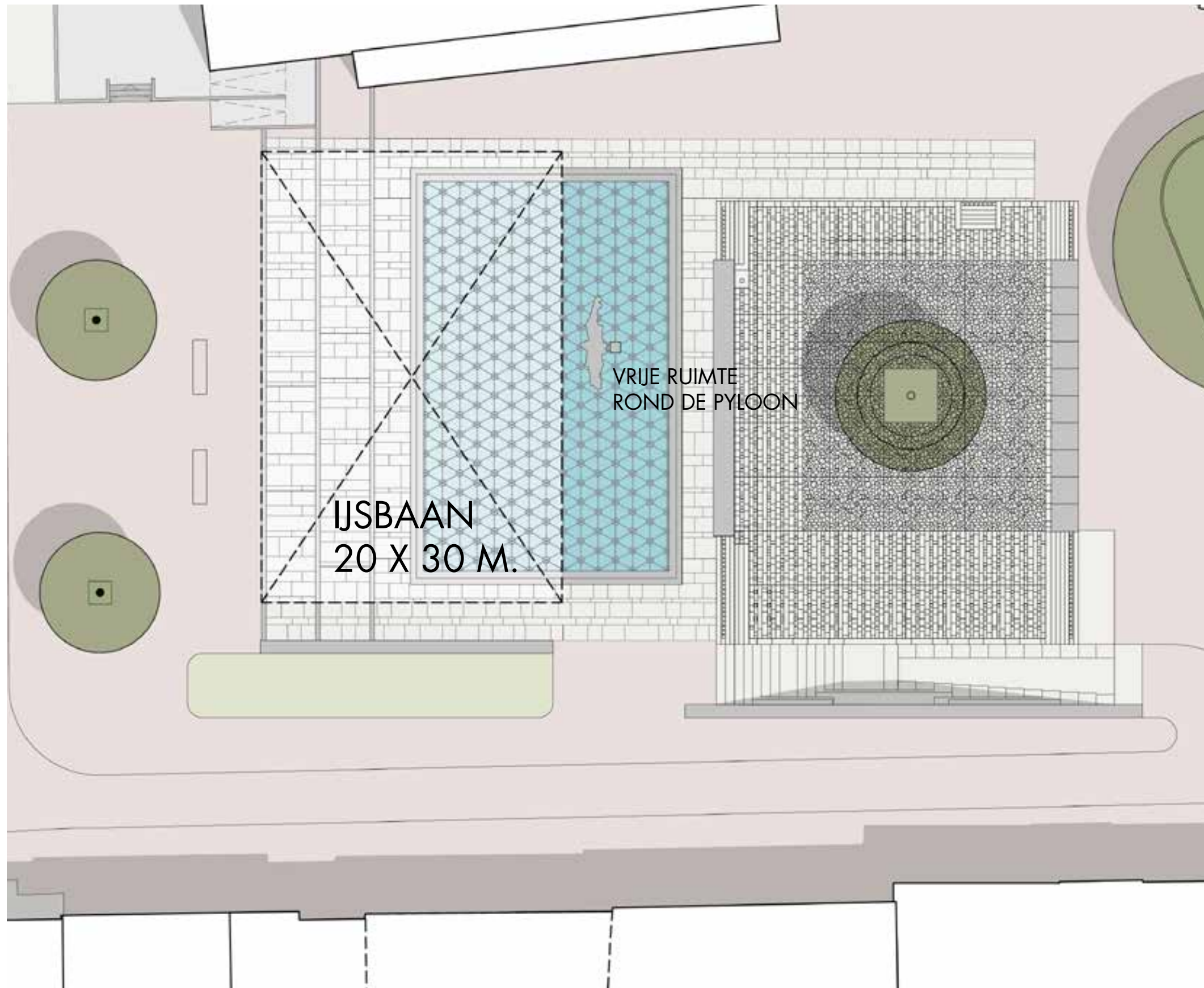

optie voor een verhoogde vloer met een waterfilm

referentie waterfilm - Bordeaux

IJSBAAN

situatie ten opzichte van de ideale maat voor de ijsbaan

Er is onderzocht of de vijver in de wintermaanden kan worden gebruikt als een ijsbaan. Dat is echter niet eenvoudig te realiseren. Technisch is het niet mogelijk om een fonteininstallatie te combineren met een vriesinstallatie voor een ijsbaan. Althans dit is technisch zeer complex en nog nooit eerder gedaan. Daarnaast is de maat van de bestaande vijver te klein om een reguliere schaatsbaan van 20 x 30 m. te plaatsen (zie tekening). En er is uit veiligheidsoverwegingen een obstakelvrije zone nodig rond de pyloon met het kunstwerk. Dit alles maakt dat het alleen mogelijk is om een tijdelijke ijsbaan te plaatsen die deels op de plek van de vijver en deels boven de trappen is gesitueerd. Hierbij geldt hetzelfde als bij de verhoogde vloer, de fundatie van de bestaande verdiepte vijvervloer dient hier dan op te worden voorbereid.

referentie ijsbaan - Almere

VERLICHTINGSPLAN

Om het gebruik van de plek te verbeteren is goede verlichting in de avonden essentieel. Het oorspronkelijke lichtplan (zie foto) biedt daarbij een fraaie ambitie. In dit plan wordt zowel de vijverinstallatie als de pergola van onder af aangelicht.

verlichting aan de staanders van de pergola

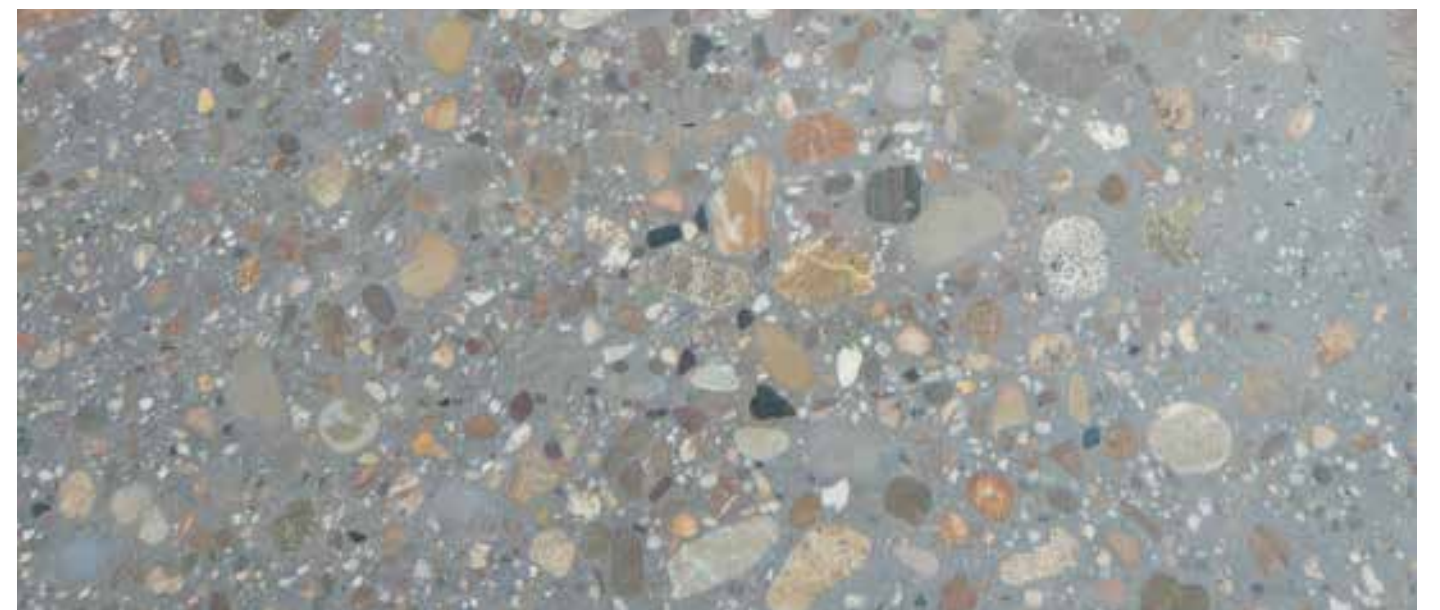
het oorspronkelijke verlichtingsplan met aanlichting van de pergola en de fontein

KEITJESVLOER

Om de beloopbaarheid van de keitjesvloer te verbeteren worden er in de uitwerking van het plan proeven gedaan met het slijpen van de kiezelstenen. In onderstaande referentie is te zien hoe dit eruit kan zien. Ook kan daarbij gedacht worden aan het slijpen van de loopzones in de vloer.

referentie loper van geslepen keien - Basel

detail tegel met geslepen veldkeien

DUURZAAMHEID

GEREED VOOR DE TOEKOMST

Om de Aku-fontein gereed te maken voor de toekomst is het aan te bevelen om bij de transformatie van het monument een aantal nieuwe voorzieningen in het ontwerp op te nemen. Daarbij valt te denken aan onderstaande voorzieningen c.q. maatregelen:

Groen dak op de pergola

Het toepassen van een groen dak zorgt voor minder opwarming van de plek en het regenwater dat valt op het dak wordt vertraagd afgevoerd.

Voorzieningen voor infiltratie van het regenwater

Opvang van regenwater dat op de daken valt in een voorziening onder of naast de fietsenstalling zodat het regenwater langere tijd beschikbaar is voor de beplanting rondom het monument.

Extra bomen aanplanten in en rondom het monument

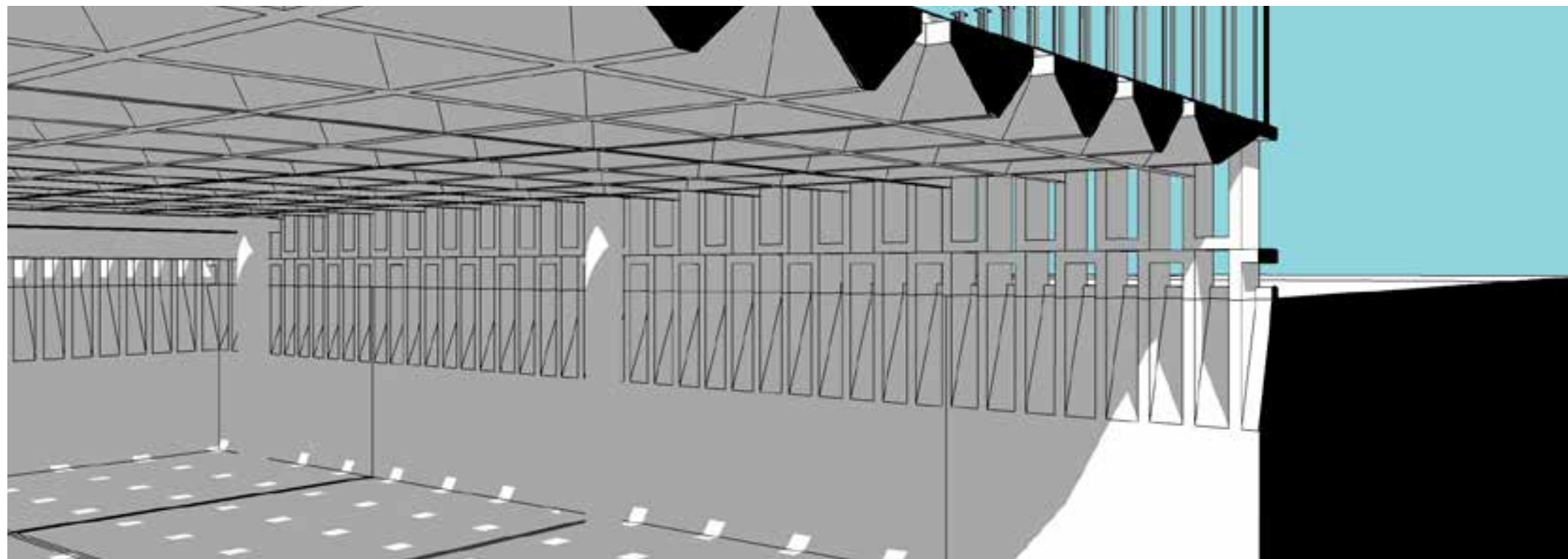
Door de aanplant van bomen rondom het monument wordt de opwarming van de plek bij warme zomers tegengegaan. Ook kan gedacht worden aan de aanplant van een boom in de middenruimte van de pergola, dit in plaats van het kleinschalige groen dat van oorsprong op de binnenplaats aanwezig was.

Het aanbrengen van zonnepanelen op de pergola of het dak.

De zonnepanelen kunnen worden ingezet om energie te leveren om de fonteinen in werking te stellen en/of om de verlichting van het monument te ondersteunen. Op deze wijze kan het oorspronkelijke fonteinbeeld op warme dagen in ere hersteld worden zonder dat dit extra energie kost. Het huidige fonteinbeeld is namelijk veel lager afgesteld in verband met het hoge energieverbruik.

Toepassen van daglicht in de (half) verdiepte fietsenstalling

Door de fietsenstalling te voorzien van ruime openingen voor daglichttoetreding wordt het energiegebruik gereduceerd en is de overgang van buiten naar binnen minder contrastrijk. Bij de half verdiepte fietsenstalling is dit beter op te lossen dan bij de geheel verdiepte stalling.

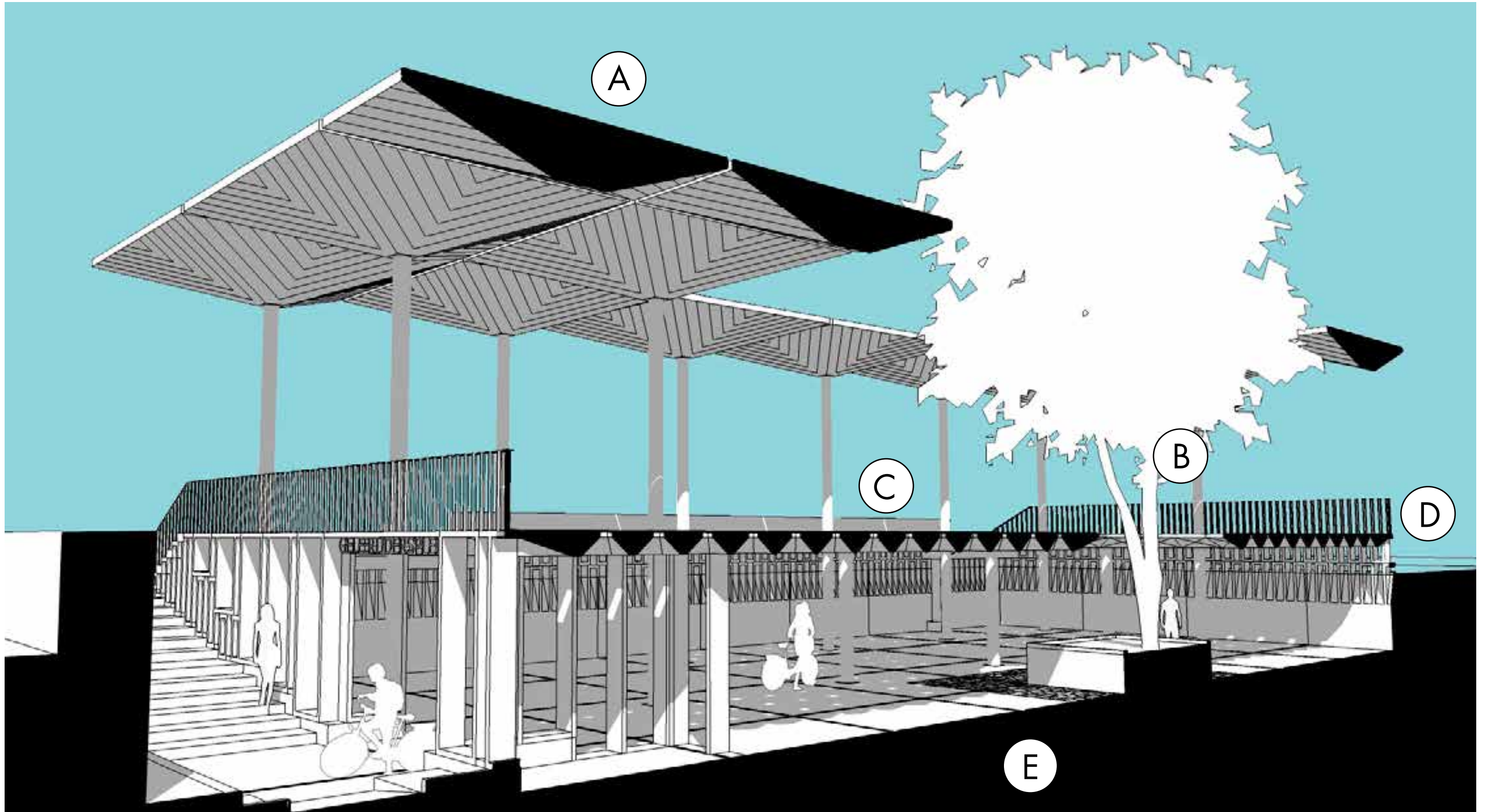
voorbeelduitwerking van daglichttoetreding in de fietsenstalling

bestaande open gevelstenen hergebruiken

VOORBEELDUITWERKING DUURZAAMHEID

- A – groen dak of zonnepanelen
- B – boom centraal in de patioruimte
- C – daglichttoetreding in het dak van de fietsenstalling (aanlichten dak in avonduren)
- D – daglichttoetreding in de wanden van de fietsenstalling
- E – infiltratie van hemelwater in de ondergrond

het oorspronkelijke verlichtingsplan met aanlichting van de pergola en de fonteinen

TE HUUR
KANTOORRUIMTE
WINKELRUIMTE
Zadelhoff Arnhem
045-229026

